

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE POLİTİKASI ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE TEFTİŞİ PROGRAMI**

**ANKARA İLİ KAMU İLKÖĞRETİM VE ORTAÖĞRETİM OKULU
YÖNETİCİLERİNİN MÜZİK EĞİTİMİ POLİTİKASINDA VE UYGULAMALARINDA
YAŞANAN SORUNLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zahide Betül ÜLKE

**Ankara
Haziran, 2011**

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE POLİTİKASI ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE TEFTİŞİ PROGRAMI**

**ANKARA İLİ KAMU İLKÖĞRETİM VE ORTAÖĞRETİM OKULU
YÖNETİCİLERİNİN MÜZİK EĞİTİMİ POLİTİKASINDA VE UYGULAMALARINDA
YAŞANAN SORUNLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zahide Betül ÜLKE

Danışman: Doç. Dr. Yasemin KARAMAN KEPENEKÇİ

**Ankara
Haziran, 2011**

ÖNSÖZ

Müzik, bireylerin kişiliklerinin gelişmesinde önemli bir etkidir. Müzik, insanların toplumsallaşmasını, birlikte yaşayabilme güdülerini geliştirmesini sağlayabilmesi açısından önemlidir. Müziği seven çocuk, doğayı, toplumu ve yaşamı sever. Bu nedenle küçük yaşlardan itibaren, çocuklara müzik eğitimi verilmelidir. Müzik dersinin çocuk gelişimine katkılarının bilinmesine rağmen okullarda müzik dersi iki saatten bir saate indirilmiştir. Çoğu zaman ilköğretim 1. 2. ve 3. sınıflarda öğretmenlerin diğer derslerde yetiştiremedikleri konuları müzik dersinde işledikleri bilinmektedir. Müzik otoriteleri, eğitimciler ve psikologların çoğu bunu büyük bir yanlış olarak değerlendirmektedir.

Kamu ilköğretim ve ortaöğretim okulu yöneticilerinin müzik eğitimi politikaları ve uygulamalarında yaşanan sorunlara ilişkin görüşlerini belirlemeye çalışan bu araştırma, beş bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın birinci bölümünde, problem durumuna, amacına, önemine, sınırlılıklarına ve tanımlara yer verilmiştir. İkinci bölümünde, araştırmanın kavramsal temellerine ve konuyla ilgili araştırmalara; üçüncü bölümünde, araştırmanın yöntemine; dördüncü bölümünde, araştırmada elde edilen bulgulara ve yorumlara; beşinci bölümde ise araştırmanın sonuçlarına ve önerilerine yer verilmiştir.

Bu araştırmayı yapma sürecinde bana en büyük desteği veren tez danışmanım Doç. Dr. Yasemin Kepenekci başta olmak üzere, görüşleriyle araştırmamın yönünü belirlememe yardımcı olan Prof. Dr. İnanet Aydın'a, görüşme formuna yaptığı katkılardan dolayı Prof. Dr. Ali Balcı ve Yrd. Doç. Dr. Şakir Çınkır'a, araştırma boyunca kendilerinden büyük destek gördüğüm sevgili arkadaşlarım Yasemin Kılıç, Zeynep Çelik ve Filiz Mete'ye, bana zaman ayırıp görüşme sorularını yanıtlayan tüm okul müdürlerine, her zaman yanımda olan kızım Irmak Ülke ve moralimi her zaman yüksek tutan, bana elinden gelen her türlü desteği veren sevgili eşim Haldun Ülke'ye sonsuz teşekkür ederim.

Z. Betül Ülke

ÖZET

ANKARA İLİ KAMU İLKÖĞRETİM VE ORTAÖĞRETİM YÖNETİCİLERİNİN MÜZİK EĞİTİMİ POLİTİKASINDA VE UYGULAMALARINDA YAŞANAN SORUNLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Zahide Betül ÜLKE

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Yönetimi ve Politikası Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Yasemin KARAMAN KEPENEKÇİ

Haziran, 2011, x + 97 sayfa

Bu araştırmanın temel amacı; kamu ilköğretim ve ortaöğretim okullarındaki müzik eğitimi politikalarında ve uygulamalarında yaşanan sorunlara ilişkin okul yöneticilerinin görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırmada, kamu ilköğretim ve ortaöğretim okulu yöneticilerinin “müzik öğretmenlerinin okullardaki istihdamı, okullardaki müzik dersi saatleri, müzik dersi programları, okulların müzik dersi açısından fiziki donanımı, müzik eğitimine yöneticilerin ve velilerin verdiği destek alanında yaşanan sorunlara” ilişkin görüşlerinin ortaya konması amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma evrenini 2010-2011 eğitim-öğretim yılında kamu ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan 18 ilköğretim yöneticisi, 12 ortaöğretim yöneticisi olmak üzere toplam 30 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Çalışma grubuna “yarı yapılandırılmış görüşme formu” uygulanmıştır. Elde edilen veriler yazılı metin haline getirildikten sonra içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir.

Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre, müzik öğretmenlerinin ilköğretim ve ortaöğretim okullarında istihdamı açısından bazı farklılıklar görülmüştür. Ortaöğretim okullarında müzik öğretmeni istihdamında sorunların olduğu ortaya çıkmıştır. Okul yöneticilerinin, müzik dersi saatlerinin yetersiz olduğu, ders saatlerinin artırılması için müzik öğretmenin uğraş vermesi gerektiği ve müzik derslerinin öğleden sonra yapılmasının uygun görüldüğü konularında benzer düşündükleri ortaya

çıkılmaktadır. Müzik derslerinin zorunlu olması konusunda ilköğretim ve ortaöğretim okulu yöneticilerinin görüşleri farklılaşmakta, ilköğretimde müzik dersinin zorunlu olması düşünülmekteyken, ortaöğretimde seçmeli olması gerektiği düşünülmektedir.

Okullardaki fiziki donanım açısından ilköğretim ve ortaöğretim okullarında, ortaöğretim lehine farklılıklar olduğu anlaşılmaktadır. Müzik dersi için bütçeden pay ayrılması konusunda da farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Ortaöğretim okulları Bakanlıktan ödenek aldıkları için bütçeden müzik dersine pay ayırabilmektedirler. Oysa ilköğretim okulları ödenek almadıklarından, bütçe, velilerin verdiği bağışlardan oluşmaktadır ve bütçe okulun daha acil sorunları için ayrılmaktadır.

Müzik dersine velilerin verdiği destek konusunda ilköğretim ve ortaöğretim okullarında benzerlik olduğu görülmektedir. Müzik etkinlikleri, diğer dersleri veya sınavları engellemediği sürece veliler müzik etkinliklerine sıcak bakmaktadır.

ABSTRACT

THE VIEWS OF ADMINISTRATORS OF PUBLIC PRIMARY AND MIDDLE SCHOOLS IN THE PROVINCE OF ANKARA PERTAINING TO THE PROBLEMS EXPERIENCED IN THE MUSICAL EDUCATION POLICY AND THE IMPLEMENTATIONS THEREOF

Zahide Betül ÜLKE

Master Thesis, Department of Educational Administration and Policy

Supervisor: Associate Professor Yasemin KARAMAN KEPENEKÇİ

June 2011, x + 97 pages

The basic purpose of this study is to put forward the views of administrators of public primary and middle schools pertaining to the problems experienced in the musical education policy and the implementations thereof. In this study the aim has been to put forward the views of administrators of public primary and middle schools concerning “the employment of music teachers in schools, the hours of music lessons in schools, music lesson programmes, the schools’ equipment from the point of view of music lessons and the problems experienced on the subject of the support given by administrators and parents to musical education”. The target population of the study constitutes 18 primary school administrators and 12 middle school administrators making a total of 30 administrators working in public primary and middle schools in the 2010-2011 academic year. A “semi-structured interview form” was applied to the study group. The obtained data having been prepared in written text form, it was analysed with the content analysis method.

According to the findings obtained in this study, certain differences were seen from the point of view of the music teachers' employment in primary and middle schools. It became apparent that there are problems with the employment of music teachers in middle schools. It appears that the school administrators have similar thoughts on the subjects of the hours of music lessons being insufficient, the necessity for music teachers to endeavour to have the lesson hours increased, and the appropriateness of carrying out music lessons in the afternoons. The views of primary school administrators and those of middle school administrators however differed on the subject of music lessons being compulsory, in that while it was thought that music lessons should be compulsory in primary schools, it was thought necessary for music lessons to be elective in middle schools.

From the point of view of equipment in primary and middle schools, it is seen that there are differences in favour of middle schools. There also appear to be differences in the sums set aside in the budget for music lessons. As middle schools receive allowances from the Ministry, they are able to set aside a portion of the budget for music lessons.

Regarding the support given by parents for music lessons there appeared to be similarities between primary and middle schools. Parents appear to be keen on musical activities on condition that they do not interfere with exams.

İÇİNDEKİLER

PROBLEM DURUMU	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELER LİSTESİ	x

BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
Problem Durumu.....	1
Amaç	5
Önem.....	6
Sınırlılıklar.....	7
Tanımlar.....	7
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	8
Müzik Eğitiminin Önemi	8
Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Müzik Eğitimi	13
Türkiye’de Cumhuriyetin Kuruluşundan Sonra Müzik Eğitimi Politikaları	14
Milli Eğitim Şuralarında Müzik Eğitimi	18
Türkiye’de Müzik Öğretmeni Yetiştirme Politikaları.....	22

Türkiye’de Müzik Eğitimi Üzerine Yapılmış Bazı Araştırmalar.....	25
Farklı Ülkelerde Müzik Eğitimi Politikaları.....	29
ABD’de Müzik Eğitimi.....	29
Almanya’da Müzik Eğitimi	32
İngiltere’de Müzik Eğitimi.....	34
Okul Yöneticilerinin Sanat Eğitimindeki Rolü.....	35
3. YÖNTEM	37
Çalışma Grubu.....	37
Veri Toplama Aracı	40
Verilerin Analizi	41
4. BULGULAR VE YORUM	42
Katılımcıların Genel Olarak Müzik Dersine ve Müzik Eğitimine Bakışları	42
Katılımcıların Müzik Öğretmenlerinin Okullardaki İstihdamına İlişkin Görüşleri.....	43
Katılımcıların Okullardaki Müzik Dersinin Saatlerine İlişkin Görüşleri.....	50
Katılımcıların Müzik Dersi Programlarına İlişkin Görüşleri.....	56
Katılımcıların Okulların / Dersliklerin Müzik Dersi Açısından Fiziki Donanımına İlişkin Görüşleri	65
Katılımcıların Müzik Eğitimine Diğer Yöneticilerin Verdiği Desteğe İlişkin Görüşleri	75
Katılımcıların Müzik Eğitimine Velilerin Verdiği Desteğe İlişkin Görüşleri.....	77

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	80
Sonuçlar	80
Öneriler	85
KAYNAKÇA	88
EKLER	94
EK-1 Görüşme Formu	94

ÇİZELGELER LİSTESİ

1. Yıllara Göre Müzik Öğretmeni Atamaları	25
2. Araştırmaya Katılan Okul Yöneticilerinin Çalıştıkları Okullara, Branşlarına, Cinsiyetlerine ve Meslekteki, Yöneticilikteki ve Okulundaki Hizmet Yıllarına Göre Dağılımı	38
3. Araştırmaya Katılan İlköğretim Okulu Yöneticilerinin, Müzik Öğretmenlerinin Sayı ve Nitelik Olarak Yeterliliğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	44
4. Araştırmaya Katılan Ortaöğretim Okulu Yöneticilerinin, Müzik Öğretmenlerinin Sayı ve Nitelik Olarak Yeterliliğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	45
5. Araştırmaya Katılan İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Okullarında Koro ve Çalgı Topluluğunun Varlığına İlişkin Yanıtlarının Dağılımı	60
6. Araştırmaya Katılan Ortaöğretim Okulu Yöneticilerinin Okullarında Koro ve Çalgı Topluluğunun Varlığına İlişkin Yanıtlarının Dağılımı	62
7. Araştırmaya Katılan İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Okullarında Müzik Odası Sayısı ve Etkili Kullanılıp Kullanılmadığına İlişkin Yanıtlarının Dağılımı	66
8. Araştırmaya Katılan Ortaöğretim Okulu Yöneticilerinin Okullarında Müzik Odası Sayısı Ve Etkili Kullanılıp Kullanılmadığına İlişkin Yanıtlarının Dağılımı	67
9. Araştırmaya Katılan İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Okullarında Salon Sayısı Ve Etkili Kullanılıp Kullanılmadığına İlişkin Yanıtlarının Dağılımı	71
10. Araştırmaya Katılan Ortaöğretim Okulu Yöneticilerinin Okullarında Salon Sayısı Ve Etkili Kullanılıp Kullanılmadığına İlişkin Yanıtlarının Dağılımı	72

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, amacı, önemi, sınırlılıkları ve araştırmada geçen kavramların tanımları tartışılmıştır.

Araştırmanın Problemi

Müziğin insan yaşamında önemli bir yeri vardır. Müzik eğitiminin bireylerin ruhsal ve sosyal yönden gelişimi için gerekli olduğu kabul edilmekle birlikte, okullarda müzik eğitimi ile ilgili yaşanan sorunların olduğu da gözlenmektedir. Okulların pek çoğunda müzik odalarının olmaması, müzik öğretmenlerinin istihdamında yaşanan sıkıntılar ve müzik dersi saatinin yetersizliği gibi pek çok sorunun olduğu bilinmektedir.

Eğitim, çağdaş ve bilinçli bir toplum oluşturabilmenin en önemli aracı olarak görülebilir. Eğitimle, insanın değişimi ve gelişimi hedeflenmiştir. Zira, sağlıklı bir eğitim, kişiyi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda, onu en iyi şekilde yetiştirmeyi amaçlar (Kütahyalı, 1994, 5).

Çağdaş eğitim; bilim, sanat ve teknik alanlarının üçünü de kapsayan bir çerçevede düzenlenip uygulanır. Bilim eğitimi bireylerin analiz ve sentez yapabilmesini, analitik düşünebilmeyi, eleştirel ve yaratıcı yaklaşma becerilerini artırmayı hedefler (Çırakoğlu, 2003, 17–18). Teknik eğitim, insanın doğa kuvvetlerinden faydalanmasını, günlük hayatına giren çeşitli aletlerle yaşamını kolaylaştırmasını sağlamayı amaçlamaktadır (Çınar, 2006). Sanat eğitimi; bireyin, gizilgücünü (potansiyel) ortaya koyabilme, sorgulama, değerlendirme, eleştirme yetilerini ve estetik algılarını geliştirerek, özgür düşünen, özgüveni ve erdemleri gelişmiş barışçıl, mutlu bir gençliği topluma kazandırmayı amaçlamaktadır (Ödekan, 1995, 4).

Müzik eğitimi sanat eğitiminin en önemli dallarından biridir. Müzik, toplumu ve bireyi besleyen başlıca yaşam ve kültür damarlarından biridir. Müzik eğitimi bu damarı açan, büyüten, genişleten, işleten ve geliştiren bir süreçtir. Bu süreçte daha çok eğitim gören bireyin (çocuğun-öğrencinin) kendi müzikle ilgili yaşantısı temel alınır, bu temelden yola çıkarak belirli amaçlar doğrultusunda planlı ve yöntemli bir yol izlenir ve bu yolla belirli hedeflere erişilir. Müzik eğitimi yoluyla bireyin çevresi, özellikle müzik çevresi ile arasındaki iletişim ve etkileşimin daha sağlıklı, daha düzenli, daha etkili ve daha verimli olması beklenir (Uçan, 1994, 16).

Müzik eğitimi, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yıllarında belirlenen eğitim politikaları kapsamında önemli bir yer tutmaktaydı. Musiki Muallim Mektebi'nin kurulmasından itibaren müzik dersi, ilk ve ortaöğretim kademelerinde, (bazı ortaöğretim kurumları dışında) "genel ve amatör müzik eğitimi" kapsamında, Devlet Konservatuvarı ile Gazi Terbiye Enstitüsü Müzik Şubesi'nin açılışından sonra ise, müzik alanı dersleri, orta ve yükseköğretim düzeylerinde "mesleki müzik eğitimi" kapsamında ders programlarına girmiştir. Seksen yıllık bu süreçte genel müzik eğitimine, okulöncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve zaman zaman da yükseköğretim programlarında yer verilmiştir (Uçan 1994, 45).

Müzik eğitiminin Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren zorunlu bir ders olarak ortaokul, 1948 yılına kadar sadece kent ilkokulları programlarında, bu tarihten sonra köy ilkokullarında, 1952 de ise genel lise ders programlarında bazen zorunlu bazen de seçmeli veya zorunlu- seçmeli ders olarak verildiği belirtilmektedir. Müzik derslerine öğretmen okulları ve kız meslek liselerinin çocuk gelişimi ve bakımı bölümlerinde daha ağırlıklı biçimde yer verilirken, bugünkü adıyla meslek ve teknik liselerin ders programlarında yer verilmemiştir. 1960'lı yıllarda bazı yükseköğretim kurumlarında seçimlik ders, 1981'de yasalaşp yürürlüğe giren Yükseköğretim Kanunu ile de bütün yükseköğretim kurumlarında güzel sanatların zorunlu-seçmeli

derslerinden biri olarak programlanıp 1983-1984 eğitim yılında yürürlüğe girmiştir. Müzik derslerinin kısa bir dönem ders programlarına konulması, ilgili çevrelerde olumlu bir gelişme olarak karşılandığı halde, zaman, mekân ve öğretim elemanı sorunları nedeniyle bir süre sonra yürürlükten kaldırılmıştır (Uçan, 1994, 46).

Cumhuriyet döneminde 1924 yılında ilk defa, daha önce Osmanlı İmparatorluğu döneminde uygulamada olan programın yerine konmak üzere, ilkokul programında müzik eğitimiyle ilgili çalışma yapılarak program hazırlanmıştır. Daha sonra 1926, 1936, 1948, 1956, 1962, 1968, 1973, 1976, 1995 yıllarında hazırlanan müzik programları uygulamaya konulmuştur. 1936, 1948, 1968 ve 1995 programları, amaçları, açıklamaları, uyulması gereken kural ve ilkeler ders konuları, öğretim yöntem ve teknikleri, araç-gereçler, tek ve çok sesli solfej çalışmaları, ses eğitime yönelik öneriler, kulak eğitimi ile ilgili çalışma yöntemleri, toplu söyleme ve çalmaya yönelik bilgiler, artikülasyon, diksiyon, prozodi, teorik bilgileri içeren, geniş nitelikli kapsamlı program çalışmalarıdır (Küçüköncü, 2004).

1995 müzik programı ise, çağdaş programcılık anlayışı doğrultusunda yenilikler getirmiştir. Bunların içinde en önemlisi, ünitelerin belirlenmesi; hedefler, davranışlar, öğretme durumları, ölçme - değerlendirme işlemlerinin bulunması; diğer derslerle bütünlüğün sağlanması bakımından ünite ve konuların ilişkilendirilmesi; müzik dersinin kendi eksenine üzerine oturtulması, yönündeki çağdaş eğitim anlayışına yönelik yaklaşımlar belirtilebilir. Cumhuriyet döneminde Türk Milli Eğitim Sistemini düzenleyen 1739 sayılı "Türk Milli Eğitim Temel Kanunu"nda (1973) Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları doğrultusunda hazırlanan ilkokul, ortaokul ve lise programlarında müzik dersinin amaçları belirlenerek programa konulmuştur. Ancak, müzik eğitiminin gerekliliği ve öneminin, örgün eğitim kurumları programlarında bulunmasına rağmen, uygulamada istenilen biçimde kavrandığını söylemek zordur (Küçüköncü, 2004).

Günümüzün gelişmiş ve çağdaş toplumlarında sanat eğitimi yaşamın bir parçası kabul edilerek, özellikle ilköğretim ve ortaöğretimde önemli bir yere oturtulmuştur. Öyle ki Fransa'da ifade ve beceri derslerine ağırlık verilerek, çocuğun ileride seçeceği mesleğin belirlenmesine temel olacak yönlendirmeler daha anaokullarından başlayarak planlanmıştır. İlkokullarda ise haftada on saatlik anadili Fransızca'ya karşı, altı saat müzik ve beş saat beden eğitimi dersi verilmektedir (Türkoğlu,1983, 23).

Amerika Birleşik Devletleri'nde müzik eğitimi, okulların yaklaşık üçte birlik bölümünü kapsayan geniş mekânlarda hem yerel hem de evrensel öğelerle bütünleştirilerek hazırlanmış programlarla sürdürülmektedir. Bunun sonucu olarak hemen her öğrenci müziğin bir dalında performansını sergileyebilmektedir (Gün, 2009).

Türkiye'de en erken yaşlardaki örgün müzik eğitimi, ilköğretim kurumlarında verilmektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi, 1948'de başlayan ilkokullardaki müzik dersi, zaman içinde programlarında yapılan geliştirme çalışmalarıyla günümüze kadar devam etmiştir. Genellikle ilkokul öğretmenlerinin verdiği bu dersler, zamanla ilk yıllardaki anlam ve önemini kaybetmiş, köy enstitülerinin ve daha sonra da ilk-öğretmen okullarının kapatılmasıyla yeterli müzik bilgisi alamadan yetişen öğretmenler yüzünden amacından tamamen uzaklaşmıştır (Töreyn,1997).

Türkiye'de ilköğretim okullarında verilen müzik eğitiminde özel okuldan devlet okuluna, yöreden yöreye değişen çeşitli güçlükler bulunmaktadır. Diğer derslere oranla daha çok masraf gerektiren, daha fazla donanım ihtiyacı duyulan, özel derslikler isteyen müzik eğitimi, bu anlamda ilköğretim okullarının çoğunda bilinçli ya da bilinçsiz bir biçimde ihmal edilmektedir. İlköğretim okullarının çoğunda müzik dersinin işlenebileceği özel sınıflar bulunmamaktadır. Bulunanlarda ise altyapı ve donanım eksikliği vardır. Örneğin, ilköğretim müzik dersi müfredatı gereği işlenecek konularda ağırlık piyanoya, org ve ritm çalgılarına verilmiştir. Bunun anlamı her ilköğretim okulunda bu

çalgıların mutlaka bulunmasıdır. Ayrıca bir cd ve kasetçalar, törenlerde kullanılmak üzere ses düzeni, sınıfta dizekli tahta gibi gerekli asgari malzemeler çok az okulda bulunmaktadır. Etkili bir müzik dersinin yapılabilmesi ve öğrenci başarısının sağlanabilmesi için okul müdürlerinin gerekli araç-gereç ve donanımını sağlaması gerekmektedir. Bu durum öğretimsel liderliğin davranışı boyutlarından biri olan koordinasyon ve örgütlenme ile yakından ilgilidir. Okul müdürü okulun amaçlarına ulaşabilmesi, etkili bir öğrenme ortamının oluşturulması için çaba göstermelidir (Gün, 2009).

Alanı, düzeyi ve konusu ne olursa olsun, öğretimin niteliğinde öğrenci, öğretmen, öğretim programı ve öğretim hizmeti son derece etkin etmenlerdir. Günümüzde ilköğretim kurumlarındaki müzik derslerine bu açıdan bakıldığında, yukarıda özetle belirtildiği üzere, müzik programlarının, öngörülen hedeflere ulaşabilmek açısından yeterince sağlıklı oluşturulmadığı görülmektedir (Töreyin, 1997).

Bu araştırmanın problemi eğitim yöneticilerinin görüşlerine göre ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarındaki müzik eğitiminde yaşanan sorunlar ve bu sorunların çözümüne ilişkin önerilerin neler olduğudur.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, kamu ilköğretim ve ortaöğretim okullarındaki müzik eğitimi politikalarında ve uygulamalarında yaşanan sorunlara ilişkin okul yöneticilerinin görüşlerini ortaya koymaktır.

Bu genel amaç doğrultusunda, aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Kamu ilk ve ortaöğretim okullarında görev yapan okul yöneticilerinin;

- 1) Müzik öğretmenlerinin okullardaki istihdamı,
- 2) Okullardaki müzik dersi saatleri (gün ve süre),

- 3) Müzik dersi programları,
- 4) Okulların / dersliklerin müzik dersi açısından fiziki donanımı,
- 5) Müzik eğitiminin gerçekleşmesine yöneticilerin verdiği destek,
- 6) Müzik eğitiminin gerçekleşmesine velilerin verdiği destek alanında yaşanan sorunlara ve çözüm önerilerine ilişkin görüşleri nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Bilim, teknik ve sanat, toplum yapısının oluşmasında başlıca etmenlerdir ve insan yaşamının vazgeçilmez öğeleridir. Bilim, teknik ve sanat, birlikte işlediği durumlarda veya bu öğelerden birlikte yeterince yararlanıldığı durumlarda, insan yaşamındaki bozukluk, eksiklik ve yetersizlikler giderilir. Sanat dallarından biri olan müzik, insandan insana uzanan evrensel bir dil olması, dili, dini ayrı insanları aynı ezgide birleştirecek güce sahip olması gibi nedenlerle ayrıcalıklı bir yere sahiptir. Müzik eğitiminin, insanların daha iyi ve daha mutlu insanlar olmalarını sağladığı bilinmektedir (Sun, 1968, 12). Çocukların ve gençlerin sağlam bir ruh ve kişilik eğitimi almalarında müzik eğitiminin önemli bir yeri vardır.

Müziğin, insanlar ve toplumlar üzerindeki etkisi olumlu veya olumsuz olabilmektedir. Toplumun geliştirme ve güçlendirmede, müziğin etkisinden olumlu şekilde yararlanmada, kitle iletişim ve eğitim kurumlarının eğitici, düzeyli müzik konusunda göstereceği titizlik önemlidir.

Bu çalışmada, okul yöneticilerinin müzik eğitiminde yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri alınarak, bu konuda neler yapılabileceği hakkında öneriler getirilmeye çalışılacaktır. Çalışmanın, alana ve bu konuda daha sonra yapılacak araştırmalara ışık tutacağı umulmaktadır.

Sınırlılıklar

Bu çalışma, 2010–2011 eğitim-öğretim yılında Ankara İli Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde bulunan kamu ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan ve okulunda müzik öğretmeni olan okul yöneticilerinin konuya ilişkin görüşleriyle sınırlıdır.

Tanımlar

Müzik Eğitimi: Bireye belirli müziksel davranışlar kazandırma sürecidir.

Okul: Ankara İli Belediyesi sınırları içerisinde bulunan kamu ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarıdır.

Öğretmen: Ankara İli Belediyesi sınırları içerisinde bulunan kamu ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan müzik öğretmenleridir.

Yönetici: Ankara İli Belediyesi sınırları içerisinde, müzik öğretmeni olan kamu ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarının müdür ve müdür yardımcılarıdır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde müzik eğitiminin önemi, Osmanlı İmparatorluğu döneminde müzik eğitimi, Türkiye’de Cumhuriyetin kuruluşundan sonra müzik eğitimi politikaları, Milli Eğitim Şuralarında müzik eğitimi, Türkiye’de müzik öğretmeni yetiştirme politikaları, farklı ülkelerdeki müzik eğitim politikaları ve okul yöneticilerinin sanat eğitimindeki rolü tartışılmıştır.

Müzik Eğitiminin Önemi

Doğumdan ölüme kadar insanın yaşamında önemli bir yere sahip olan müzik, insan hayatının vazgeçilmez bir parçası olan sanat dallarından biri olarak kabul edilebilir. Müzik, adını Yunanca’dan almıştır. Dünyanın hemen hemen bütün dillerinde aynı kaynaktan çıktığı belli olan benzer şekillerde kullanılmakta olan müzik kelimesi, “Musa” diye okunan ve “peri” anlamına gelen “mousa” kelimesine, -ike takısı eklenerek “musike” halini almıştır. Musike, “perilerin konuştuğu dil” anlamına gelmektedir (Tanrıkorur, 1998).

Müziğin pek çok tanımı yapılmıştır. Bunlardan bazıları şöyledir: Müzik, sözle anlatılmayanı anlatma sanatıdır. Sözcüklerin anlatabildiği, zekânın kavrayabildiği şeylerin çok ötelere gidebilir. Müziğin alanı, belirsizliğin, elle tutulamayanın, düşlerin alanıdır (Munch, 1990,18). Bir başka tanıma göre müzik, duygu, düşünce, tasarım ve izlenimleri, belirli bir amaç ve yöntemle, belirli bir güzellik anlayışına göre birleştirilmiş seslerle işleyip, anlatan estetik bir bütündür (Uçan, 2005, 10). Say’ın (2005, 357) tanımına göre müzik, doğanın sunduğu ses malzemesini

seçmek, onlara düzen vermek ve elde edilen müzik sesleri ile bileşimler yaratmak üzere, insanın hayatla bağlantılı olarak tasarımıladığı, bilişsel, devinişsel ve duygusal üretilmektedir.

Müzik bir eğitim aracıdır. Eğitim alanında önem kazanan müzikli eğitim, müzikle eğitim kavram ve uygulamaları, temelde müziğin etkili ve verimli bir eğitim aracı olmasından kaynaklanır. Müzik, eğitimin değişik alan ve düzeylerinde öğrenmeyi, öğretmeyi kolaylaştırır (Uçan, 2005, 13). Yapılan pek çok araştırma müziğin ve dolayısıyla müzik eğitiminin neden önemli olduğuna dair açıklama getirmiştir. Hallam (2001), müziğin insan duyguları üzerinde etkili olduğunu, çocuklara müzik dinletildiğinde davranışsal problemlerinin azaldığını ve müzik dersi saatlerinin artması durumunda çocukların sosyal ilişkilerinin iyileştiğini belirtmektedir.

ABD’de müziğin önemine dair yapılan araştırmaların çoğu, müzik programlarına katılan çocukların, disiplin problemlerinin azaldığını, uzamsal farkındalık kazandıklarını, okul başarılarının arttığını belirtmiştir (Cavalier, 1996). Müzik ve şarkı söylemenin eğlence aracı olmasının yanı sıra eğitim aracı işlevi olduğunu belirten Winter (2010), müzikle dil öğrenme arasında benzer ilişkilerin olduğu, şarkı söylemenin yeni bir dil öğrenmeye katkısının, tonlama, ezberleme, rahatlatma şeklinde olduğuna dair araştırma yapmış, müzikle yeni bir dilin daha çabuk öğrenildiği belirtmiştir.

Müzik ve insan beyni arasındaki ilişkilerin incelendiği araştırmalar sonucunda insanın çok erken yaşlardan itibaren müzikle ilgili beceriler gösterdiği ve bu becerilerin doğru düzenlemeler ve uygulamalar ile geliştirilebileceği sonucuna varılmıştır. Farklı kültürlerdeki küçük yaşta çocukların müziğe verdikleri davranışsal tepkilerin gözlemi üzerine dayanan müziği algılama ile ilgili araştırmalar, bebeklerin müzikle ilgili içgüdülere sahip olduğunu ve gelişimlerinin ilk yıllarında müziği anlamlı bir iletişim aracı olarak kullandıklarını açığa çıkarmıştır (Fox, 2000). Wallace (1994), araştırmasında, bir grup öğrenciye okuma parçasını normal

okuttuğunu, diğer gruba okuma parçasını şarkı şeklinde okuttuğunu, şarkı şeklinde parçayı okuyanların, parçayı diğerlerinden çok daha iyi hatırlayabildiklerini belirtmektedir.

Rausher ve Shaw'ın (1997) yaptığı araştırmada müzik dersi alan öğrencilerin, hiç müzik eğitimi almamış olan öğrencilere göre fen ve matematik dersinin çok önemli olan soyut akıl yürütme becerilerinde anlamlı bir artışın olduğu görülmüştür. Aynı araştırmada müzik dersi alan öğrencilerin yetenek testinden aldıkları puanlar müzik dersi almayanlardan yüksek çıkmıştır (Kocabaş ve Selçioğlu, 2003).

2007/2008 öğretim yılında uygulamaya konan müzik dersi öğretim programında genel amaçlar şöyle belirlenmiştir:

Müzik öğretiminin amacı, Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak öğrencilerin;

- Müzik yoluyla estetik yönünü geliştirmek,
- Duygu, düşünce ve deneyimlerini müzik yoluyla ifade etmelerine imkân tanımak,
- Yaratıcılık ve yeteneğini müzik üretme yoluyla geliştirmek,
- Yerel, bölgesel, ulusal, uluslararası müzik kültürlerini tanımak,
- Kişilik ve özgüven gelişimlerine katkı sağlamak,
- Müzik yoluyla zihinsel becerilerinin gelişimini sağlamak,
- Müzik yoluyla bireysel ve toplumsal ilişkileri geliştirmek,
- Bireysel ve toplu olarak, değişik türlerde şarkı dinleme, söyleme ve çalma etkinliklerine imkân sağlamak,
- Müziksel algı ve bilgilerini geliştirmek,
- Türkçeyi doğru ve etkili kullanmalarını sağlamak,
- İstiklal Marsı basta olmak üzere millî marslarımızı özüne uygun söylemelerini sağlamak,
- Müzik yoluyla sevgi, paylaşım ve sorumluluk duygularını geliştirmek,

- Milli birliğimizi, bütünlüğümüzü pekiştiren ve dünya ile bütünleşmemizi kolaylaştıran müzik kültürü ve birikimine sahip olmalarını sağlamak,

- Atatürk'ün Türk müziğinin gelişmesine ilişkin görüşlerini kavramak ve Atatürk ilke ve inkılâplarına gönülden bağlı bireyler olarak yetişmelerini sağlamak.

Yukarıda belirtilen amaçlar doğrultusunda Müzik Dersi 1-8. Sınıflar Öğretim Programı içerdiği öğrenme alanları ve kazanımlarla öğrencilerde aşağıdaki temel becerilerin ve değerlerin gelişmesini sağlayacaktır. Bu programla ulaşılması beklenen temel beceriler ve değerler şöyledir (MEB, 2006):

Temel beceriler:

- Sözlü müziklerde Türkçeyi etkili, güzel ve anlaşılır kullanma,
- Müziksel Yaratıcılık,
- Müziksel algı, bilgilenme, müziksel etkinlik ve kültürel boyutlarında eleştirel düşünme,
- Müzik aracılığıyla sosyal değerlere önem verme,
- Müziksel etkinliklerinde olabildiğince teknolojiden yararlanma,
- Müzik okuryazarlığı,

Değerler;

- Paylaşım,
- Hoşgörü,
- Sorumluluk.

Müzik dersinin amaçları ilköğretim programında şu şekilde yer almaktadır (<http://ttkb.meb.gov.tr>):

Müzik ilköğretim programının amacı, Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak öğrencilerin;

- Müzik yoluyla estetik yönünü geliştirmek,
- Duygu, düşünce ve deneyimlerini müzik yoluyla ifade etmelerine imkân sağlamak,
- Yaratıcılık ve yeteneğini müzik üretme yoluyla geliştirmek,
- Yerel, bölgesel, ulusal, uluslararası müzik kültürlerini tanımak,
- Kişilik ve özgüven gelişimlerine katkı sağlamak,
- Müzik aracılığıyla zihinsel becerilerinin gelişimini sağlamak,
- Müzik yoluyla bireysel ve toplumsal ilişkilerini geliştirmek,
- Bireysel ve toplu olarak, nitelikli değişik türlerde şarkı dinleme, söyleme ve çalma etkinliklerine katılımlarını sağlamak,
- Müziksel algı ve bilgilerini geliştirmek,
- Türkçeyi doğru ve etkili kullanmalarını sağlamak,
- İstiklâl Marşı başta olmak üzere millî marşlarımızı özüne uygun olarak seslendirmelerini sağlamak,
- Müzik yoluyla sevgi, paylaşım ve sorumluluk duygularını geliştirmek,
- Millî birliğimizi, bütünlüğümüzü pekiştiren ve dünya ile bütünleşmemizi kolaylaştıran müzik kültürü ve birikimine sahip olmalarını sağlamak,
- Atatürk'ün Türk müziğinin gelişmesine ilişkin görüşlerini kavramak ve Atatürk ilke ve inkılâplarına gönülden bağlı, kültürlü bireyler olarak yetişmelerini sağlamak.

Müzik dersinin amaçları ortaöğretim programında da şu şekilde yer almaktadır (<http://ttkb.meb.gov.tr>):

- İstiklal Marşımızla beraber millî birlik ve bütünlüğümüzü pekiştiren diğer marşlarımızı da doğru ve etkili seslendirmenin önemini benimsemeleri,
- Türkçeyi doğru ve etkili kullanmaları,
- Atatürk'ün müzik görüşleri doğrultusunda yapılan çalışmalarla ulaşılan aşamaları takip etmeleri,
- İyiye ve güzele yönelerek iyi alışkanlıklar edinmeleri,
- Anlama, anlatma ve yaratma gücünü geliştirmeleri,
- Entelektüel merakını geliştirmeleri,
- Müziğe yönelik olumlu tutum sergileyerek öz güvenini ve yaratıcılığını geliştirmeleri,
- Araştırma yapma, bilgi üretme ve bilgiyi kullanma gücünü geliştirmeleri,
- İlgi ve yeteneği doğrultusunda müzik etkinliklerine yönelmeleri (şarkı söyleme, çalgı çalma, yaratıcı

çalışmalar, araştırma),

- Müziksel bilgi, görgü, ilgi, istek ve yeteneğini geliştirmeleri,
- Müzik terminolojisini ve dilini doğru kullanmaları,
- Müziksel algı ve bilgilenme ile müziksel temel okuma ve yazma becerisine sahip olmaları,
- Müziğin diğer sanat dallarıyla ilişkisini kurarak estetik duygularını geliştirmeleri,
- Bilinçli bir müzik dileycisi olmaları,
- Müzik dağarcığı oluşturmaları,
- Ülkemiz müzik türleri ile birlikte evrensel bir müzik kültürüne sahip olmaları amaçlanmaktadır.

Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Müzik Eğitimi

Osmanlı İmparatorluğundan günümüze müzik eğitiminde pek çok değişiklik olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu dönemindeki müzik eğitimi politikası ile günümüzün müzik eğitim politikası arasında farklılıklar olduğu bilinmektedir.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde müzik eğitimi, nesilden nesile aktarım, diğer adıyla meşk yoluyla sağlanmaktaydı. Bu meşk, Mehterhâne, Mevlevihâne, Enderun, Mûsikî Esnafı Loncaları ve özel Meşkhâneler olmak üzere başlıca beş değişik mekânda yapılırdı. Bu meşk, müziğin toplum içinde tanınıp sevilmesini, beste ve konserlerle yaygınlaşmasını sağlayan temel eğitim ve icra kurumu niteliğindedir (Tanrıkorur, 2003).

Mehterhâne, Hun'lar zamanındaki adı Tuğ olan ve vurmali sazlarla nefesli sazlardan oluşan askerî mızık okulunun Fatih Sultan Mehmet'ten sonra aldığı isimdir. Mevlevihâneler Türkçe, Arapça, Farsça, hat, tezhib, semâ' meşki gibi derslerin yanı sıra ciddî müzik eğitimi de veren dergâhları ve bir tür konser salonu niteliğindeki semâh hâneleriyle, Osmanlı müziğinin gelişmesinde yüzyıllar boyu büyük bir ocak görevi yapmıştır (Tanrıkorur, 2003).

Enderun müzik mektebi, kalburüstü Osmanlı müzikçilerinin sadece yetiştiği değil, ders de verdikleri bir okuldu. Enderunların

kapatılmasından sonra müzik eğitimi 1916 yılında kurulan Darüelhan (Nağmeler Sarayı) adlı okul tarafından verilmeye başlandı. Özel Meşkhâneler, tek veya toplu olarak özel mahiyette müzik meşki yapılan hoca evleri, cemiyetler veya öğrenci korolarıdır. Osmanlı İmparatorluğunda müzik hocalarının evde ders verme geleneği, saray cariyelerinin evlerine derse giden hocalarla başlamıştır (Tanrıkorur, 2003).

Osmanlı İmparatorluğu döneminde genel eğitimin içinde müzik eğitimine yer verilmemiş olduğu, yetenekli olan bireylerin birebir hocayla çalışması şeklinde müzik eğitimi verildiği söylenebilir.

Türkiye’de Cumhuriyetin Kuruluşundan Sonra Müzik Eğitimi Politikaları

Aristoteles’e göre politika, toplumun halka dair yaptığı tüm etkinliklerdir (Güven, 2001). Eğitim politikası, eğitime ait işler anlamına gelir. Eğitimde yapılması gerekenlerin ilkeler bağlamında belirgin bir hale getirilmesidir, bu yönde eğitimin dörtlü boyutundan da hareket ederek, eğitilecek olan bireylerin ya da yetiştirilmek istenen insan modelinin zemininde kültürel, ideolojik, toplumsal ve ekonomik yönlü ilkelerin belirlenmesidir (Özen vd., 2007).

Osmanlı’da Tanzimat’la başlayan devlet politikalarındaki değişikliğin ilk etkilediği alanlardan biri eğitim olmuştur. Bu nokta eğitim politikalarının devlet politikalarıyla paralellik gösterdiğini de ortaya koymaktadır. Eğitimin, bireyi topluma yararlı hale getirme ilkesine göre düzenlendiği düşünüldüğünde bu değişkenlerin eğitime ne denli etki ettiği de görülmektedir.

Cumhuriyet dönemi ile beraber ülkenin genel politikası çağdaş uygarlıklar seviyesine ulaşmak olarak belirlenmiştir. Bu politika çerçevesinde eğitimde de köklü değişiklikler yaşanmış ve yeni bir yapılandırılmaya gidilmiştir (Aydın, 2007). Cumhuriyet döneminin eğitim

politikalarındaki en belirleyici unsur şüphesiz Atatürk ve arkadaşlarının görüşleri olmuştur. Atatürk “Cumhuriyetin temeli kültüre dayanacaktır” demiş ve “müziksiz devrim olmayacağını” belirtmiştir (Türkoğlu, 2004).

Genelde eğitim, özelde ise müzik eğitiminin niteliğini belirleyen bu politikalar çağdaş uygarlığın da gereği olarak görülmüş ve bireylerde oluşması istenen davranışlar bu politik gereklere göre belirlenmiştir. Mili Eğitim Temel Kanunu’nda da belirtildiği gibi müzik eğitiminin de Atatürk’ün öngördüğü şekilde ele alınması beklenir. Bu nedenle Atatürk’ün çağdaş Türk müziği ve müzik eğitimine ilişkin görüşleri müzik eğitiminde belirleyici rol oynamaktadır (Kıvanç, 2008).

Osmanlı Devleti’nden miras alınan müzik eğitimi, Cumhuriyet’le birlikte farklı ve yeni bir içerik kazanmıştır. Cumhuriyet döneminde kültür ve sanata daha fazla önem verilmiş, sanata ilgi devlet politikası haline getirilmiştir. Sanatın temel kültür sorunlarından biri olduğu vurgulanmış, sanat eğitiminin sorunları, milli eğitimin sorunları arasında ele alınmıştır (Tarlakazan, 2003).

Cumhuriyet ilan edildiğinde ülkemizde yalnızca iki önemli müzik kurumu bulunmaktaydı: “Mızıkai-i Humayun” ve “Darülelhan”. Mızıkai-i Humayun, 1826’da Yeniçeri Ocağı’nın kaldırılmasından sonra, mehterhanenin yerine, Avrupa’daki askeri bandolara benzer türde kurulmuş bir bando görünümündeydi. Darülelhan ise 1916 yılında kurulmuş, Türk ve Batı müziğinin birlikte yürütüldüğü ülkemizdeki tek müzik eğitimi kurumu idi. Darülelhan’ın yanı sıra o yıllarda pek çok özel cemiyet ve özel müzik okulları Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar Türk müziği öğretimi ve icrası alanlarında faaliyet göstermişlerdir. 1922 Terakki Musiki Cemiyeti, 1916 Darüttalimi Musiki (daha sonra Üsküdar Musiki Cemiyetine dönüştürülmüştür) bunların arasında sayılabilir (Aydoğdu, 1996).

1923 -1940 arasında müzik alanındaki atılımlar sırasıyla şöyledir:

- a) Makam-ı Hilafet mızıkasının İstanbul'dan Ankara'ya getirilerek "Riyaset-i Cumhuriyet" adı altında yeni bir yapıya dönüştürülmesi (1924)
- b) Ankara'da Musiki Muallim Mektebi'nin Kurulması (1924)
- c) Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun (Öğretimi Birleştirme Yasası) yürürlüğe girmesiyle genel müzik eğitiminin laik bir temele oturtulması (1924)
- d) Tekke ve zaviyelerin kapatılmasıyla tekke müziğinin varlık nedeni ve ortamının kaldırılması (1924)
- e) Müzik öğretimi için Avrupa'ya yetenekli öğrencilerin gönderilmeye başlaması (1925)
- f) Halk Müziği ezgilerinin derlenmeye başlanması (1925)
- g) Bu ezgilerin notaya alınıp yayımına geçilmesi (1926)
- h) Batı müziği eklenmiş Darülelhan'ın konservatuara dönüştürülmesi (1926)
- i) Avrupa'daki öğrenimini tamamlayarak yurda dönen gençlerin Musiki Muallim Mektebinde görevlendirilmesi (1927–1930)
- j) Çoksesli müziğe temel olmak üzere müzik teorisi kitaplarının yayınlanmaya başlaması (1928)
- k) Balkan Oyunları Müzik Festivali'nin düzenlenmesi (1931)
- l) Atatürk'ün ünlü 10. Yıl Söylevi'nde Türk müzik kültüründe "çağdaşlaşma" amacını belirtmesi (1933) ve TBMM açılış söylevinde "evrenselleşmeyi" açıkça dile getirip kültürel hedef olarak göstermesi (1934).
- m) İlk Türk operası kabul edilen "Özsoy"un Ahmet Adnan Saygun tarafından bestelenip sahnelenmesi (1934).
- n) Milli Musiki ve Temsil Akademisi Kanununun çıkartılması (1934).

o) Müzik alanını da kapsayan Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü'nün kurulması (1935).

p) Basta Hindemith olmak üzere, Avrupa'daki ünlü müzik adamlarının davet edilerek görevlendirilmesi (1934–1935–1936).

r) Ankara Devlet Konservatuarının kurulması ve öğretime başlaması (1936).

s) Musiki Muallim Mektebinin Gazi Terbiye Enstitüsü'ne aktarılarak bağlanması (1937–1938)

ş) Türkiye'de bilimsel yöntemle uygulanan en büyük ve geniş kapsamlı halk ezgileri derleme çalışmalarının başlaması (1937).

t) Ankara "Askeri Mızık Okulunun" kurularak öğretime başlaması (1938).

Bütün bu atılımların yanı sıra 1932 yılından itibaren yaygın müzik eğitimi adına yapılan en büyük atılımın Halk Evleri'nin kurulmasıyla olduğu söylenebilir (Barış ve Ece,2007).

1940'da 3803 sayılı yasayla "Köy Enstitüleri" kurulmuştur. Köy enstitülerinde yetişen öğretmen adaylarının müzik eğitimine özel bir önem verildiği bilinmektedir. Mezun olan her köy enstitülü öğrencilerine halk türkülerini oyun havalarını çalıp öğretebilecek şekilde müzik eğitimi almak zorundaydı (Apaydın, 1990). Bu sebeple; 1943 yılındaki öğretim programında, beş yıl içinde her sınıfa okutulacak müzik dersi haftada ikişer saat olarak belirlenmiştir. Programa ek olarak, haftanın en az dört gününde 20'şer dakikalık zamanın müzik alıştırmalarına ayrılacağı not olarak düşünülmüştür. 1947 yılındaki öğretim programında, 1. 2. 3. ve 4. sınıflarda müzik dersi haftada ikişer saat, 5. sınıfta ise haftada bir saat olarak programlanmıştır. Sınıflara göre derslerin işlenmesi, 1. ve 2. sınıflarda halk türkeleri, şarkı ve marşların öğretilip çaldırılması, 3. sınıflarda, türkülerin ritim bakımından incelenmesi, 4. sınıflarda armoni fikri verilmesi, şarkılarının formlarının incelenmesi ve 5. sınıflarda da şarkı ve türkülerin çocuk sesi genişliğine göre düzenlenmesi, tanınmış

kompozitörler hakkında kısa bilgi verilmesi şeklinde düzenlenmiştir (Kurtuluş, 2001, 73).

Cumhuriyet'in ilk yıllarından başlayarak, genel müzik eğitimi, tüm anaokulu eğitim etkinliklerinde, tüm temel eğitim (ilkokul- ortaokul) programlarında ve giderek tüm ortaöğretim kurumlarının (liselerin) programlarında yer almaya başlamıştır (Uçan, 2005).

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından bu yana, müzik ve müzik eğitimi alanındaki reformlara bakıldığında, yapılan atılımların çoğunun genellikle Cumhuriyetin ilk çeyreğinde yapılmış olduğu, daha sonra yapılan çalışmaların ise bu temeller üzerine yapılandırıldığı söylenebilir (Barış ve Ece, 2007).

Milli Eğitim Şuralarında Müzik Eğitimi

1939'da toplanan ilk milli eğitim şurasında alınan kararlar 1949 yılındaki Orta Öğretim Programı'na yansımıştır. "Ders dışı zamanlarda da öğretmen tarafından serbest çalışma adı altında öğrenciye plak ve radyoda kıymetli sanat eserleri" dinletilmesi ve ayrıca öğretmen tarafından öğrenciye anlayabileceği dilden "kısa izahat" verilmesi şeklinde ilk defa müzik dersinin de ders dışı faaliyetler arasında yerini aldığı görülmektedir (Barış ve Ece, 2007).

Türk dilini geliştirme ve dilimizdeki yabancı sözcüklerinin yerine öz Türkçelerinin getirilmesi çalışmaları 1943, II. Milli Eğitim Şurası'nda gündeme gelmiştir. Ana Dili komisyonunca hazırlanan "Ana Dilinin Öğretimi Raporu"nun 3. maddesinde öğretmenler için yardımcı kitaplar ve yayınlar bölümünde aşağıdaki şekilde bir karar alınmıştır (MEB,1991;42):

Yurdun her tarafındaki okullarda şimdilik yalnızca ortaokullarda talebeye örnek şive ve telaffuz öğretmek maksadıyla hususi gramafon plakları yaptırılması da Türkçe öğretiminin verimini arttıracak tedbirler arasına girebilir. Bu plaklara en iyi diksiyon ile şiirler, şarkılar, nutuklar, hitabet

numuneleri doldurulur. Bu hususta radyodan istifade edilmesi de düşünülebilir.

Alınan bu karar, 1949 Ortaokul Müfredat Programı'na aşağıdaki şekilde yansımıştır (MEB, 1991; 42):

Müzik öğretmeni okulunda çocukların seviyelerine uygun plaklardan mürekkep bir diskotek kurmakla ödevlidir. Musiki öğretmenleri, öğrettikleri şarkıların güftelerini yazdırıp söyletirken imla, telaffuz, diksiyon hususlarında bir Türkçe öğretmeni gibi dikkatli olmaları lazım geldiğini hiçbir zaman unutmamalıdır.

Diğer Milli Eğitim Şura Kararlarını şöyle özetlemek mümkündür (TTKB, 2011):

18–23 Mart 1957 tarihleri arasında toplanan VI. Millî Eğitim Şûrası Yapı ve Sanat Enstitülerinin programlarının gözden geçirilerek, Yabancı Dil, Müzik, Beden Eğitimi derslerine de yer verilmesi kararı alınmıştır. 5–15 Şubat 1962 tarihleri arasında toplanan VII. Millî Eğitim Şûrası'nda; "Sanat enstitülerine dayalı olan tekniker okulları, tatbiki güzel sanatlar okulu ve teknik okullarıyla ilgili olarak Millî Eğitim Şûrası tarafından kabul edilen hususların, üç yıllık sanat enstitüleriyle ilgili çalışmaların ikmal edilmesinden hemen sonra ele alınması muvafık mütalaa edilmiştir" denilerek güzel sanatlar liselerinin açılma düşüncesi ilk defa dile getirilmiştir.

1989 yılında Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, dönemin bakanı Avni Akyol öncülüğünde açılmıştır (Barış ve Ece, 2007).

24 Haziran- 4 Temmuz 1974 tarihleri arasında toplanan IX. Millî Eğitim Şûrası'nda "*Ortaokul programı ortak dersler, öğrencilere temel nitelikte genel kültür veren ve her öğrencinin alması gereken derslerdir*" denilmiş ve bu dersler; Türkçe, matematik, sosyal bilgiler, fen bilgisi, yabancı dil, sanat ve iş eğitimi, müzik, beden eğitimi ve ahlâk olarak sıralanmıştır. Müzik dersi ortaokulda 6. 7. 8. Sınıflar için bir saat olarak planlanmıştır. Seçmeli derslerden, meslek liselerinde veya yaygın eğitim kurumlarında başarılı olan veya benzeri herhangi bir derse de seçmeli ders gibi kredi tanınır. Koro ve çalgı ve çalgı topluluğu dersleri seçmeli dersler arasında yer almaktadır bir ile üç yıl süreyle alınabilir.

Seçmeli dersler, müzik, güzel sanatlar eğitimi, beden eğitimi, takviyeli yabancı dil eğitimi gibi derslerin öğrenimine ağırlık veren yükseköğretime veya hayata ve iş alanlarına yönelik ortaöğretim programları hâlinde düzenlenebileceği gibi, bazı okullar seçmeli dersler yerine doğrudan doğruya bu dallardan birine veya birkaçına ağırlık veren liseler hâlinde de kurulabilir. Bütün liselerde (modern fen ve matematik programı uygulayanlar hariç) uygulanacak haftalık ders dağıtım çizelgesi taslağında müzik, resim ve yabancı dil arasında seçmeli olarak yer almıştır. Dokuzuncu sınıfta iki saat 10. sınıfta fen bölümünde iki saat, 11. sınıfta hem fen hem edebiyat bölümünde bir saat olarak planlanmıştır. Okullarımız, sistemin gereklerine ve uygulanacak çeşitli programları ihtiyaçlarına uygun eğitim araçları ile donatılacaktır kararı benimsenmiştir. Seçmeli derslerle müzik, beden eğitimi ve sağlık bilgisi, kitaplık, eğitsel kol çalışmaları ve rehberlik hizmetleri için gerekli tesislerle araç ve gereçler tamamlanacaktır kararı da alınmıştır.

1988 yılındaki XII. Şurada “*Eğitim Fakültelerinin Beden Eğitimi, Resim, Müzik Eğitimi bölümlerine öğretmen lisesinden mezun öğrencilerin OSS yetenek sınavı ile alınmaları ve Sanat Tarihi, Resim ve Müzik dersleri programlarının; Türk ve İslâm Sanatları Bilgisini de içine alacak ve sanat kültürü kazandıracak şekilde yeniden geliştirilmesi*” kararları alınmıştır.

1996 yılındaki XV. Şura’da “*Spor ve sanat eğitime önem verilmeli, bu eğitime ders dışı etkinliklerle de ağırlık kazandırılmalıdır. Müzik, Resim, Beden Eğitimi ve Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi derslerinin notla değerlendirilmesine devam edilmelidir*” şeklinde bir karar alınmıştır.

En son yapılan 17.12.2010 tarihli XVIII. Milli Eğitim Şura toplantısında ise müzik eğitimi ile ilgili kararlar alınmıştır:

- Beden eğitimi, müzik ve görsel sanatlar derslerine, okul öncesi eğitimden itibaren branş öğretmenleri girecek şekilde

düzenlemeler yapılmalı, öğretmen istihdamına yönelik tedbirler alınmalıdır.

- Sosyal, sportif, bilimsel ve sanatsal etkinlikler okul ortamlarında artırılmalı ve geliştirilmelidir.
- Güzel sanatlar eğitiminde üniversiteler düzeyinde gözlenen ve farklı yapılanmalardan kaynaklanan dağınlık YÖK aracılığıyla giderilmelidir.
- Genel sanat eğitimi alanına öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerinin programları, öğretmenin görev yapacağı ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarının amaçları göz önünde bulundurularak, alan dersleri artırılacak şekilde yeniden yapılandırılmalıdır.
- Güzel sanatlar ve spor liselerine alınacak alan öğretmeninin seçimi uzman jüri üyeleri tarafından yapılmalı ve devlet konservatuvarı mezunlarının çalgı dersi öğretmeni olabilmeleri için gerekli düzenleme yapılmalıdır.
- “Sanat İnsanı Yetiştirme Projesi” ve “Değerler ve Eğitimi Projesi” hazırlanarak uygulamaya konulmalıdır.
- Beş Yıllık Kalkınma Planlarının hazırlanmasında kurulan komisyonlara Sanat Eğitimi İhtisas Komisyonu da ilave edilmelidir.
- Sanat eğitimi öğretmenlerinin niteliklerinin artırılması amacıyla, periyodik olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerine alınmaları sağlanmalıdır.
- İlköğretim düzeyinde görsel sanatlar ve müzik ders saatleri yeni öğretim yöntem ve teknikleri de dikkate alınarak artırılmalı ve bu dersler ortaöğretimde zorunlu ders hâline getirilmelidir.
- Ders dışı eğitim çalışmaları, 2010/49 sayılı genelgeyle okulun bir ders yılındaki toplam ders saat sayısının %5’lik dilimiyle sınırlandırılmıştır. Bu sınır kaldırılmalı ve ders dışı faaliyetlerin yapılması için okul müdürünün onayı yeterli olmalıdır.

- İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında sanat ve beceri amaçlı derslerin daha etkin işlenmesi amacıyla yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları vb. ilgili kurum/kuruluşlardan eleman desteği alınabilmesi ve iş birliği sağlanabilmesi için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
- İlköğretimin bütün sınıflarında görsel sanatlar, beden eğitimi ve müzik dersleri, not yerine “yeterli, geliştirilebilir” gibi ifadelerle değerlendirilmelidir.

Görüldüğü üzere müzik eğitimi ile ilgili en kapsamlı kararlar XVIII. Milli Eğitim Şura toplantısında alınmıştır.

Türkiye’de Müzik Öğretmeni Yetiştirme Politikaları

Türkiye’de çağdaş anlamda müzik eğitimcisi yetiştirmeye 1924 yılında, Ankara’da, Atatürk’ün önderliğinde kurulan, Musiki Muallim Mektebi ile başlanmıştır (Dursunoğlu, 1966). Fakat bu okulun zamanla yalnızca sanatçı yetiştirmeyi amaçlayan bir kuruma dönüşmesi üzerine 1937- 1938 yılları arasında Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Terbiye Enstitüsü’nde Müzik Şubesi açılarak müzik öğretmeni yetiştirmeye bu kurumda devam edilmiştir (Uçan, 2005). 1960 yılında üç Eğitim Enstitüsüne Müzik Bölümleri eklenmiş, 1978-1979 yılındaki düzenlemelerle Yüksek Öğretmen Okulları Müzik Bölümleri adlarını alan bu okullar, 1982-1983 yıllarındaki son düzenlemelerle üniversitelere, Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümleri adını alarak bağlanmışlardır (Dursunoğlu, 1966).

1997 yılında tamamlanan Milli Eğitimi Geliştirme Projesiyle, Eğitim Fakülteleri, yanlış yapılanma, temel amaçlardan uzaklaşma gibi çeşitli sorunlarla karşı karşıya bulunduğu ve ülkenin öğretmen ihtiyacını karşılamada gerek nitelik gerekse nicelik bakımından yetersiz kaldığı gerekçeleriyle öğretmen yetiştirme programlarının yeniden düzenlenmesine temel teşkil eden bu sorun ve ihtiyaçlara ilişkin önemli

noktaları ele alınmış ve yeniden yapılandırılmıştır. Eğitim Fakültesinin Bölüm ve Anabilim Dallarında gidilen bu düzenlemeyle Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı olarak yeniden yapılandırılmıştır. Bu yeni yapılanmanın sonrasında Müzik Öğretmeni mezun eden bölümlerin sayısı 23'e ulaşmıştır (Yayla, 2006).

Müzik öğretmeni yetiştirmede bazı sorunlarla karşılaşıldığı bilinmektedir. Müzik eğitimi bölümleri, gelişmiş ülkelerde olduğu gibi küçük yaşlarda öğrenci almadığından, liseyi bitirmiş, genellikle müzik donanımı yetersiz, yaş ortalaması 18–20 arası olan öğrencilere eğitim verdiğinden, çalgı çalmada çok önemli bir etken olan vücut eşgüdümünün sağlanması güçleşmektedir (Tanrıverdi, 1993).

Müzik öğretmenlerinin sorunlarının öncelikle lisans eğitimlerinden başladığı düşünülmektedir. Müzik öğretmenlerinin lisans eğitimlerinden kaynaklanan sorunlarının belirlenmesi amacıyla yapılan araştırmada, müzik öğretmeni adaylarına verilen ses eğitimi alan derslerinin, müzik öğretmenliği mesleğindeki kullanılabilirliğinin artırılması için yeniden düzenlenmesi gerektiği fikrinde birleştiklerini söylemenin mümkün olduğu belirtilmiştir (Akgün, 2006).

Müzik öğretim yöntemi müzik eğitiminde öğretime yön veren, öğretmene yolunu gösteren pusula gibidir. Yöntem, müzik eğitiminde öğretimin güvenle yürümesini sağlar. Bu doğrultuda bir müzik öğretmeni adayının müzik öğretim yöntemleri hakkında eksiksiz bilgiye sahip olması gerektiği açıkça ortadadır. Müzik öğretim yöntemleri bilgisine sahip öğretmenin derslerini en verimli, etkili ve yararlı bir biçimde işleyeceği kuşkusuzdur. Bundan dolayı; bir müzik öğretmeni adayının, müzik öğretim yöntemleri hakkında eksiksiz bilgiye sahip olması beklenmektedir. Ancak yapılan araştırma sonuçlarına göre müzik öğretmenleri, müzik öğretim yöntemleri ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadan mezun olmaktadır. Öğretim yöntem ve teknikleri konusunda yeterli bilgisi olmayan müzik öğretmeni adaylarının mesleki

yaşamlarında, planlama ve uygulamalarında zorluklar yaşayacaklarının da kaçınılmaz olacağı yargısına varılabileceği belirtilmiştir (Kılıç, 2008).

Müzik öğretmenleri, lisans eğitiminde almış oldukları Türk Sanat Müziği ve Türk Halk Müziği eğitimini, ilköğretim II. kademe müzik derslerine yansıtma konusunda sorunlar yaşamaktadırlar. Öğretmenler sorunların, lisans eğitiminde almış oldukları, Türk Sanat Müziği ve Türk Halk Müziği teorik bilgilerinin, ilköğretim II. kademe müzik derslerine tam olarak yönelik olmamasından kaynaklandığını, lisansta eğitimini aldıkları çalgıları, ilköğretim II. Kademe müzik derslerinde, Türk Sanat Müziği teorisi ve Türk Halk Müziği teorisi öğretiminde kullanamamalarından kaynaklandığını belirtmişlerdir (Bulut, 2008).

Müzik bölümlerinde müzikle ilgili olmayan kişilerin yöneticilik yapması diğer bir sorundur. Müzik eğitimi alanında bazı derslerin toplu sınıf dersleri, bazı derslerin grup, bazı derslerin de bireysel yapıma zorunluluğu vardır. Alanın kendi doğal özelliğinden kaynaklanan bu gerçeği fark edemeyen yöneticilerin, bireysel derslerin olamayacağı, derslerin en az sınıf ya da amfi düzeni içinde yapılması gerektiğini ileri sürerek eğitim-öğretim ortamında motivasyon unsuruna olumsuz etkileri bulunduğu bilinmektedir. Bakış açılarında ki farklılığı müzik eğitimi bölümlerinde eğitim müziği türünün seçiminde öğretim etkinliklerini yürüten öğretim elemanlarının da karara katılımında büyük önem taşıdığı bilinmektedir. Yöneticilerin alan dışından olmasının müzik kurumlarının yapısını ve işleyişini kavramalarında sorun oluşturarak öğretim elemanlarına tam danışmanlık yapmalarını önleyebilmektedir. Müzik eğitimine ilişkin sorunlar çoğu kez, mesleki amaçlı temellerden soyutlanarak ele alınmakta, bu nedenle de sağlıklı çözümlere ulaşmamaktadır. Bu nedenle meslekten gelen yöneticilerin bu kurumlarda görev almaları önem taşımaktadır (Erdal, 2006).

Müzik öğretmenlerinin lisans eğitiminden kaynaklanan sorunlarından başka istihdam edilmeleri ile ilgili sorunlarının olduğu bilinmektedir. 2009–2010 MEB istatistik sonuçlarına göre Türkiye’de 32.430 resmi, 879 özel ilköğretim okulu ve bir açık ilköğretim olmak

üzere toplam, 33.310, 8181 resmi ortaöğretim okulu, bir açık öğretim lisesi 731 özel ortaöğretim olmak üzere toplam, 8.913 okul bulunmaktadır (MEB, 2011). Çizelge 1’de 1997 yılından 2010 yılına kadar atanan müzik öğretmenlerinin listesi bulunmaktadır.

Her okulda en az bir müzik öğretmeni olacağı düşünülürse, ataması yapılan müzik öğretmenleri sayısının oldukça az olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Çizelge 1. Yıllara Göre Müzik Öğretmeni Atamaları

Öğretim Yılı	Kadro	Sözleşmeli	TOPLAM
1997	389	-	389
1998	477	-	477
1999	640	-	640
2000	582	-	582
2001	567	-	567
2002	695	-	695
2003	48	-	48
2004	110	-	110
2005	199	-	199
2006	490	133	623
2007	625	405	1030
2008	531	268	799
2009	336	247	583
2010	119	683	802

Kaynak: <http://www.meb.gov.tr/istatistik>

Türkiye’de Müzik Eğitimi Üzerine Yapılmış Bazı Araştırmalar

Müzik eğitim politikası geniş bir konu olduğu için müzik eğitimi ile ilgili yapılmış olan birçok araştırma konunun kapsamı içine girmektedir. Fakat yapılan bazı araştırmalar birebir bu araştırmanın konusuyla ilgili gözükmemektedir. Bunlardan bazıları şunlardır:

Selçioğlu ve Kocabaş (2003), “İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Müzik Dersinin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri” konulu araştırmalarında, müzik dersinin hedeflerinin gerçekleştirilmesi için sınıf ve müzik öğretmenlerinin iyi yetiştirilmesi gerektiği, devlet ve özel

ilköğretim okulu ayrımı yapılmadan bütün ilköğretim okulları müzik dersi için yeterli donanımına sahip olmadığı, müzik dersinin genel ve özel eğitimde hak ettiği değere yönelik araştırma, seminer, yayın, tez çalışmaları sonuçlarının sık sık gündeme getirilmesi gerektiği, müzik dersi öğretim programlarının, öğretmenlerin hizmet içi eğitimi gerçekleştirilmeden yürürlüğe geçirilmemesi gerektiği, müzik öğretiminin sorunlarının çözümü için müzik ve sınıf öğretmenlerinin işbirliği içinde çalışmaları gerektiği önerileri getirmişlerdir.

Akgün (2006), “Müzik Öğretmenlerinin Lisans Eğitimlerinden ve Çalışma Ortamlarından Kaynaklanan Sorunları” konulu bir araştırma yapmıştır. Araştırma sonunda, 135 müzik öğretmenine, açık uçlu sorular sorarak yapılan araştırmanın sonuçlarına göre; okulların hemen hemen hiç birisinde müzik dersliği bulunmadığı ve bu durumun ders işleyişini olumsuz yönde etkilediği; sınıflarda öğrenci sayılarının çok fazla olmasından dolayı, öğrencilerle bire bir ilgilenme ihtimali olmadığı; norm kadro fazlası uygulaması sebebiyle müzik öğretmenlerinin birden fazla okulda görevlendirildiği ve bunun sonucunda da müzik öğretmenlerinin verimsiz oldukları; müzik dersleri için okullarda müzik aletlerinin olmadığı; müzik derslerinin seçmeli hale getirilmesinin öğrencilerde isteksizlik yarattığı gibi çeşitli sorunlarla karşılaşıldığı belirtilmiştir.

Tanyeli (2007), “İlköğretim Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Derslerinde Karşılaştıkları Sorunlar ve Nedenlerine İlişkin Görüşleri” konulu bir araştırma yapmıştır. Bu araştırmayı, Güneydoğu Anadolu Bölgesi illerindeki ilköğretim okullarında görev yapan 121 müzik öğretmenine anket uygulayarak gerçekleştirmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre; müzik öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunların, müzik dersi müfredat programının uygulanması, müzik kitabının kullanımı, öğretim yöntem ve tekniklerinin uygulanması, ölçme ve değerlendirme yapmadaki zorluklar olarak ortaya çıktığı belirlenmiştir. Ders saatlerinin yetersizliği, okullardaki araç- gereç eksiklikleri, sınıfların kalabalık olması, müzik

dersi müfredat programındaki kuramsal bilgilerin çok olması ve öğrencilerin bu bilgilerin günlük yaşamda kullanılabilirliğini benimseyememesi, ders kitaplarının hedeflere ulaşmada yetersiz olması ve müzik dersliğinin olmaması gibi birçok faktörün bu konuda etkili olduğu görülmüştür.

Gün (2009), “İlköğretim Okulu Müdürlerinin Müzik Dersine İlişkin Yaklaşımlarının Müzik Öğretmenlerinin Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi: Burdur ve Isparta Örneği” adlı çalışmasında, ilköğretim okulu müdürlerinin müzik dersine ilişkin yaklaşımlarını müzik öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda belirleyebilmek amacını gütmüştür. Çalışma sonucunda; okul müdürleri tüm derslere eşit olarak önem verilmesi, okuldaki eksikliklerin giderilmesinde diğer dersler kadar müzik dersine de önem verilmesi, okulun bütçesinin eşit olarak paylaşılması, velilerle yapılan toplantılarda diğer dersler kadar müzik dersinin de öneminden bahsedilmesi, bu konuda velilerin bilinçlendirilmesi, öğretmenlerin cesaretlendirilmesi, pekiştirilmesi, desteklenmesi ve mesleki açıdan gelişmeleri ve yaptıkları işten doyum alabilmeleri için ödüllendirme davranışı büyük önem taşıdığından okul müdürlerinin, müzik öğretmenlerinin yaptıkları etkinlikleri sözlü ya da yazılı olarak ödüllendirmeye özen göstermeleri gerektiği önerileri getirilmiştir.

Yazıcı (2009) “İlköğretim Müzik Dersinin Uygulamasında Karşılaşılan Sorunların, Öğretmen Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi (Trabzon İli Örneği)” adlı çalışmasında ilköğretim müzik dersinin tam olarak uygulanabilmesi için, her ilköğretim okulunun, donanımlı bir müzik dersliğine sahip olması gerektiği, müzik dersi öğretim programının amaçlarına ulaşabilmesi için, okul yöneticilerinin ve diğer branş öğretmenlerinin, müzik öğretmenlerine destekleyici yönde yaklaşımda bulunması gerektiği, müfettişlerin, sağlıklı ve doğru bir denetleme yapabilmesi için, her konuda müzik öğretmenlerinden daha bilgili ve iyi olması gerektiğinin yanı sıra, müfettişlerin çok büyük bir bölümünün branşının müzik olmadığı

düşünüldüğünde; denetleme sonuçlarının, sadece yöneticilerce değil meslek kişilerince de değerlendirilmesi gerektiği, müzik derslerinin haftada en az 2 saate çıkarılması ve ilköğretim birinci devreden itibaren, müzik derslerinin branş öğretmenleri tarafından verilmesinin sağlanması gerektiği, müzik dersinin uygulanmasında yaşanan sıkıntıları gidermek amacı ile müzik dersinin amaçları, uzmanlar ve alan öğretmenleri tarafından yeniden gözden geçirilerek, öğretim programının bu doğrultuda düzenlenmesi gerektiği, müzik öğretmenlerinin aldıkları lisans eğitimini, mesleki yaşantıları ile bağdaştıramaması nedeniyle, müzik öğretmenliği lisans programlarında, müzik öğretmeni adaylarına verilen eğitimin, daha çok mesleki uygulama yönünde ağırlıklı olması gerektiği, müzik derslerinin sadece blokflüt eğitimi ile sınırlanamaması, aynı zamanda öğrencinin aktif olarak derse katılımını sağlayacak farklı çalışmalarda bulunulması ve gerek çalgısı gerekse sesi ile zevk (beğeni) eğitimine öncelik verilmesi gerektiği, okul yöneticilerinin, müfettişlerin, diğer branş öğretmenlerinin ve velilerin, müzik dersinin bir “eğlence dersi” olmadığı; öğrencilerin yaratıcılık ve estetik yönünü geliştirdiği, diğer derslerde de başarılı olmaları yönünde etkili olduğu konusundaki gerekliliği hususunda bilgilendirilmeleri gerektiği sonuçları elde edilmiştir.

Ülkemizde son yıllarda Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü tarafından öğretmen yeterliklerinin belirlenmesi için bir proje başlatılmıştır, bu proje kapsamında müzik özel alan yeterlikleri de belirlenmeye çalışılmıştır. İlköğretim müzik özel alan yeterlikleri Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 25.08.2008 tarihinde bakan onayıyla yürürlüğe girmiştir fakat belirlenen yeterliklerin ilköğretim okullarında aktif olarak takip edildiği düşünülmemektedir. Ortaöğretim özel alan yeterliklerinin belirlenmesi çalışmasına hala devam edilmektedir (<http://otmg.meb.gov.tr>)

Farklı Ülkelerde Müzik Eğitimi Politikaları

Aşağıda ABD, Almanya ve İngiltere ülkelerinde müzik eğitimi politikasının nasıl olduğu tartışılmıştır.

ABD’de Müzik Eğitimi

Eğitim reform hareketi, kurumdaki değişiklikler ve eğitimin dağıtımı ile ABD okullarındaki müzik eğitiminin değerini ve rolünü etkilemiştir. Öncelikli değişim, müzik sanat eğitiminin içinde sayılmakta, tek başına bir ders olarak düşünülmemektedir. Temel konulardaki reform hareketi, müziğin temel konu olmasını talep edenleri harekete geçirmiştir. Sanat eğitiminde bir gereklilik yaratmak için müzik; görsel sanatlar, tiyatro ve dansla birleştirilmiştir. Sanat içerik standartları, her sanat alanında çabukça formüle edilmiş ve 1994’te bu standartlar eğitim sekreterliği tarafından kabul edilen ilk çekirdek/iç ekleme olmuştur. Şimdiki adı MENC (Müzik Eğitimi Ulusal Örgütü) olan müzik öğretmenleri milli konferansı, içerik standartlarını etkin şekilde iletmiştir. Her sanat formundaki içerik standartları, öğretim programındaki diğer konularla ilişkilendirilmeye çalışılarak, sanatın önemi vurgulanmaya başlanmıştır (Colwell ve Rodriguez,2011).

ABD’de sanat eğitimi standartları, tüm öğrencilerin sanatta bilgi beceri ve anlayış kazanmaları gerektiği düşüncesiyle eğitimcilerin uzlaşılmasıyla oluşturulmuştur. Standartlar gelişmekte olan bir öğretim programı için temel oluşturmuştur. Standartlar sınıf düzeyine göre üç bölümde düzenlenmiştir: K-4, 5-8 ve 9-12. Her bölümde o yaş aralığı için içerik standartları yerine başarı standartlarını takip eden içerik standartları vardır. 9-12 sınıflarda, tüm öğrenciler için değil, bir veya daha fazla sanat disiplini için çalışan öğrenciler için “ileri” ve “yeterli” seviyesi bu düzeyde tespit edilmiştir. Tüm lise öğrencilerinin en az bir sanat dalında “yeterli” seviyesini başarması beklenir.

ABD’de müzik eğitiminin ulusal içerik standartları şöyledir:

1. Çeşitli müzik repertuarından tek başına ve diğerleri ile şarkı söylemek.
2. Çeşitli müzik repertuarından tek başına ve diğerleriyle enstrüman performansı sergilemek.
3. Melodiler, çeşitlemeler, eşlikler doğaçlamalar yapmak.
4. Besteler ve belirli kurallar içinde müzik düzenlenmesi yapmak.
5. Müziği okumak ve notalamak.
6. Müziği dinlemek, analiz etmek ve tanımlamak.
7. Müzik ve müzik performanslarının değerlendirme.
8. Müziğin diğer sanatlar ve sanat haricindeki diğer disiplinlerle arasındaki ilişkisini anlamak.
9. Müzik tarihi ve kültürünü anlamak.

Son zamanlarda ulusal standartların, özellikle Müzik Ulusal Standartları'nın ne kadar iyi olduğuna dair eleştiriler sınıfa yansımıştır. Eleştirmenlerin çoğu, müzik öğretmenlerinin 1 ve 2 numaralı standartlarda, diğer bir deyişle, şarkı ve oyun kısmında çok büyük iş yaptıkları konusunda hemfikir olmalarına rağmen, geri kalan 7 standartta az başarılı olduklarını belirtmişlerdir (Nilsen, 1994).

Ortaokul düzeyinde eğitimde biçim değişiklikleri ve diğer sanat kurslarının seçiminin eklenmesi müziğin önemini azaltmıştır. Ortaokul müzik programı, bando, koro ve orkestrayı kapsayan, büyük ölçüde performans topluluklarından oluşmaktadır. Ortaokul seviyesinde müziğe katılan öğrencilerin oranını genellemek zordur. Katılım oranı büyük ölçüde okulun büyüklüğüne bağlı olarak değişir. Öğrencilerin yaklaşık olarak %35'i müziğe bir sömestr kaydedilmektedir; %90'ın üzerinde ortaokulun bandosu ve yaklaşık %85'inin korusu vardır (Colwell ve Rodriguez,2011).

ABD'de müzik öğretmenlerinin yetiştirilme süreci ise, 1960'lardan önce; müzik tarihi, kuramı, edebiyat, ses veya çalgı performansı ve müzik sınıflarında ilköğretim deneyimini içermekteydi.

1960'lardaki sosyal ve eğitim ayaklanmaları, bu programa önemli değişiklikler getirmiştir. Çağdaş müzik vurgusu, dünya müziği, psikoloji ve felsefenin ilgili alana katkıları ile yetkinliği olan öğretmen yetiştirme programını oluşturmuştur. 1970'lerde Charles Leonhard ve Robert W. House, tarafından ilk kez yaygın olarak tanıtılan estetik eğitim hareketleri, müzik eğitime yansımıştır. Bu konuda en etkili yazı Bennett Reimer'ın 1971'de yazdığı estetik ilkeler ile müzik eğitiminin arasındaki ilişkinin yorumlanması üzerinedir. 1990'lar süresince, müzik öğretmeni eğitimi, Müzik Eğitimcileri Ulusal Konferansı (1994) tarafından formüle edilip ulusal yayın olarak çıkan müzik öğretmenleri standartlarından etkilenmiştir. Bu da ilginin yetkinlik bazlı programlara yönelmesini sağlamıştır. 20. Yüzyılın son yirmi yılında, müzik eğitim programlarının lisansla ilgili çalışmaları, öğrenci, öğretmen ve program içeriklerine odaklanmıştır. Çalışmalar, etkili öğretmen özellikleri için öğrenci rollerinin; öğretim stillerini, entelektüel, müzikal ve kişisel gelişimi, zaman yönetimi becerilerinin öğretimi, sınıf düzenleme, prova stratejileri düzenleme, davranış ve liderlik becerilerini içermesi gerektiğini vurgulayan çalışmalardır. Çalışmalar fakültenin modelleme teknikleri, motivasyon kullanımı, beceri ve mesleki sorumlulukları denetleme rollerini de kapsar. Bu çalışmalar aşağıda sıralanan program içeriklerini de kapsamaktadır (Colwell ve Rodriguez, 2011):

- Bölge veya türü tanımlayan araştırmalar (çalgı/koro),
- Yeniliklerin kullanılması,
- Ders sıralama,
- Geri besleme sistemleri,
- Bilgisayarı ve teknolojiyi kullanma,
- Simülasyon tekniklerini kullanma,
- Değerlendirme,
- Gözlem,
- İçerik ve yöntemlerin yapısının kursları,

- Çok kültürlü bileşenler,
- Disiplinler arası çalışmalar,
- Öğrenci eğitimi için saha tabanlı deneyimler,
- Müzik eğitimi için bir felsefe geliştirmenin önemi.

Almanya’da Müzik Eğitimi

Almanya’daki okullarda verilen müzik eğitimi 19. yüzyılda kendi dinamiklerinden çok, kilise ve devletin eğitim anlayışı çerçevesinde biçimlenmiştir. Alman müzik eğitimine yön veren diğer bir etken de “Reform Pedagojisi”dir. Yeni gelişen bu akımın öncüleri, çocuğu merkez alan, sadece teorik bilgiler aktaran okul yerine, yaparak-yaşayarak öğrenmeyi mümkün kılan, karakter oluşumuna ve uyumlu bir kişilik gelişimine de olanak sağlayan bir okul gerekliliği vurgulanmaktaydı. İmparatorluk okullarında müzik dersi –özellikle ilkokullarda- şarkı söyleme ağırlıklıydı ve bu yüzden çok yönlü bir müzik eğitimine ulaşılmamıştır. İçerikler ise, gençlik hareketine paralel olarak halk şarkıları, dinsel şarkılar, vatan, kahramanlık, savaş ve asker şarkılarından oluşmaktaydı.

Weimar Cumhuriyeti’nin (1918–1933) öncelikli reformları arasında, eğitim sisteminin yeniden düzenlenmesi gelmektedir. Bu dönemde eğitim kademeleri ve okul türleri belirlenmiş, günümüz Alman eğitim sisteminin temelleri bu dönemde atılmıştır. Buna bağlı olarak dersler yeniden tanımlanmış ve öğretmen eğitimi iyileştirilmiştir. Eğitim Bakanlığı Sanat Eğitimi Komisyonu, sanat derslerinin diğer derslerle eşit tutulmasını ve dolaysız olarak konu alanıyla ilişkilendirilmesini talep etmektedir. 1921 yılında başlayan çalışmalar sonucunda 19. yüzyıldan bu yana baskın olan Şarkı Dersi Kestenberg reformları kapsamında nihayet “Müzik Dersi” olarak tanımlanmıştır. Nasyonal Sosyalist Yönetim Dönemi’nin (1933–1945), sanat politikaları da ırkçı tutum ve uygulamalarla özdeşleşmiştir. Dönemin okullarında müzik ve müzik eğitimi, branş dersini aşan ve okuldaki tüm eğitim süreçlerine

kaynaştırılan bir konumdadır. Artistik eğitim suiistimal edilerek, öğrencilerin ruhsal şekillenmelerine ve ideoloji yolunda vücutlarının eğitilmesine araç olarak kullanılmıştır Uygulamaya ve dönemin müzik eğitimi literatürüne göre, dersin en önemli amacı politik-ideolojik biçimlenmeyi sağlamaktır (Kalyoncu, 2005).

Almanya’da günümüzde ilkokullardaki müzik dersi 1–2 saat olarak düzenlenmektedir. Ortaöğretim–1 kademesinde müzik 10. sınıfa kadar zorunlu derstir. Yine Alman liselerinde müzik dersi zorunlu derstir ve haftada 2–3 saat olarak düzenlenir (Kalyoncu, 1988).

Almanya’da müzik öğretmeni, üniversitelerin pedagojik akademi ve müzik okullarında yetiştirilmektedir. Altmış farklı üniversitede ve pedagojik akademide mevcut 23 güçlü pedagojik odak bulunurken, müzik okullarında bunun yanında bir de daha fazla sanatsal odak bulunmaktadır. Müzik okulları, genel müzik eğitim verecek öğretmenler (A tipi) ile enstrüman ve ses eğitimcisi olacak öğretmenler (B tipi) için ayrı programlar sunmaktadır. Almanya’da eğitim sistemi ilkokul, ortaokul, lise ve özel eğitim okulları olmak üzere çeşitli düzeylere ayrılır. Bütün müzik okulları öğretmenlerini lise müzik öğretmeni olması için hazırlar; sadece birkaç müzik okulu bütün düzeylere öğretmen yetiştirmektedir. Müzik öğretmeni olabilmek için kendi alan derslerinin dışında, bütün okulu ilgilendiren konular üzerine çalışma ve inceleme yapma zorunlulukları vardır.

Günümüzde A tipi ve B tipi öğretmenliğin her ikisi de niteliklerinin yüksekliği, esnek çalışma imkânlarının sağlanması gibi nedenlerle talep edilir duruma gelmiştir. Çoğu müzik öğrencisi (B tipi) çalışmalarını pedagojik konularla tamamlamaktadır. Bu durumda profesyonel hale geldiklerinden eğitim için pratik çözümler üretmeleri beklenmektedir. Eğitim süreleri genellikle 8 ve 11 (4 – 5,5 yıl) dönem olarak yapılandırılmaktadır. İlk dört dönem temel çalışmalar ele alınmaktadır (Kafurke, 2011).

İngiltere’de Müzik Eğitimi

İngiltere Okullar Konseyi’nin, 1968 yılında hazırladığı inceleme raporunda (The Schools Council’ Report Young School Leavers–1968), öğrencilerin müzik eğitiminin gereksiz bulunduğu ortaya konmuştur. Bu çalışmadan bir yıl önce adı geçen konsey altında kurulan Müzik Komitesi’nin 1971 yılında hazırladığı raporda da, öğrencilerin aynı düşünceyi korumaya devam ettikleri tespit edilince, çözüm olarak müzik öğretmenlerinden müziği sevdirmek adına süratle yeni yollar bulması istenmiştir. İlerleyen yıllarda, müzik öğretmenleri, araştırmacılar ve yerel eğitim yöneticilerinin katılımıyla müzik panelleri icra edilmiş, 1974 yılında, müzik derslerinde basit müzik aletlerinin çalınması kararlaştırılmıştır (Cox ve Hennesy, 2004).

1977–1982 yılları arasında yayımlanan raporlarda, ilköğretim öğrencilerine müzik konularının öğretilmesinde tanım ve hedeflere de ağırlık verilmesi, müzik öğretmenleri için derslerde yararlanabilecekleri doküman, eğitim malzemesi ve kılavuz hazırlanması konularına yer verilmiştir. Bu çalışmalar, uzmanlık alanı müzik olmayan sınıf öğretmenlerine, müzik derslerini uygulamalarında çok fayda sağlamıştır. 1984 yılı ve sonrasında, müzik öğretmenlerinin yetiştirilmesinde getirilen yenilikler sayesinde, yıllık müzik eğitim müfredatında, alet çalma, kompozisyon ve dinleyerek öğrenme eşit ağırlık kazanmıştır ((Cox ve Hennesy, 2004).

Müzik derslerinde, popüler müziğe olan ilgi artınca, Swanwick tarafından 1968 yılında yayımlanmış “Popüler Müzik ve Öğretmen” kitabı tekrar gündeme gelmeye başlamıştır. İlerleyen yıllarda, akademik çevrelerde konuyla ilgili çok sert tartışmalar gündeme gelmiştir. Tartışmalar, müziğin hangi dereceye kadar sosyal ve kültürel dokuda öğretileceği üzerinde yoğunlaşmıştır. Başka sosyal ve kültürel dokulara ait müziğe ilgi artınca tartışmalar da giderek artmıştır. 1986 ve sonrasında, müzik eğitiminin vazgeçilmez unsurları olarak; kompozisyon, alet çalma ve dinleme kabul edilmiş, farklı kültürlere ait müzik çeşitleri (Hint, batı Afrika müziği vb.) de müfredata girmiştir.

Ancak, müziğin tek başına değil, sanat dalları altında ulusal müfredata girmesi gerektiği konusunda tartışmalar devam etmektedir (Cox ve Hennesy, 2004).

Okul Yöneticilerinin Sanat Eğitimindeki Rolü

1950 yılından önce Türkiye’de sanat eğitimine çok önem verildiği bilinmektedir. Örneğin, Köy Enstitüleri’nde çağdaş eğitim sistemi uygulanmış ve vazgeçilmez temel alanlardan birisi olarak “güzel sanatlar” belirlenmiştir. Devletin en üst kademesinden, okul müdürlerine varıncaya dek tüm yöneticiler bu okullarda sanatsal uygulamalara (sergi, konser ve tiyatro oyunları) destek olmuşlardır. Pek çok başarıların yanı sıra gözden kaçırılmaması gereken bir diğer nokta da, Köy Enstitüleri’nde verilen sanat eğitiminin (müzik, resim, tiyatro ve folklor) niteliğinin yüksekliği ve sanatın topluma mal edilmesi ve yaygınlaşması konusunda verdikleri çabalardır (Tunç, 2009).

1950’li yıllardan sonra, siyasal ve ekonomik olduğu kadar yöneticilerin, sanata ve sanatçıya yaklaşımlarının da değişmeye başladığı bir dönem başlamıştır. Ancak askeri darbeler ve özellikle 1980 askeri yönetimi ve buna bağlı olarak gelişen siyasal otorite sanattan ve sanatçıdan uzaklaşmıştır. O süreçte Milli Eğitim Bakanlığı ilk ve orta öğretim programlarında sanat derslerinin (resim ve müzik) sayısını azaltmıştır. Bugün ise lise son sınıflarda sanat dersleri seçmeli duruma getirilmiştir ve çoğu öğrenci sanat dersi alamamaktadır. 1990’da açılan Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri de sanatın topluma yayılmasından daha çok güzel sanatlar fakültelerine öğrenci yetiştirme çabası içindedirler. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı yöneticilerinin bu okullara hangi gözle baktıkları da ayrı bir tartışma konusudur (Tunç, 2009).

Yukarıda belirtilen politik süreçlerin de etkisiyle günümüzde eğitim yöneticilerinin ve okul müdürlerinin önemli bir kısmının sanat eğitimine gerekli özeni göstermediğini ve gerekli desteği vermediğini belirtmek yanlış olmayacaktır. Örneğin, okullarda araç-gereç eksikliği

çoğu öğretmenin de yakındığı gibi önemli bir sorundur. Bu sorunun kaynağının da çoğu zaman yöneticiler olduğu düşünülmektedir. Gerekli olduğuna inanmadıkları bir ders için para yatırımı yapmadıkları bilinmektedir (Şen, 2010).

San (1982), genel bir sanat politikasının saptanamamış olması, sanat eğitime yönelik ilke ve yöntemlerde ortak görüşlerin belirlenmemiş olması ve okul yöneticilerinin sanat eğitime karşı duyarsızlıklarını, sanat eğitiminin sorunları arasında sıralamıştır. Okulların ve okul yöneticilerinin başarılarının, sınavları kazanan öğrenci sayısı ile ölçülüyor olması, sanat eğitime ilgisizliklerinin sebebi olarak görülebilir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde; araştırmanın modeline, çalışma grubuna, verilerin toplanmasına ve verilerin çözümlenmesine yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, müzik öğretmenlerinin istihdamı, müzik eğitiminde fiziki donanım, derslik, müzik öğretmenlerine verilen destek gibi alanlarda yaşanan sorunlara ilişkin okul yöneticilerinin görüşlerini yansıtmayı amaçladığından tarama modeli niteliği taşımaktadır.

Araştırmada okul yöneticilerinin görüşleri nitel veri toplama teknikleri ile elde edilmiştir.

Araştırma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2010–2011 Eğitim-Öğretim Yılında Ankara Büyükşehir Belediyesinin ilçelerinde görev yapan ve okulunda müzik öğretmeni olan ilköğretim ve ortaöğretim okulu yöneticilerinden, araştırmaya katılmaya istekli toplam 30 katılımcı (18 ilköğretim, 12 ortaöğretim yöneticisi) oluşturmuştur.

Görüşme yapılan okulların adı, okul yöneticilerinin branşları, eğitim düzeyleri (lisans, yüksek Lisans), meslekteki, yöneticilikteki ve görüşme yapılan okuldaki hizmet yılları çizelge halinde aşağıda sunulmuştur (Çizelge 2).

Çizelge 2. Araştırmaya Katılan Okul Yöneticilerinin Çalıştıkları Okullara, Branşlarına, Cinsiyetlerine ve Meslekteki, Yöneticilikteki ve Okulundaki Hizmet Yıllarına Göre Dağılımı

Okul Adı	Okul Yöneticisinin Branşı	Cinsiyeti	Meslekteki Hizmet Yılı	Yöneticilikteki Hizmet Yılı	Bu Okuldaki Hizmet Yılı
Çankaya Reşit Galip İ.O	Sınıf Öğretmeni (L)	Erkek	33	18	6 Ay
Çankaya Seyranbağları İ.O.	Sınıf Öğretmeni (L)	Kadın	31	12	6 Ay
Çankaya 50. Yıl Lisesi	Din Kül. Ve Ah. Bilgisi Öğr. (L)	Erkek	35	35	21
Çankaya Mimar Sinan İ.O.	Sınıf Öğretmeni (L)	Erkek	15	9 Ay	9 Ay
Yenimahalle 75. Yıl Anadolu Lisesi	Almanca Öğretmeni (L)	Erkek	32	31	6 Ay
Yenimahalle Münevver Öztürk İ.O.	Türkçe Öğretmeni (YL)	Kadın	19	2	2
Mamak Mehmet Çekiç İ.O	Beden Eğitimi Öğr. (L)	Erkek	30	20	20
Etimesgut Lisesi	Matematik Öğr.(L)	Kadın	13	2	2
Mamak Tuzluçayır Anadolu Lisesi	İngilizce Öğr. (YL)	Erkek	25	2	2
Çankaya Süleyman Uyar İ.O	Sınıf Öğretmeni (YL)	Erkek	15	6	1
Mamak Abidinpaşa Anadolu Lisesi	Müzik Öğretmeni (L)	Erkek	24	15	8
Mamak Abidinpaşa İ.O	Matematik Öğretmenliği (L)	Erkek	39	21	7
Mamak 29 Ekim İ.O	Fen Bilgisi Öğr. (L)	Erkek	17	15	15
Etimesgut Kadri Suyabakan İ.O	Sınıf Öğretmeni (L)	Erkek	25	14	6 Ay

Çizelge 2. Devam...

Okul Adı	Okul Yöneticisinin Branşı	Cinsiyeti	Meslekteki Hizmet Yılı	Yöneticilikteki Hizmet Yılı	Bu Okuldaki Hizmet Yılı
Etimesgut Mehmetçik Lisesi	Tarih Öğretmeni (YL)	Erkek	20	11	1
Yenimahalle Türk Telekom Ana. Mes. Lisesi	Beden Eğitimi Öğr. (L)	Erkek	22	21	7Ay
Yenimahalle Mesa Kuru Sit. İ.O	Sınıf Öğretmeni (L)	Erkek	29	29	6 Ay
Altındağ Ahiler İ.O	Fansızca Öğretmeni (L)	Erkek	32	28	6 Ay
Altındağ İnönü Lisesi	Din Kül. Ve Ah. Bilgisi Öğr. (L)	Erkek	22	10	1
Altındağ 13 Ekim İ.O	Sosyal Bilgiler Öğr. (L)	Erkek	10	2	2
Keçiören Melek Özen İ.O	Sınıf Öğretmeni (L)	Kadın	35	15	7 Ay
Keçiören Rauf Denктаş Lisesi	Tarih Öğretmeni (L)	Erkek	30	23	6 Ay
Çankaya Kütükçü Alibey İ.O	Beden Eğitimi Öğr. (L)	Erkek	30	16	24
Çankaya Dikmen Nevzat Ayaz Kız Mes. Lisesi	Ev Ekonomisi Öğr (L)	Kadın	31	26	7Ay
Çankaya Gülen Muharrem Pakoğlu İ.O	Sınıf Öğretmenliği (L)	Erkek	10	6	2
Çankaya Dedeman İ.O	Sınıf Öğretmeni (L)	Erkek	34	19	1
Çankaya Maltepe İ.O	Teknoloji Tasarı Öğretmeni (L)	Kadın	18	10	13
Yenimahalle Ümitköy Anadolu Lisesi	Resim Öğretmeni (L)	Kadın	21	17	6 Ay
Çankaya Mimar Kemal Anadolu Lisesi	Müzik Öğretmeni (L)	Kadın	32	16	31
Çankaya Köy Hizmetleri İ.O	Müzik Öğretmeni (YL)	Kadın	19	1	1

Okul yöneticileri 30 farklı okulda görev yapmaktadır. Okul yöneticilerinden 9'u kadın, 21'i erkektir. 9 kadın yöneticiden 3'ü müdür,

6' sı müdür yardımcısıdır. 21 erkek yöneticiden 10'u müdür, 11'i müdür yardımcısıdır. Meslekteki kıdemleri; 2 katılımcının 10 yıl, 8 katılımcının 11-20 yıl arasında; 20 katılımcının ise 20 yılın üzerindedir. Katılımcıların okul yöneticiliğinde geçen süreleri; 8 katılımcının 1-6 yıl, 14 katılımcının 6-20 yıl, 8 katılımcının ise 20 yılın üzerindedir. Araştırma sırasında görev yaptıkları okullardaki görev süreleri ise, 12 katılımcı 6-9 ay, 13 katılımcı 1-14 yıl, 5 katılımcının da 20 yılın üzerindedir.

Okul yöneticilerinden 25'i lisans, 5'i yüksek lisans düzeyinde, eğitim almıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Kamu ilköğretim ve ortaöğretim okulları yöneticilerinin müzik eğitim politikası ve uygulamalarında yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri, bu okullarda çalışan yöneticiler ile yapılan görüşmeler ile ortaya konmuştur.

Bu araştırmada veri toplamak üzere, araştırmanın alt amaçları doğrultusunda öncelikle taslak bir yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Görüşme formunu geliştirmek üzere öncelikle ilgili alanyazın incelenmiş ve bu doğrultuda konu ile ilgili tez, kitap makale ve diğer kaynaklar taranmıştır. Geliştirilen taslak görüşme formuna uzman¹ görüşüne sunulacak son şekli verilmiştir.

Önceden izin alınarak, araştırmacı tarafından katılımcılarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmeler, yine katılımcılardan izin alınarak, ses kayıt cihazı kullanılarak kaydedilmiş ve daha sonra konuşmalar yazılı metin haline getirilmiştir. Dört okulun yöneticisi ses kaydına izin vermediği için, görüşmeler sırasında not tutulmuştur.

Verilerin Analizi

---

¹ Prof. Dr. Ali Balcı, Prof. Dr. İncayet Aydın, Yrd. Doç. Dr. Şakir Çınkır

Görüşme formu kullanılarak elde edilen veriler, yazılı metin haline getirildikten sonra içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi yazılı ve sözlü materyalin sistemli bir analizi olup, söylenenin ya da yazılanın açık talimatlara göre kodlanarak sayısallaştırılmasıdır (Balcı, 2004, 184). İçerik analizinde temel amaç toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu nedenle ses kaydına alınan müdür görüşmeleri önce deşifre edilerek, nicel veriye dönüştürülmüştür. Katılımcıların ilgili sorulara verdikleri yanıtlardan elde edilen görüşler belirlenmiştir. Katılımcıların sorulara görüşme sırasında vermiş oldukları cevaplar kendi içinde alt kategorilere ayrılarak kodlanmış, frekans ve yüzde kullanılarak betimlenmiştir. Analizlerin güvenilirliğini sağlamak üzere, bir başka eğitim bilimleri uzmanı² tarafından da belli bir görüşme metni kodlanmış, araştırmacı ile uzmanın kodlamaları karşılaştırılmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için araştırmacılar/kodlayıcılar arasında en az %70'lik bir görüş birliği gereklidir (Yıldırım ve Şimşek 2005: 233). Bu karşılaştırma sonunda kodlamalar arasından %90'lık bir tutarlık elde edilmiştir.

Bulguların yorumunda katılımcıların kendi cümlelerinden de yararlanılmıştır.

---

² Filiz Mete

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın bulgularına ve bu bulguların yorumlarına yer verilmiştir.

Katılımcıların Genel Olarak Müzik Dersine ve Müzik Eğitime Bakışları

Katılımcılara ilk olarak müzik dersine ve müzik eğitime nasıl baktıkları sorulmuştur. Katılımcıların önemli bir kısmı, bu derse olumlu olarak baktıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların bu görüşlerine aşağıdaki cevapları örnek olarak verilebilir:

- Müzik dersine bakışım genel olarak olumludur; çünkü bu ders öğrencilerin kendini ifade edebilmeleri için gereklidir (K1, K9, K10, K12, K15, K23, K24, K29).
- Müzik dersi okullar için çok gereklidir. Özellikle İstiklal Marşı'nın öğretilmesi ve yönetimi için okullarda mutlaka müzik öğretmeni olmalıdır (K2).
- Öğrenciler mutlaka müzik dersi almalı, müzik dersi
- Öğrencilerin ruhlarını inceltir ve öğrencilerin davranışlarında olumlu etki yapar (K3, K4, K7, K8, K11, K20, K21, K22, K26).
- Müzik dersi yeteneği olan çocukların keşfedilmesi ve diğer çocukların da sosyal etkinlikleri tanıyıp katılabilmesi için gerekli olan bir derstir (K6, K14, K17, K18, K19, K25, K30).
- Müzik, beden eğitimi ve resim gibi dersler öğrencilerin karakter yapısını oluşturup geliştiren derslerdir (K16).
- Müzik dersi gerekli ve zevkli bir derstir (K13, K28).
- Müzik dersi yetenekle ilgili bir derstir ve sadece yetenekli öğrenciler için önemlidir (K27).

- Müzik dersi önemlidir fakat dersi etkili kılan okulun donanımlı olmasıdır (K5).

Yukarıdaki cevaplardan anlaşılacağı üzere okul yöneticilerinin büyük bir çoğunluğu müzik dersinin önemli, okullar için ve öğrencilerin yeteneklerini keşfedilmesi, öğrencilerin sosyal yönlerinin gelişimi ve kendini ifade edebilmeleri için hem zevkli hem de gerekli bir ders olduğunu belirtmişlerdir. Sadece bir katılımcı (K27), bu dersin yetenekle ilgili bir ders olduğunu söyleyerek, müzik dersinin sadece yetenekli öğrenciler için önemli olduğunu söylemiştir. Uçan (1994, 25)'in da belirttiği gibi insan yaşamında müziğin çok önemli bir yeri vardır. Müzik özde estetik temele dayanan, bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitimsel işlevleriyle insan hayatının vazgeçilmez bir parçasıdır. Müzik eğitimi yoluyla; bireyin davranışlarında oluşan değişimler toplumu, toplumdaki değişimler bireyi etkiler, birey ile doğal, toplumsal ve kültürel çevresi o arada sanatsal ve özellikle müzik çevresi arasındaki iletişim ve etkileşimin daha düzenli, daha sağlıklı, daha etkili ve verimli olması beklenir.

Katılımcıların Müzik Öğretmenlerinin Okullardaki İstihdamına İlişkin Görüşleri

Bu bölümde ilk olarak katılımcılara okullarındaki müzik öğretmenlerinin sayıları sorulmuştur. Katılımcıların 24'ünün okulunda bir müzik öğretmeni varken, 3'ünün okulunda iki, geri kalan 3 katılımcının okulunda da üç müzik öğretmeni görev yapmaktadır. Görüldüğü üzere araştırma kapsamında görüşme yapılan katılımcıların hemen hemen büyük bir çoğunluğunda bir müzik öğretmeni çalışmaktadır. İki müzik öğretmeni olan okullardan birinde bir müzik öğretmeni yönetici olarak görev yapmaktadır. Üç müzik öğretmenin olduğu okullarda, müzik öğretmenlerinin ikisinin yönetici olarak çalıştığı gözlenmiştir.

Araştırmaya katılan İlköğretim okulu yöneticilerine, müzik öğretmenlerini sayı ve nitelik açısından yeterli bulup bulmadıkları sorulmuş ve bu soruya ilişkin görüşlerinin dağılımı aşağıda çizelge halinde verilmiştir (Çizelge 3).

Çizelge 3. Araştırmaya Katılan İlköğretim Okulu Yöneticilerinin, Müzik Öğretmenlerinin Sayı ve Nitelik Olarak Yeterliliğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

İlköğretim Okulları Yönetici Görüşleri	Frekans
1. Sayı ve nitelik olarak yeterli	10
2. Sayı olarak yetersiz, nitelik olarak yeterli	3
3. Sayı olarak yeterli, nitelik olarak yetersiz	2
4. Hem sayı hem de nitelik olarak yetersiz	2
5. Sayı olarak yeterli, nitelik hakkında kararsız	1
TOPLAM	18

Araştırmaya katılan ortaöğretim okulu yöneticilerine de, müzik öğretmenlerini sayı ve nitelik açısından yeterli bulup bulmadıkları sorulmuş ve bu soruya ilişkin görüşlerinin dağılımı da aşağıda çizelge halinde verilmiştir (Çizelge 4).

Çizelge 4. Araştırmaya Katılan Ortaöğretim Okulu Yöneticilerinin, Müzik Öğretmenlerinin Sayı ve Nitelik Olarak Yeterliliğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Ortaöğretim Okulları Yönetici Görüşleri	Frekans
1. Sayı ve nitelik olarak yeterli	6
2. Sayı olarak yetersiz, nitelik olarak yeterli	4
3. Sayı olarak yeterli, nitelik olarak yetersiz	2
4. Hem sayı hem de nitelik olarak yetersiz	0
5. Sayı olarak yeterli, nitelik hakkında kararsız	0
TOPLAM	12

Çizelge 3 ve 4'ten de anlaşılacağı üzere, araştırmaya katılan 18 ilköğretim okulu yöneticisinden 10'u, 12 ortaöğretim okulu yöneticisinden 6'sı okullarındaki müzik öğretmenlerini sayı ve nitelik açısından yeterli bulmuştur. İlköğretim okulunda görev yapan 3 katılımcı müzik öğretmenlerini sayı olarak yetersiz, nitelik olarak yeterli bulmuş, ortaöğretim okullarında görev yapan 4 katılımcı müzik öğretmenlerinin sayı olarak yetersiz, nitelik olarak yeterli olduğuna dair bilgi vermiştir. Müzik öğretmeni sayı olarak yeterli, nitelik olarak yetersiz görüşüne ilköğretimden iki, ortaöğretimden iki yönetici katılmıştır. İki ilköğretim okulu yöneticisi, müzik öğretmenlerini hem sayı hem de nitelik olarak yetersiz bulmuş, bir ilköğretim okulu yöneticisi müzik öğretmenin sayı olarak yeterli olduğunu ama müzik öğretmenin niteliği konusunda kararsız kaldığı görüşünü bildirmiştir. Ortaöğretimde görev yapan yöneticiler, müzik öğretmenin sayı ve nitelik açısından yetersiz olması ve müzik öğretmenin sayı olarak yeterli fakat niteliği açısından kararsız olması konusunda görüş bildirmemişlerdir.

Katılımcılardan 10 ilköğretim yöneticisi, 6 ortaöğretim okulu yöneticisi müzik öğretmenlerini sayı olarak da nitelik olarak da yeterli bulmaktadır. Bu katılımcıların soruyla ilgili görüşlerine, aşağıdaki cümleleri örnek olarak verilebilir:

- Okulumda bir müzik öğretmeni var ve öğretmenimiz oldukça donanımlı, çalışkan bir kişi, çalışmalarından çok memnunuz. (K1, K4, K5, K9, K10, K11, K12, K14)
- Ders saati bir saat olması nedeniyle bir öğretmen bize yetiyor, kendisi de zaten nitelikli bir müzik öğretmenidir. (K16, K17, K19, K20, K24)
- Okulun kadrolu müzik öğretmeni doğum iznine ayrıldı, ek ders karşılığı gelen bir müzik öğretmenimiz var şimdi. O da ek ders karşılığı gelmesine rağmen, okulu sahiplendi, çocuklar ellerinde gitarlarla dolaşiyor, mutlular. (K18)
- Okulumdaki üç müzik öğretmeninden biri müdür yardımcısı, çalışmalarından çok memnunuz. (K21)
- Okulumuzda üç müzik öğretmeni var bunlardan ikisi yönetici olduklarından derslere çok verimli girdikleri söylenemese de, müzik öğretmeni hem sayı olarak hem nitelik olarak okulun ihtiyacını zaten karşılıyor. (K23)

İlköğretim okulunda görev yapan 3 katılımcı, ortaöğretimde görev yapan 4 katılımcı, müzik öğretmenlerinin sayı olarak yetersiz, fakat nitelik olarak yeterli bulmaktadır. Katılımcılar müzik öğretmenlerinin sayı olarak yetersiz olduğunu şu şekilde belirtmiştir;

- Müzik öğretmeni sayı olarak yeterli değil şu an okulda 9 saatlik müzik dersi boş geçiyor, iki müzik öğretmeni kadromuz olmasına rağmen ikinci müzik öğretmenini bulamıyoruz (K22).
- Bir müzik öğretmenimiz var, nitelikli bir kişi fakat bir kişinin okul için yeterli olacağını düşünmüyorum. Müzik gibi sosyal aktivite niteliği taşıyan derslerin öğretmenleri ne kadar çok olursa, okul için o kadar yararlı olur (K26).

İlköğretimde görev yapan iki yönetici ile ortaöğretimde görev yapan iki yönetici, müzik öğretmenlerini sayı olarak yeterli, nitelik olarak yetersiz bulmaktadırlar. Bu katılımcılar müzik öğretmenlerini dersi doldurma açısından sayı olarak yeterli bulurken, nitelik olarak yeterli bulmadıklarını ifade etmişlerdir. Bir katılımcı bu konu hakkındaki görüşünü şu şekilde ifade etmiştir;

- Benim gözlemim, müzik öğretmenleri üniversitede hangi branşta okudularsa o konuda öğrencileri yetiştirmeye çalışıyorlar. Örneğin bir sanat müziği ya da halk müziği gibi konulara yer vermiyorlar (K3).

İki ilköğretim okulu yöneticisi, aşağıdaki alıntılardan da anlaşılacağı gibi, müzik öğretmenlerini hem sayı hem nitelik olarak yetersiz bulmaktadır.

- Müzik öğretmeni sayı olarak yetersizdir. Olanlar da nitelik olarak yetersizler; bizim öğretmenin hiçbir çalışması yok (K27).
- Müzik öğretmeni okulda sayı açısından yetersiz, okuldaki tek müzik öğretmeni benim. İdareci vasfımın da olması nedeniyle derslere giremiyorum, dersler çoğu zaman boş geçiyor (K30).

Bir ilköğretim okulu yöneticisi müzik öğretmenlerini sayı olarak yeterli, bir ortaöğretim okulu yöneticisi ise müzik öğretmenlerini sayı olarak yetersiz bulmasına rağmen, bu iki yönetici de müzik öğretmenlerinin nitelikleri hakkında kararsız olduklarını şöyle ifade etmişlerdir;

- Okul küçük olduğu için bir öğretmen yetiyor. Öğretmenin niteliği hakkında ise henüz bir fikre sahip değilim (K2).
- İki kadrolu öğretmenimiz var biri doğum izninde, diğeri de tek başına sayı olarak yeterli olamıyor; çünkü okulumuz büyük. 50 saat müzik dersi var. Bu yeni öğretmenimizi nitelik olarak değerlendiremiyorum (K15).

Okullardaki müzik dersinin bir saat olması nedeniyle, özellikle küçük okullarda bir müzik öğretmeni yeterli görmektedir. Müzik öğretmenin sahip olması gereken niteliklerin neler olması gerektiği

sorusuna; etkili bir öğretilende bulunması gereken özelliklerin yanında, müziğe ve müzik eğitime ilişkin gerekli olan bireysel özelliklere ve yeterliklere sahip olma, biçiminde yanıt verilebilir. Başka bir ifadeyle, başarılı bir müzik öğretmeni; yeterli düzeyde kişisel ve mesleki niteliklere sahip olan öğretmendir. Müzik öğretmeninın kişisel nitelikleri öğrencinin müzik dersine, okula ve müzik öğretmenine karşı geliştireceği tutumun yönünü belirleyecektir. Bu kişisel niteliklerden bazıları hoşgörölü olma, sabırlı olma, açık fikirli olma, anlayışlı olma, cesaretlendirici olma, destekleyici ve sorun çözücü olma, güvenilir olma, güler yüzlü olma, şakacı olma, yeniliklere açık olmalıdır (Akbulut, 2006). Bu özelliklerin istenilen yönde sergilenmesi, okulda olumlu bir atmosferin yaratılmasına, sınıfta uygun bir eğitim ortamının oluşmasına ve dersin daha verimli olmasına neden olacaktır. Müzik öğretmenliğinin mesleki niteliklerini, genel kültür, alan bilgisi, pedagojik formasyon ve iletişim becerileri oluşturur. Bu niteliklerden birinin eksikliği veya olmayışı, bir bakıma müzik öğretmenliğindeki mesleki niteliklerden önemli bir boyutun eksik kalması anlamına gelir. Etkili bir müzik öğretmeni, mesleki nitelikleri oluşturan bu boyutlara yeterli bir düzeyde sahip olmalıdır (Akbulut, 2006.).

Katılımcılara daha sonra, okullarında müzik öğretmeni olmasaydı müzik öğretmeni norm kadrosu açılması için uğraş verip vermeyecekleri sorulduğunda, tüm katılımcıların bu soruya olumlu yanıt verdikleri görölmüştür. Bu durumda tüm katılımcıların okullarında müzik öğretmeni olması gerektiğine inandıkları düşünülmektedir.

Katılımcılara Türkiye’de müzik öğretmenlerinin okullardaki istihdamı konusunda ne tür sorunlar yaşandığını düşündükleri sorulmuştur. Katılımcılardan üçü bu konuda herhangi bir bilgiye sahip olmadığı yanıtını vermiştir.

Diğer katılımcılar, Türkiye’de müzik öğretmeninın istihdamı konusunda sıkıntıların yaşandığını belirtmişlerdir. Katılımcıların yanıtları aşağıda sıralanmıştır:

- Okullarda ders sayısının azlığı nedeniyle müzik öğretmeni kadrosu açılmıyor. Ders sayısına göre değil, öğrenci sayısına bakılarak, her okulda nasıl bir müdür, en az bir müdür yardımcısı kadrosu varsa, en az bir müzik öğretmeni kadrosu da olması lazım (K1, K2, K3, K4, K6, K7, K10, K12, K16, K19, K20, K24, K28).

- Müzik dersine sıcak bakıldığına inanmıyorum; çünkü gerekliliğine inanılmıyor. Müzik öğretmenine sadece İstiklal Marşı okutmak için gereken biri gözüyle bakılıyor. Liselerde dersler seçmeli olduğu için, eğer müzik öğretmeni yoksa müzik dersi seçilmiyor. Zaten yönetmelikte öncelik okulunuzda normu olan öğretmenin dersi seçilmeli diye yazdığı için hiçbir müdür müzik dersini seçelim, norm açtırırız diye uğraşmıyor. Müzik dersine gereken önem verilmediğinden, müzik öğretmeni istihdamına özen gösterilmediğini düşünüyorum. (K11, K29).

- Bu bir devlet politikasıdır. Ders sayılarının azaltılmasıyla sorun başladı, biraz da müzik, resim, beden eğitimi gibi dersler başka branşlarca doldurulabilir gibi düşünülüyor olabilir (K23).

Ülkemizde genel müzik eğitiminin programda en düzenli yer aldığı eğitim dilimi ilköğretimdir. Liselerde müzik dersi seçmeli dersler arasında yer almaktadır. Üniversitede ise yalnızca mesleki açıdan ilgili alanlarda genel ya da mesleki müzik eğitimi uygulanmaktadır. Bu nedenle lise ve üniversitede sistemli bir genel müzik eğitiminden söz edilemez. Buna göre, yalnızca ilköğretimde düzenli bir genel müzik eğitiminin yürütülmekte olduğu düşünülebilir. Ancak her ne kadar İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programında “4. ve 5. sınıfların müzik dersleri sınıf öğretmeni veya müzik öğretmeni tarafından yürütülür” deniliyorsa da, ülkemizin koşulları düşünüldüğünde, müzik öğretmeni yetersizliği veya konunun yeterince önemsenmemesi nedeniyle, bu sınıfların büyük bir bölümünün müzik derslerinin de sınıf öğretmenleri tarafından yürütüldüğü düşünülmektedir (Kutluk, 2010).

Katılımcılardan üçü (K19, K25, K30), müzik öğretmenlerinin KPSS'yi aşmakta zorlanıyor olması nedeniyle atanamadığını düşündüklerini belirtmişlerdir.

Katılımcılardan beşi müzik öğretmenlerinin okullardaki istihdamında sorun bulunduğunu şu sözlerle ifade etmişlerdir:

- Müzik öğretmenleri az mı yetiştiriliyor, yoksa mezunlarının çoğu öğretmenlik mi yapmıyor diye merak ediyorum. Bırakın diğer illeri Ankara'da bile müzik öğretmeni yok (K21).
- Bakanlık müzik dersi için az kadro ayırıyor olabilir (K13), okullardan mezun olan müzik öğretmeni sayısı az olabilir (K18) ya da okullarda çalışmak yerine dışarıda piyasada müzik yaparak daha çok para kazanma şansları olduğu için öğretmenliğe başvurmuyor olabilirler (K22).
- Müzik öğretmenleri sayı olarak az diye düşünüyorum. Az sayıdaki müzik öğretmenleri de ilçe komisyonlarında etkinlik yapsınlar diye alınınca okullarda hiç müzik öğretmeni kalmıyor (K26).

Katılımcılardan biri (K14), bu konudaki görüşünü “Okullara nitelikli müzik öğretmenin gelmiyor, alet çalmayı bile bilmeyen müzik öğretmenleri var, alet çalabilen öğretmenler ise ya özel okullarda ya da piyasada çalışıyor” şeklinde ifade etmiştir. Eğilmez (2003) tarafından yapılan bir araştırmada, müzik öğretmenlerinin müzik dersi öğretim programı içeriklerine göre öğrenme-öğretme sürecinde piyano/elektronik orgu kullanabilme yeterlikleri saptanmıştır. Sonuç olarak müzik öğretmenlerinin piyano/elektronik org kullanma yeterliklerinin istenilen yeterlikte olmadığı ortaya çıkmıştır (Gündoğdu, 2006).

Katılımcıların Okullardaki Müzik Dersinin Saatlerine

İlişkin Görüşleri

Bu bölümde ilk olarak katılımcılara müzik dersinin haftalık ders saatinin yeterliliği sorulmuştur. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu müzik dersi saatini yetersiz bulduklarını ifade etmişlerdir. 18 ilköğretim okulu yöneticisinden birisi; 12 ortaöğretim okulu yöneticisinden de yine bir kişi müzik dersi saatinin yeterli olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri aşağıda sıralanmıştır:

- Müzik dersinin saati kesinlikle yetersiz, en az iki saat olmalıdır (K1, K2, K6, K12, K13, K14, K17, K21, K26, K27).
- Müzik dersi programının uygulanabilmesi için bir saat yetmez, öğretmen dersin programını yetiştirmede sorun yaşıyor (K10, K23).
- Müzik dersinin saati yeterli değil, her öğrencinin bir enstrüman çalabilmesi için müfredat da yenilenmeli (K18).
- Yeterli değil, bu yıl çocuklar daha fazla müzik dersi alabilsinler diye öğretmeni egzersiz yapmaya yönlendirdik (K20).
- Yeterli değil, bu yıl başında kurulda bu durumu üst yönetimlere bildirelim diye konuştuk ve karar alıp tutanaklara yazdık (K25).
- Yeterli değil, enstrüman çalma becerisi kazandırabilmek için bir saat yeterli olamaz hatta bırakın alet çalmayı öğretmeyi, öğrencilerin iyi bir dinleyici olabilmesi için eğitim alması bile güçleşir (K30).

İlköğretim okulunda görev yapan bir yönetici ders saati hakkında yeterli ya da yetersiz diye görüş bildirmemiş, soruya şöyle yanıt vermiştir:

- Müzik dersine ders olarak değil müzik etkinliği olarak bakıyorum. Her okulda mutlaka enstrüman çalmaya yönelik etkinlik düzenlenmeli bu ister ders içinde, ister ders dışında yapılsın. 15 saat ders olmasa bile müzik öğretmenleri kadrolu olarak okula verilmeli, öğretmen müzik çalışmaları yapmalı ve bu çalışmalar ders saatiyle bağlantılı olmamalıdır (K4).

Katılımcı görüşlerinden, ilköğretimde müzik dersi saatinin artırılması konusu, ortaöğretime göre çok daha önemli gözükmektedir. Küçük yaşlardan sanata karşı oluşacak sevginin, kişilik gelişiminde önemli bir yeri olacağı söylenebilir

Araştırmaya katılan ortaöğretim okulu yöneticilerinin müzik dersinin saatinin yeterliliği konusundaki görüşleri aşağıda sıralanmıştır:

- Müzik dersi saati kesinlikle yeterli değil en az iki saat olmalıdır (K3, K5, K8, K15, K16, K22, K24, K28, K29).
- Müzik dersi her sınıf için en az iki saat olmalı, programın yetiştirilebilmesi için en az iki saate ihtiyaç var (K11)
- Kesinlikle yeterli değil, liselerde ders seçmeli olduğundan her an dersin seçilmemesi durumunda ders saatinin daha da azalarak normun düşmesi tehlikesi var (K19).

Araştırmaya katılan ilköğretim ve ortaöğretim yöneticilerinin müzik dersinin saatinin yetersiz olduğu konusunda aynı düşünceleri paylaştıkları söylenebilir. Yapılan bir araştırmada, müzik öğretmenleri haftalık bir saat müzik dersinin yetersiz olduğunu, müzik dersine ayrılan bir saatlik sürede, şarkı öğretimi, çalgı eğitimi, nazari bilgilerin hepsinin gerekli şekilde işlenmesinin mümkün olmadığı konusunda görüş bildirmişlerdir (Göher, 2006).

Katılımcılara daha sonra, okullarında müzik derslerinin saatinin artırılması konusunda neler yapılabileceği sorulduğunda, dört ilköğretim yöneticisi (K2, K7, K12, K21) ve bir ortaöğretim yöneticisi (K8), yapılabilecek bir şeyin olmadığını, üstten gelen program neyse ona uymak zorunda olduklarını belirtmişlerdir.

Müzik derslerinin saatinin artırılması konusunda neler yapılabileceği konusunda 14 ilköğretim okulu yöneticisinin görüşleri aşağıda sıralanmıştır:

- Müzik dersinin saatini artırmak için diğer derslerden fedakârlık edilmeli, artan ders müzik dersine verilmeli (K1).
- Şartlar ve ortam uygun olursa, örneğin matematik dersinden bir saat alınsın, müzik dersine eklensin, çocukların ilgi alanlarına bağlı olarak ders sayısı değişmeli (K13).
- Zümre kararları alınabilir, sonra bu kararlar bakanlığa bildirilebilir, üniversitelerde bakanlığa baskı yaparak ders sayısını artırabilir (K6, K25, K27).

- Müzik öğretmenleri üst yönetimleri sıkıştırmalıdır. Bu derslerin (müzik, resim, beden eğitimi) ne kadar önemli olduğunun iyi anlatılması ile ders saati artırılabilir, bir de sistem sınav üzerine kurulmuş durumda, bunun da değişmesi lazım (K26).
- Müzik dersinin zorunlu olmasının yanında ek olarak seçmeli olması da sağlanarak ders saatinin sayısı artırılabilir (K14)
- Beceri derslerinin saatlerinin okul idaresine bırakılması ile bu tür derslerin saatlerini artırmak mümkün olur. Öğrencilerin hangi yöne meyilli olduğunu tespit etmek için bu tür derslerin saatlerinin artması sağlanmalıdır (K17).
- Teknoloji Tasarım dersindeki gibi müzik dersi de ikiye ayrılarak ders saati artırılabilir. Biz kendi okulumuzda serbest etkinlik saatinde müzik dersi yapıyoruz, bu yapılabilir. Bir de 1. Sınıftan itibaren özel okullarda olduğu gibi müzik öğretmeni derse girebilir (K10).
- Müzik öğretmenleri bakanlığa baskı yaparak ders saati sayısını artırmalı. Böylece norm kadro sayısı da artacaktır (K8, K10, K23, K30).

Katılımcılardan birisi “beden eğitimi öğretmenleri kamuoyu baskısı yarattı, bakanlıkla görüştü ders saatlerini artırmayı başardı fakat onların sayısı müzik öğretmenlerinden çok olduğu için seslerini duyurabildiler, müzik öğretmenleri böyle bir baskı uygulayamıyor çünkü sayıları yetersiz diye düşünüyorum” (K30) şeklinde görüşünü belirtirken, “sendikalar aracılığıyla baskı oluşturulmalıdır” diye eklemiştir. Katılımcılardan biri “Bence sanata bakış açısının değişmesi nedeniyle ders saatleri azaltıldı” (K10), bir diğeri de “Ders saatinin az olmasını sistemin sınav üzerine kurulmuş olmasına bağlanabilir” (K26) şeklinde dikkat çekici yorumlar yapmışlardır.

Katılımcılardan ikisi müzik dersinin ders olarak görülmesinden çok ders dışı faaliyet olarak değerlendirilmesinin daha yararlı olacağını düşünmektedir (K4, K20) ve bu görüşlerini şu şekilde ifade etmektedir:

- Ders saatine bağlı olmadan her okulda bir öğretmen bulunmalı ve ders içi veya dışı faaliyet yapılmalı (K4).

- Ders saatinin artırılması için egzersizin 6 saatle sınırlandırılması konusunda çalışma yapılmalı, hafta sonu çalışmalarıyla daha fazla müzikle ilgilenen öğrencilerin çalışması sağlanabilir, böylece çocuklar dışarıdan ders almak yerine kendi müzik öğretmenleriyle çalışmalar yapmış olurlar (K20)

Bu iki katılımcının müzik dersini bir enstrüman öğrenebilme dersi veya sosyal etkinlik olarak düşündükleri söylenebilir. Genel müzik eğitimi, toplumda ortak kültür oluşturması, bu kültür ve geleneğin, diğer bir deyişle halk kültürünün gelecek nesillere aktarılması bakımından önemlidir. Bireylere halk kültürünün yanında evrensel müzik kültürü ile ilgili bilgilerin verilmesi de bu bağlamda önemlidir. Genel müzik eğitimi bireyleri sanatçı yapmaz; ancak, müzik alanında neyin sanat olduğu ya da sanatın ne olduğu konusunda bireyi düşünmeye sevk eder (Şengül, 2001, 3).

Araştırmaya katılan ortaöğretim okulu yöneticilerinin müzik dersinin saatinin artırılması için neler yapılabileceğine ilişkin görüşleri aşağıda sıralanmıştır:

- Öğrencileri müzik dersini seçmeleri yönünde teşvik etmek lazım, öğrenci ne kadar çok bu dersi seçerse, ders sayısı arttığı için kadro da açılacaktır. Öğrenci seçmezse, bu dersler kaldırılmak zorunda kalır (K3).
- Okul öncesinden itibaren müzik dersine müzik öğretmeni girerse, ders saati artar (K9).
- Görsel Sanatlar ve müzik dersi zorunlu olsun fakat yeteneklerine göre öğrenciler sadece bir derse gitsin. İlköğretimdeki teknoloji tasarım dersinde olduğu gibi öğrenciler yeteneklerine göre ikiye ayrılır, böylece ders saati artar, norm açılması da zorunlu hale gelmiş olur.
- Çocukların ruhsal gelişimi çok daha önemli, buna devlet politikası olarak bakılmalı ve müzik ve resim gibi derslerin sayıları artırılmalıdır (K15).
- Müzik öğretmenlerinin seslerini duyurmaları lazım, beden eğitimi öğretmenlerinin kamuoyu baskısı oluşturarak geçen yıl ders saatlerini tekrar 2 saate yükselttikleri biliniyor. Aynı şeyi müzik öğretmenleri de yapabilirler (K16, K19, K28)

- Bakanlığın bu konuya eğilmesiyle ders saati artar, bakanlık uzmanlarını okullara gönderip araştırma yapmalıdır (K22).
- Müzik öğretmenleri ilçe zümre toplantılarında bu konuda karar alıp üst yönetimlere bu konudaki sıkıntılarını bildirerek ders saatini artırabilir (K24).

Katılımcıların görüşleri incelenince hem ilköğretim okulu yöneticilerinin hem de ortaöğretim okulu yöneticilerinin, müzik dersinin saatinin artırılması için daha çok müzik öğretmenlerinin kendilerinin uğraş vermesi gerektiğini düşündükleri sonucuna ulaşılabilir.

Katılımcılara bir de müzik dersinin hangi gün ve saatlerde olması gerektiği sorulmuş ve katılımcıların bu konuya ilişkin görüşleri aşağıda sıralanmıştır:

- Gün önemli değil ama çocukların akademik derslerden yoruldukları saatlerde olmasının uygun olduğunu düşünüyorum, özellikle program uygunsa öğleden sonra olmasının iyi olacağını düşünüyorum (K1, K2, K3, K4, K6, K7, K11, K12, K13, K15, K16, K19, K22, K23, K28, K29).
- 1. ve 5. sınıf arasındaki öğrenciler dikkatlerini toplamak konusunda sorun yaşar, bu nedenle öğrencilere miğfer dersler arasında bu tür dikkat çekici dersler verilmesi lazım (K17).
- Müzik dersi program uygunsa, çocukların dinlenmesi ve motive olması için gün içinde orta saatlere konulmalıdır. Çocuklar bu tür dersleri seviyor o nedenle her güne müzik, resim, beden eğitimi derslerini dağıtmak lazım (K25).
- Genel kanı çocukların miğfer derslerden yoruldukları zamanlarda, son saatlere konulması yönünde ama bu yanlış diye düşünüyorum. Müzik dersi için böyle bir algı var ve bu kanıyı kırmak lazım, müzik dersi dinlenme dersi olarak görülmemeli. Ama bu biraz sistemle de ilgili; öğrenciler, veliler hatta öğretmenler bile böyle düşünüyor. Müzik öğretmenleri de buna sinirlenip, "sen benim dersimi saymıyorsan ben de sana zayıf veririm" gibi işi inatlaşmaya götürüyor, bu da öğrencileri müzikten soğutabiliyor (K10).
- Temel derslerin arasında olması gerekir dense de programın uygun olduğu zaman ne ise o zaman olur. Sabah ilk saatler müzik dersi için uygun değildir ama kimse buna dikkat etmez. Özellikle pazartesi sabahları müzik öğretmeni İstiklal Marşı yönetmeye gelsin diye ilk

saatler müzik dersine verilir, bu da sesin açılmamış olması nedeniyle sıkıntı yaratmaktadır (K30).

- Saat olarak ilk saatler olmalı, güne iyi başlamayı, açılmayı ve motive olmayı sağlar (K20, K24, K27).
- Pazartesi ve cuma günleri olsa çok iyi olur (K5, K20, K26)
- Gün ve saat önemli değil (21).

Katılımcılardan 16'sı müzik dersinin öğleden sonra olmasının uygun olacağını söylerken, iki katılımcı (K17, K25) temel derslerin arasına müzik dersi konmalı görüşündedir. Üç katılımcı (K20,K24,K27) ilk saatlere müzik dersi konulmalı demiştir. Katılımcılardan ikisi (K29,K30) müzik derslerinin ilk saate konulmasını uygun görmemektedir. K29, "sesin sabahın ilk saatlerinde açık olmaması nedeniyle ilk saatlere müzik dersi konulması uygun değildir" diye görüşünü bildirmiştir. Külah (2007)'in yaptığı araştırmada öğrencilerin daha verimli olabilmeleri için müzik derslerinin %90 oranında 3. 4. 5. ve 6. saatlerde olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların Müzik Dersi Programlarına İlişkin Görüşleri

Bu bölümde katılımcılara müzik dersinin genel ve özel amaçları ile ilgili neler düşündükleri sorulduğunda, 8 katılımcının (K2, K5, K7, K9, K14, K20, K25, K28) "Bu konuda bilgi sahibi değilim, fikrim yok" yanıtını verdikleri görülmüştür. Beş katılımcı (K4, K17, K21, K24, K27), "Müzik dersinin amaçları, milli eğitimin amaçlarından ayrı düşünülemez, milli eğitimin amaçlarıyla paraleldir" görüşünü dile getirmişlerdir. İki katılımcı da (K3, K18) "Branş dışı olduğum için, dersin genel ve özel amaçlarını bilmiyorum ama bana göre özel amaç içinde Türk halk ve Türk sanat müziğini sevdirmek yer almalı, bu türlerin öğretimine özen gösterilmeli" diye görüş bildirmiştir. Diğer katılımcıların görüşleri aşağıda sıralanmıştır:

- Müzik dersinin ilk amacı, öğrenciye müzik dersini sevdirmek, sanat zevkini geliştirmek olmalıdır (K1, K12, K19, K29).
- Milli eğitimin amaçlarıyla genel amaçlar örtüşüyor, özel amaç da öğrencilerin yetenekleri doğrultusunda yönlendirilmesi olmalıdır (K6, K10, K13, K15, K16, K22).
- Çocukların beğeni eğitimi almış kültürlü bireyler olmasını sağlamak için bu dersler var (K11).
- Bence en önemli amacı çocukları rahatlatıp, kendilerini iyi hissetmelerini sağlamak olmalıdır (K8).
- Genel amacının, çocukların rahatlaması, ruhi yönden incelmelerinin sağlanması olduğunu düşünüyorum. Özel amaç geleceğin müzisyenlerini yetiştirmek olmalıdır. Okulların alt yapılarının buna uygun olmadığını söyleyebiliriz. Bu derslerin çocukların okuldaki etkinliklere katılıp hoş vakit geçirmesini amaçladığını düşünüyorum. Yoksa çocukların müzik yeteneklerinin gelişmesi için genel müzik eğitiminin hem ders saati hem de programı uygun değildir (K23).
- Her çocuğun müzikle ilgilenmesi, herhangi bir aleti çalıyor hale gelmesi amaç olmalıdır (K26).
- Genel amaç, müziğin temel bilgilerini öğretmek, özel amaç da yetenekli öğrencilerin yönlendirilmesini sağlamak olmalıdır (K30).

Görüldüğü gibi ilköğretim ve ortaöğretim okulu yöneticilerinin büyük bir çoğunluğu, müzik dersinin amaçları hakkında çok bilgi sahibi değillerdir.

Katılımcılara daha sonra, “Müzik dersinin genel ve özel amaçlarına uygun bir öğretimin, müzik öğretmenleri dışında başka öğretmenlerce verilmesi sizce uygun mudur?” diye sorulmuştur. Katılımcıların verdikleri yanıtlar aşağıda sıralanmıştır:

- Kesinlikle uygun değildir. Müzik dersi mutlaka müzik öğretmeni tarafından verilmeli, hatta ana sınıfından itibaren müzik öğretmenleri müzik dersine girmelidir (K1, K6, K25).
- Müzik eğitimi almamış, bu konuda uzman olmayan hiç kimse bu dersi veremez. Verirse de dersin yozlaşmasına, çocuğun müzik zevkinin körelmesine neden olur (K3, K8, K29, K30).

- Müzik dersi verecek kişinin mutlaka nota bilgisi olması gerek. Notalı olarak enstrüman çalmayı bilen kişiler tarafından bu dersin verilmesi gerektiğinden başka branşlar tarafından verilmesi uygun değildir (K4).
- Nota bilmeyen biri müzik dersi vereceğine, hiç müzik dersi olmasın daha iyidir (K5).
- Hayır, kesinlikle uygun değil ama öğretmen olmayınca farklı branştan birinin dersi doldurması zorunlu oluyor (K7, K9, K10, K12, K15, K16, K17, K20, K27, K28).
- Branş dışından olan öğretmen eğer bu dalda yetenekliyse, dersi sevdirebiliyorsa, derse girebilir (K19, K21, K23, K26).
- Sınıf öğretmenlerinin müzik dersini kendilerinin verebileceği düşünülduğünden, sınıf öğretmenlerine lisans eğitimleri sırasında müzik eğitimi de veriliyor. Bu yüzden, bu ders sınıf öğretmenleri tarafından da verilebilir (K2).
- Başka branşlar tarafından verilmesi imkansız. Hangi ders olursa olsun branş öğretmeni tarafından verilmelidir (K13, K14).

Görüldüğü gibi katılımcıların büyük bir çoğunluğu müzik dersinin başka branşlar tarafından verilmesini uygun bulmamaktadır. Katılımcılardan biri (K24) “Başka branştan ders doldurmak amaçlı derse giren öğretmen zaten müzik dersi işlemiyor. Kendi branşı neyse çocuklara o dersi gösteriyor” demiştir. K11 ve K22 müzik dersinin başka branşlar tarafından verilmesini uygun görmemekle beraber, müzik öğretmenlerinin de kendi alanlarında çok iyi olmaları gerektiğini şu şekilde ifade etmişlerdir:

- Müzik dersinin başka branşlar tarafından verilmesi kesinlikle uygun değildir. Fakat müzik öğretmeni de yaptığı işi iyi yapabilir halde olmalıdır; örneğin lise öğrencisini, flütün akordu yok, kolay bir enstrüman diye flüt çalmaya zorlarsa, bu dersten öğrenciyi soğutacaktır. Günün şartlarına uygun bir şekilde dersi geliştirebilecek, en azından bir enstrümanı çok iyi çalabilir durumdaki müzik öğretmenine ihtiyaç vardır, fakültelerde bu eğitimin çok iyi verilmesi lazım (K11).
- Müzik dersinin başka branşlar tarafından verilmesi kesinlikle uygun değildir. Hatta müzik öğretmenin en az bir enstrüman çalması gereklidir, üniversitelerdeki branşlarından başka hiçbir enstrümanla ilgilenmemiş olan müzik öğretmenlerinin de çok faydalı olacağına inanmıyorum (K22).

Yapılan bir araştırmada (Kocabaş, 2003), öğrenciler müzik derslerinin müzik öğretmeni tarafından işlenmesini istediklerini belirtmişlerdir. Her alanda olduğu gibi müzik dersinde de hedefler, konular ve ünitelerin birbirleriyle aşamalı ilişkisi söz konusu olduğu bilinmektedir. Bu öğrenme aşamalarının müzik öğretmeni tarafından verilmemesi, zengin etkinlik ve yöntemlerle gerçekleşmemesi genel ve kalıcı bir müzik kültürünün oluşmasında engeller oluşturabilir.

Katılımcılara bu bölümde “Okulunuzda müzikle ilgili ne tür etkinlikler yapılıyor? Okulun korusu ve çalgı topluluğu var mı?” diye sorulmuştur. Bu soruya ilişkin ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşlerinin dağılımı aşağıda çizelge halinde verilmiştir (Çizelge 5).

Katılımcıların verdiği yanıtla göre 14 okulda koronun olduğu, 3 okulda koronun olmadığı, 10 okulda çalgı topluluğunun olduğu, 7 okulda çalgı topluluğunun olmadığı görülmektedir. Bir katılımcı da okulunda koro ve çalgı topluluğu olup olmadığını bilmediğini ifade etmiştir.

Çizelge 5. Araştırmaya Katılan İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Okullarında Koro ve Çalgı Topluluğunun Varlığına İlişkin Yanıtlarının Dağılımı

Katılımcı	Okul Korusu	Okul Çalgı Topluluğu
K1.	Var	Var
K2.	Bilmiyor	Bilmiyor
K4.	Var	Yok
K6.	Var	Var
K7.	Var	Yok
K10.	Var	Var
K12.	Var	Var
K13.	Yok	Yok
K14.	Var	Var
K17.	Var	Yok
K18.	Var	Var
K20.	Var	Var
K21.	Var	Var
K23.	Var	Var
K25.	Var	Var
K26.	Var	Yok
K27.	Yok	Yok
K30.	Yok	Yok

Katılımcılar “Okulunuzda müzikle ilgili ne tür etkinlikler yapılıyor?” sorusuna da şöyle yanıtlar vermiştir:

- Müzik öğretmeni egzersiz dâhilinde öğrencilere gitar kursu vererek öğrencilerin gitar öğrenmelerini sağlıyor (K1).

- Kutlama programları çerçevesinde etkinlikler düzenleniyor. Müzik öğretmeni okula yeni geldi; ama gayretli biri, desteklendiğinde çok başarılı olur (K4).
- Öğrencilerimiz yarışmalara katılıyor, Yenimahalle İlçesinin düzenlediği 1000 kişilik koroda öğrencilerimiz var; ama bunlar daha çok velilerin bilinçli olmasından kaynaklanıyor, özel dersler aldırarak çocukların müzik alanında gelişmelerini sağlıyorlar (K6).
- Öğretmenimiz çok çalışkan biridir; bütün okulun öğrencilerinden koro kurdu, koroda olmayan çocuk yok, Mamak bölgesindeki tüm etkinliklere koromuz çağrılıyor (K12).
- Okulumuzun bandosu var. Altındağ bölgesinin tek bandosu olduğu için pek çok etkinlikte görev alıyorlar (K20).
- Okulun Türk Halk Müziği korusu her sene yarışmalara katılıyor ve her sene derece alıyor (K23).
- Okul korusu canlı yayın programlara katılıyor, yarışmalara katılıyor ve her sene derece alıyorlar (K25).
- Müzik öğretmenimiz çalışkan biri değil, sınıf öğretmenlerinin gayretleriyle özel günlere koro çıkarılıyor (K13, K27).

İlköğretim okulu yöneticilerinden 9'u müzik etkinlikleriyle ilgili yorum yapmamışlardır. 6 katılımcı müzik öğretmenin etkinliklerini anlatmış ve öğretmenlerinin çalışmasından memnun olduklarını ifade etmişken, iki katılımcı öğretmenlerinin çalışmadığını, bir katılımcı da öğretmenin gayretinden çok, velilerin ilgili olması nedeniyle etkinliklere katıldıklarını belirtmiştir.

Ortaöğretim yöneticisi katılımcılara da, "Okulunuzda müzikle ilgili ne tür etkinlikler yapılıyor? Okulun korusu ve çalgı topluluğu var mı?" diye sorulmuştur. Bu soruya ilişkin ortaöğretim okulu yöneticilerinin görüşlerinin dağılımı aşağıda çizelge halinde verilmiştir (Çizelge.6).

Çizelge. 6. Araştırmaya Katılan Ortaöğretim Okulu Yöneticilerinin Okullarında Koro ve Çalgı Topluluğunun Varlığına İlişkin Yanıtlarının Dağılımı

Katılımcı	Okul Korosu	Okul Çalgı Topluluğu
K3.	Yok	Var
K5.	Var	Var
K8.	Var	Var
K9.	Var	Yok
K11.	Var	Var
K15.	Var	Var
K16.	Var	Var
K19.	Var	Var
K22.	Var	Var
K24.	Var	Yok
K28.	Var	Var
K29.	Yok	Yok

Katılımcıların verdiği yanıtlara göre, 10 okulun korosunun olduğu, 2 okulun korosunun olmadığı, 9 okulun çalgı topluluğunun olduğu, 3 okulun çalgı topluluğunun olmadığı görülmektedir. “Müzikle ilgili ne tür etkinlikler yapılıyor?” sorusuna da katılımcılar şöyle yanıtlar vermiştir:

- Öğretmenin branşlaşmış olduğu alan neyse, o türde etkinlik düzenliyor; örneğin bizim müzik öğretmeni gitar çalıyor. Bu nedenle çocuklar sadece popüler müzikle ilgileniyor. Düzenli bir koro olmadığından, bayramlar ve törenler için hafta içi çalışılıyor, o güne yetişiyorlar. Yarışmalara katılacak korumuz yok (K3).
- Müzik açısından aktif bir okuluz. Halk müziği, Sanat müziği korolarımız var ve çok başarılılar (K5).

- Okulun korusu ve çalgı topluluğu konserler verip, yarışmalara katılıyor (K8, K28).
- Okulun Halk müziği korusu var. Törenlerde anma günlerinde etkinlikler düzenliyorlar (K9, K15).
- Her türlü etkinliğimiz var, öğrencilerin çoğu dışarıdan eğitim alıyorlar, alet çalmayı bilerek geliyorlar. Yılsonu konserleri veriyoruz (K11).
- Maalesef öğretmenimiz pasif. Derste bir sınıfı tören için koro gibi hazırlıyor, bu da uygun bir yöntem değil (K29).

Üç katılımcı (K19, K22, K24) okullarındaki müzik dersi etkinlikleriyle ilgili bilgi vermemişlerdir. K19, “Okulun çalgı topluluğu ve korusu var 40 civarında öğrenci enstrüman çalıyor” diye bilgi vermiştir. K22 “ Okulun Türk halk müziği korusu, rap, pop ve halk müziği çalgı topluluğu var” demiştir. K24 “ Halk müziği koromuz ile öğretmenlerden oluşan koromuz var” demiştir. Bu okulların korolarının olmasına rağmen, etkinliklerle ilgili bilgi verilmemiş olması dikkat çekicidir.

Katılımcılara yöneltilen diğer bir soru, müzik öğretmenlerinin etkinliklerini takip edip etmediklerine ilişkindir. Katılımcılardan 15’i (K1, K5, K8, K10, K11, K12, K13, K14, K16, K17, K18, K23, K24, K26, K28) “Evet, takip ederim” yanıtını vermiştir. Bir katılımcı (K9) “ Takip etmiyorum” diye yanıtlamıştır. Bir katılımcı (K2), “Bundan sonra takip edeceğim” demiştir. K30 “Hem müzik öğretmeni hem de idareci olduğum için etkinlik çalışmaları yapamıyorum” demiştir. Diğer katılımcıların bu soruya verdikleri yanıtlar şöyledir:

- Müzik öğretmeni ders dışı egzersiz yapıyor ve bunu da ücret alabilmek için yapıyor. Daha önceki okullarımda özveriyle çalışan müzik öğretmenleri vardı. Bu öğretmenler çocukların yeteneklerini ortaya çıkarıp, yönlendiriyorlardı (K3).
- Öğretmenin çalışmalarını takip ettiğimiz gibi çalışmalarını kolaylaştırmak için her türlü yardımı yapıyoruz (K4, K6, K20, K21, K22, K25).
- Düzenli olarak olmasa da takip ediyorum, maddi manevi öğretmenin yanında yer alırım (K15).

- Müzik öğretmeni aktif olmadığı için etkinlik düzenlemiyor. Bu durumda takip etmeye de gerek kalmıyor (K27, K29).
- Takip ediyorum. Her yıl okulun son haftası öğrencilerin deşarj olması için etkinlik yapılmasını da istiyorum (K19).

Görüldüğü gibi katılımcıların çoğu müzik öğretmenlerinin çalışmalarını takip ettiklerini belirtmişlerdir.

Katılımcılara bu bölümde müzik dersinin zorunlu veya seçmeli ders olması konusunda ne düşündükleri de sorulmuştur. İlköğretim okulu yöneticisi olan katılımcıların verdiği yanıtlar şöyledir:

- Kesinlikle zorunlu olmalıdır (K1, K2, K4, K10, K12, K17, K20, K21, K25, K26, K27).
- Müzik dersi herkes tarafından alınacak zorunlu bir ders olmanın yanında, yetenekli öğrenciler için ilave olarak bir müzik dersi de seçmeli olmalıdır (K6, K13, K14, K23).
- Seçmeli olmalı, yetenek gerektiren bir ders olduğu için zorunlu olması uygun değildir (K7, K18, K30).

Görüldüğü gibi 18 ilköğretim okulu yöneticisi katılımcıdan sadece 3'ü müzik dersinin seçmeli olmasını istemiştir. Diğer 15 katılımcıdan 4'ü zorunlu olmasının yanında, yetenekli öğrenciler için seçmeli olarak müzik dersi olmalı diye görüş bildirmiştir. 11 Katılımcı da ilköğretimde müzik dersinin zorunlu olması gerektiğini ifade etmiştir.

Ortaöğretim okulu yöneticisi olan katılımcıların 7'si (K3, K5, K8, K9, K16, K28, K29) müzik dersinin seçmeli olması gerektiğini belirtmişlerdir. K11, K22, K24, müzik dersinin zorunlu olması gerektiğini söylemişlerdir. K19 "Müziği sevdirmek koşuluyla, farklı müzikleri duyurmak amacıyla, müzik dersi zorunlu olmalı ama teknik bilgi verilecek diye öğrenci zorlanacaksa seçmeli olmalı" demiştir.

Diğer ortaöğretim okulu yöneticilerinin bu soru hakkında yorumları şöyledir:

- Müzik dersi seçmeli olmalı ama gerçekten yeteneklilerin bu dersi alması sağlanmalı (K3).

- Müzik dersi zorunlu olmalıdır. Yeteneği olmayan biri bile diğer yeteneği olanları dinleyerek haz alabilir (K24).
- Seçmeli olmalı; hatta ilköğretim ikinci kademedede bile seçmeli olmalıdır. Bu dersi yetenekliler seçsin. Öğrencilerin yetenekleri doğrultusunda yönlendirilerek liseye gelmesi çok iyi olur (K29).

Görüldüğü gibi ilköğretim yöneticilerinin çoğunluğu müzik dersi zorunlu olmalı diye görüş bildirirken, ortaöğretim yöneticilerinin çoğu bu dersin seçmeli olması gerektiğini belirtmiştir.

Çocuklar, küçük yaşlardan itibaren iyi müzikle beslenirlerse, büyüyünce müzisyen olmasalar bile, iyi müziği seven, seçen ve ondan yararlanmasını bilen yetişkinler olacaklardır (Sun ve Seyrek, 1993). İlköğretimde müzik dersi, çocuğun ilgi ve yeteneklerini geliştirme fırsatı bulabileceği temel derslerden biridir. Bu dersin ayrıca çocuğun kişilik gelişiminde, sınıfıyla ve arkadaşlarıyla uyumunda, demokratik haklarını; yurduna, ulusuna karşı görev ve sorumluluklarını kavramasında önemli bir işlevi vardır (Otacıoğlu, 2007, 134). Bu görüşlerin doğrultusunda, özellikle ilköğretimde müzik dersinin zorunlu olması gerektiği söylenebilir.

Katılımcıların Okulların / Dersliklerin Müzik Dersi Açısından Fiziki Donanımına İlişkin Görüşleri

Katılımcılara bu bölümde okullarında müzik odasının olup olmadığı, varsa sayısı ve etkili kullanılıp kullanılmadığına ilişkin sorular sorulmuştur. Bu sorulara ilişkin ilköğretim okulu yöneticilerinin yanıtlarının dağılımı aşağıda çizelge halinde verilmiştir (Çizelge 7).

Çizelge 7. Araştırmaya Katılan İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Okullarında Müzik Odası Sayısı ve Etkili Kullanılıp Kullanılmadığına İlişkin Yanıtlarının Dağılımı

Katılımcı	Müzik Odası	Sayısı	Etkili Kullanılıp Kullanılmadığı
K.1	Var	1	Kullanılıyor
K.2	Yok	-	-
K.4	Var	1	Kullanılmıyor
K.6	Yok	-	-
K.7	Yok	-	-
K.10	Yok	-	-
K.12	Yok	-	-
K.13	Yok	-	-
K.14	Yok	-	-
K.17	Var	1	Kullanılıyor
K.18	Yok	-	-
K.20	Var	1	Kullanılıyor
K.21	Var	1	Kullanılıyor
K.23	Var	2	Biri Etkili Kullanılıyor
K.25	Var	1	Kullanılıyor
K.26	Yok	-	-
K.27	Var	1	Kullanılıyor
K.30	Yok	-	-

Çizelge 7’den de anlaşıldığı üzere 18 ilköğretim okulunun 10’unda müzik odası yoktur. Sadece 8 ilköğretim okulunda müzik odası bulunmaktadır. K6 “Okulumuzun küçük olması nedeniyle ek bina için başvurduk, yeni proje çizdirdik, bu bina içinde müzik dersliğine yer verilecek, stratejik planımıza bu konuyu aldık” demiştir. K10 “Müzik

odamız yok ama konferans salonunu müzik dersliği olarak kullanıyoruz” diye bilgi vermiştir. K23 “İki müzik odamız var ama sadece biri etkili kullanılıyor, donanım olarak ikisi de yeterli değil” diye bilgi vermiştir.

Ortaöğretim okulu yöneticisi olan katılımcılara da aynı soru yöneltilmiş ve bu soruya ilişkin yanıtlarının dağılımı aşağıda çizelge halinde verilmiştir (Çizelge 8).

Çizelge 8. Araştırmaya Katılan Ortaöğretim Okulu Yöneticilerinin Okullarında Müzik Odası Sayısı Ve Etkili Kullanılıp Kullanılmadığına İlişkin Yanıtlarının Dağılımı

Katılımcı	Müzik Odası	Sayısı	Etkili Kullanılıp Kullanılmadığı
K.3	Var	1	Kullanılıyor
K.5	Var	1	Kullanılıyor
K.8	Var	1	Kullanılıyor
K.9	Var	1	Kullanılıyor
K.11	Yok	-	-
K.15	Var	1	Kullanılıyor
K.16	Var	1	Kullanılıyor
K.19	Var	1	Kullanılıyor
K.22	Yok	-	-
K.24	Yok	-	-
K.28	Var	1	Kullanılıyor
K.29	Yok	-	-

Çizelge 8’den de anlaşıldığı üzere 12 ortaöğretim okulunun 4’ünde müzik odası yoktur. Sadece 8 ortaöğretim okulunda müzik odası bulunmaktadır. K5 “Şimdiye kadar gittiğim okullardaki en güzel müzik odasına sahibiz, çok donanımlı bir derslik, öğretmenler her türlü çalışmalarını burada gerçekleştirebiliyorlar” demiştir. K29 “Daha önce bir müzik odamız vardı; müzik öğretmeni etkili kullanmayınca başka bir

ders için değerlendirildi” diye bilgi vermiştir. Ortaöğretim kurumlarında, ilköğretim kurumlarına göre müzik dersliğinin olmaması sorununun daha az olduğu söylenebilir.

Çınar, Çizmeci ve Akdemir'in (2007), İstanbul'da yaptıkları bir araştırmada sekiz yıllık zorunlu eğitimin yürürlüğe girdiği 1997 yılında ve sonrasında yapılmış olan ilköğretim okullarında da branş derslerinin branş dersliklerinde yapılma oranlarında dikkate değer bir artış görülmediği, bir başka deyişle temel eğitim müfredatında yapılan köklü değişimin gerektirdiği mekan standartları yönetmeliklerde tanımlı olsa da henüz uygulanmadığı ortaya çıkmıştır. Aynı araştırmada 59 kamu okulundan 52'sinde müzik dersliğinin olmadığı, 7'sinde ise bir müzik dersliğinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ortaöğretim kurumlarında müzik dersliğinin olup olmadığını ortaya koyan, daha önce yapılmış herhangi bir çalışmaya rastlanamamıştır.

Katılımcılara okullarında müzik aletlerinin varlığı, sayıları ve etkili olarak kullanılıp, kullanılmadığı sorulmuştur. Bu soruya ilköğretim okulu yöneticisi katılımcıların verdiği yanıtlar şöyledir:

- Müzik aleti yok (K2, K4, K13, K26).
- Sadece bir org var (K1, K7, K18, K30).
- Çok amaçlı salonda bir piyanomuz ve bir orgumuz var (K6).
- Bir piyanomuz, 15 kadar tefimiz, bando takımlarımız (trampetler, ziller ve davullar) var (K10).
- Okula ait iki org var; ama öğretmen çok çalışkan azimli biri, kendi müzik aletlerini okula getiriyor (K12).
- Org ve birkaç vurmali çalgı var (K14).
- Bir org bir de bağlama var (K17).
- Okula ait bir org, trampetler, flütler var (K20).
- Bir piyano, bir bateri, bir keman, bir bağlama, bir gitar, 9-10 kadar flüt ve ayrıca bir dizekli tahtamız var(K21).
- İki org, iki üçgen zil, 3-5 flüt ve basit vurmali çalgılar var (K23).
- Bir piyanomuz, bir orgumuz, trampetler, davullar ve ziller var; ama çalışkan öğretmenimiz yok (K27).

Katılımcılar, müzik aletlerinin etkili kullanılıp kullanılmadığına ilişkin net bilgi vermemişlerdir. Sadece K27'nin ifadesinden, okullarındaki müzik aletlerinin etkili kullanılmadığı sonucuna ulaşılabilir.

Bu soruya ortaöğretim okulu yöneticisi katılımcıların verdiği yanıtlar şöyledir:

- Müzik odasında bir org, vurmali çalgılar, davullar, ziller, bir bateri, bir gitar, bir bağlama var (K3).
- Okulumuzda duvar piyanosu, bir kanun, bir gitar, bir bateri, bir yan flüt, vurmali çalgılar, bir org, bir bağlama, flütler, ziller, üçgen zil gibi pek çok müzik aleti var (K5).
- Bir piyano, bir org, vurmali çalgılar, zil, üçgen zil, flüt var (K8).
- Müzik odasındaki aletleri bilmiyorum (K9).
- Okulun müzik aleti yok (K11, K16).
- Bir piyano, bir org, bir gitar, bir zil ve bir bateri var (K15).
- Bir piyano, bir org, bir keman, bir bateri, bir zil, bir davul var (K19).
- Her aletten birer tane olmak şartıyla bağlama, elektronik gitar, darbuka ve bateri var (K22).
- Orgumuz var (K24).
- Piyano, org ve bateri var (K28).
- Zil, tef, darbuka, trampetler ve davullar var hatta piyanomuz ve orgumuz var ama öğretmen kullanmayınca atıl durumda kaldılar (K29).

Katılımcılar, müzik aletlerinin etkili kullanılıp kullanılmadığına ilişkin net bilgi vermemişlerdir. Sadece K29'un ifadesinden, okullarındaki müzik aletlerinin etkili kullanılmadığı sonucuna ulaşılabilir. İlköğretim okullarındaki müzik aleti sayısı ile ortaöğretim okullarındaki müzik aleti sayısını karşılaştırdığımızda, ortaöğretimde çok daha fazla müzik aleti olduğu görülmektedir. Oysa ilköğretim okullarında müzik dersleri zorunlu, ortaöğretim okullarında seçmelidir. Özsoy'un (2008) araştırmasına göre, ilköğretim okullarında öğrenciler bir çalgıyı görmeden ve bir çalgıya dokunmadan mezun olmaktadır (Gün, 2009).

Katılımcılara "Müzik derslerinde kullanmak üzere okullarında bilgisayar, internet bağlantısı ve projeksiyon aleti var mı? Varsa etkili kullanılıyor mu?" diye sorulmuştur. Altı ilköğretim okulu yöneticisi (K1, K2, K18, K20, K23, K30) bu soruya "yok" diye yanıt vermiştir. Dört ilköğretim okulu yöneticisi (K4, K17, K21, K25) "Var, etkili olarak kullanılıyor" yanıtını verirken, biri (K27), "var ama etkili kullanıldığını sanmıyorum" yanıtını vermiştir. K10 "Müzik dersleri konferans

salonunda yapıldığı için internet bağlantısı, bilgisayar ve projeksiyon aleti var ve etkili kullanılıyor” demiştir. Diğer altı ilköğretim okulu yöneticisi (K6, K7, K12, K13, K14, K26) “Müzik odası olmadığından doğal olarak bilgisayar, internet bağlantısı ve projeksiyon aleti de yok. Ama neredeyse her sınıfta bu aletler var ve öğretmenin kullanımına açık durumdadır” diye bilgi vermişlerdir. İlköğretim okullarında müzik odasında olmasa bile bilgisayar, internet bağlantısı ve projeksiyon aleti çoğunlukla bulunmaktadır. Yöneticiler tüm donanımların müzik öğretmenine açık olduğunu vurgulamışlardır.

Ortaöğretim okulu yöneticisi katılımcılardan 4’ü (K3, K9, K11, K29) okullarında müzik dersinde kullanılmak üzere için bilgisayar, internet bağlantısı ve projeksiyon aleti “”yok” yanıtını vermiştir. K5, “Üç bilgisayar var, müzik odamız iki bölüm halinde öğretmen masalarının olduğu odada iki bilgisayar, internet bağlantılı olarak var. Öğretmen dinlenme odasına bitişik küçük salonda da yine ayrıca bir bilgisayar, internet bağlantısı ve projeksiyon aleti bulunmaktadır” demiştir. Ortaöğretim okulu yöneticisi olan K15, K16, K19 bu soruya “ Var, etkili kullanılıyor” yanıtını vermiştir. K8 “Üç tane var ama etkili kullanıldığını sanmıyorum” demiştir. K22 “Müzik odası olarak kullanılan salonda bilgisayar, internet bağlantısı ve projeksiyon aleti vardır” yanıtını vermiştir. K24, “Her sınıfta internet bağlantılı bilgisayar, hatta laptop var, müzik öğretmeni bunları kullanabilmektedir”. K28 “Projeksiyon aleti hariç bilgisayar internet bağlantısı var” yanıtlarını vermişlerdir. Ortaöğretim okullarında da görüldüğü üzere, bilgisayar, internet bağlantısı ve projeksiyon aleti çoğunlukla bulunmaktadır. Ortaöğretim okullarının okul- aile birliği bütçesine ek olarak, bakanlıktan gelen ödeneklerinin de olduğu göz önünde bulundurulursa, bu tür donanımları almakta, ilköğretim okullarına oranla daha az sorun yaşadıkları söylenebilir.

Katılımcılara “Okulunuzda müzikle ilgili teknik araç gereçler var mı? Varsa, etkili olarak kullanıldığını düşünüyor musunuz?” sorusu sorulduğunda, bütün katılımcılar, okullarında müzikle ilgili araç gerecin, ses sistemlerinin ve mikrofonların olduğunu ve etkili kullanıldığını

belirtmişlerdir. İki ilköğretim okulu yöneticisi katılımcı (K4, K23) ile bir ortaöğretim yöneticisi katılımcı (K29) ses sistemlerinin yeterli olmadığını belirtmişlerdir.

Bu bölümde “Okulunuzda müzik etkinliklerine uygun salon var mı? Yeterli mi? Etkili kullanılıyor mu?” soruları sorulmuştur. Bu soruya ilişkin ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşlerinin dağılımı aşağıda çizelge halinde verilmiştir (Çizelge.9).

Çizelge 9. Araştırmaya Katılan İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Okullarında Salon Sayısı Ve Etkili Kullanılıp Kullanılmadığına İlişkin Yanıtlarının Dağılımı.

Katılımcı	Salon	Yeterliliği	Etkili Kullanılıp Kullanılmadığı
K.1	Var (1)	Yeterli	Kullanılıyor
K.2	Yok	-	-
K.4	Var (1)	Yeterli Değil	Kullanılıyor
K.6	Var (1)	Yeterli Değil	Kullanılıyor
K.7	Var (1)	Yeterli Değil	Kullanılıyor
K.10	Var (1)	Yeterli Değil	Kullanılıyor
K.12	Var (1)	Yeterli Değil	Kullanılıyor
K.13	Var (1)	Yeterli Değil	Kullanılıyor
K.14	Yok	-	-
K.17	Var (1)	Yeterli	Kullanılıyor
K.18	Var (1)	Yeterli	-
K.20	Var (1)	Yeterli	Kullanılıyor
K.21	Var (1)	Yeterli	Kullanılıyor
K.23	Var (1)	Yeterli Değil	Kullanılıyor
K.25	Var (2)	Yeterli	Kullanılıyor
K.26	Yok	-	-
K.27	Var (1)	Yeterli	Kullanılıyor
K.30	Var (1)	Yeterli Değil	Kullanılıyor

Çizelge 9'dan da anlaşılacağı üzere, 18 İlköğretim okulunun 15'inde salonun olduğu 3'ünde ise olmadığı bilgisi elde edilmiştir.

Katılımcı ilköğretim okulu yöneticilerinin soruyla ilgili yanıtları şöyledir:

- Var, yeterli bir salon, etkili olarak kullanılıyor (K1, K17, K18, K20, K21, K27.)
- Var ama yeterli bir salon değil, çok amaçlı bir salonumuz var (K4, K6, K7, K10, K12, K13, K23, K30).
- Yok (K2, K14, K26).
  - 2 Salonumuz var etkili kullanılıyor salon müzik çalışmaları için uygun dizayn edilmiş durumdadır(K25).

“Okulunuzda müzik etkinliklerine uygun salon var mı? Yeterli mi? Etkili kullanılıyor mu?” soruları ortaöğretim okulu yöneticilerine sorulmuştur. Bu soruya ilişkin ortaöğretim okulu yöneticilerinin görüşlerinin dağılımı aşağıda çizelge halinde verilmiştir (Çizelge 10).

Çizelge 10. Araştırmaya Katılan Ortaöğretim Okulu Yöneticilerinin Okullarında Salon Sayısı Ve Etkili Kullanılıp Kullanılmadığına İlişkin Yanıtlarının Dağılımı.

Katılımcı	Salon	Yeterliliği	Etkili Kullanılıp Kullanılmadığı
K.3	Var (1)	Yeterli Değil	Kullanılıyor
K.5	Yok	-	-
K.8	Var (2)	Yeterli Değil	Kullanılıyor
K.9	Yok	-	-
K.11	Yok	-	-
K.15	Var (2)	Yeterli	Kullanılıyor
K.16	Yok	-	-
K.19	Var (1)	Yeterli Değil	Kullanılıyor
K.22	Var (1)	Yeterli	Kullanılıyor
K.24	Var(1)	Yeterli	Kullanılıyor
K.28	Var(1)	Yeterli	Kullanılıyor
K.29	Var (1)	Yeterli Değil	Kullanılıyor

12 Ortaöğretim okulunun 8'inde salon olduğu 4'ünde salonun olmadığı bilgisi verilmiştir. Katılımcı ortaöğretim okulu yöneticilerinin soruyla ilgili yanıtları şöyledir:

- Çok amaçlı bir salonumuz var ama çok kullanışlı bir salon değil, okulun bazı etkinlikleri için yeterli(K3, K19, K28, K29).
- 2 Salonumuz var biri çok amaçlı salon, 2000 öğrencimiz olduğu için yeterli gelmiyor (K8, K15).
- Bir salonumuz var müzik öğretmenine müzik odası gibi tahsis edip, ses sistemi kurduk, müzik öğretmenin derslerini çalışmalarını salonda yapmasını sağladık(K22).
- Okulun çok donanımlı, her türlü etkinlik için uygun bir salonu var, salonda ses sistemleri de var (K24).

Gök ve Gürol (2002), tarafından yapılan bir araştırmada, okulların 1/3'ünde çok amaçlı salonun olmadığı, olanlarında ise daha çok spor yapılabildiği, gösteriler ve sergiler için uygun olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bu bölümde son olarak “ Okul-Aile birliği bütçesinden müzik aleti alımı için her yıl ne kadar pay ayrılır? “ sorusu sorulmuştur. İlköğretim okulu yöneticisi katılımcıların bu soruya verdikleri yanıtlar şöyledir:

- Taşınır mal yönetmeliği modülünden, bakanlıktan müzik aletleri talebinde bulunduk fakat önceki tecrübelerime dayanarak olumlu bir yanıt almayacağımızı söyleyebilirim (K1).
- Okulun bütçesi daha acil, önde gelen sorunları çözümlenmek amaçlı kullanıldığından müzik aleti alımı için bir kaynak ayırmıyoruz (K2, K4, K18, K26).
- Müzik öğretmeninden böyle bir talep geldiğinde pay ayırırız (K7, K17, K20, K21, K25, K27)
- Bağımsız olarak müzik dersine bütçe hazırlanmış ya da ayrılmış değil; ama örneğin geçen dönem 80 kişilik koronun çalışmalarına katılması için servis ayarlanması, yeme içme okul-aile birliğinden karşılandı (K10).
- Öğretmen talepte bulursa, çalışkan, istekli bir öğretmen olsa pay ayrılır (K6, K13).
- İmkânlar uygun olduğunda tabi ki pay ayrılır ama temizlik işçilerinin bile parasını zor karşıladığımız için ve bu konu daha öncelikli olduğundan müzik aleti alımı için pay ayrılmıyor (K12, K23).

- Öğretmen talepte bulunsa bile okul-aile birliği karşılayabilecek durumda değil (K14).
- Okulda aktif çalışan bir müzik öğretmeni olmasını sağladıktan sonra okul-aile birliğini öğretmene destek vermesi için zorlayacağım. Gelecek yıl pay ayrılmasını planlıyorum (K30).

Katılımcıların görüşlerinden anlaşıldığı üzere okul-aile birliği bütçesinden müzik aleti alımı için düzenli bir kaynak ayrılması söz konusu değildir. Bir başka araştırmada da, okul müdürleri, yardımcı personelin devlet tarafından yeterince karşılanmadığı, okullara kaynak aktarılmaması nedeniyle ısınma, bakım onarım gibi temel ihtiyaçların bile karşılanamadığı ve sosyal kültürel etkinliklerin gerçekleştirilemediği bilgilerini vermişlerdir (Zoraloğlu, Şahin ve Fırat, 2005).

Okul-aile birliği bütçesinden müzik aleti alımı için her yıl ne kadar pay ayrıldığı sorusuna ortaöğretim okulu yöneticisi katılımcıların verdiği yanıtlar aşağıdaki gibidir:

- Her yıl müzik aleti alımı için pay ayırmaya gerek yok, şu an her türlü aletimiz var, bir daha alınması gereksiz olur. Elimizdeki aletlerin bakımı onarımı için gerekli olduğunda kaynak ayırırız (K3).
- Her yıl 3000- 4000 lira ayırırız (K5).
- 1000 lira ayrılıyor; ama yeterli değil (K8).
- Pay ayrılmıyor (K9, K11)
- Öğretmenin talep etmesi durumunda bütçe ölçüsünde öğretmenin istekleri için pay ayrılır (K15, K16, K19, K22, K28, K29).
- Okula yeni geldiğim için bununla ilgili çalışma yapmadım; ama bundan sonra müzik donanımıyla ilgili okul-aile birliği bütçesinden pay ayrılmasını sağlayacağım (K24).

Katılımcıların çoğu gerektiğinde müzik aleti alımı için pay ayıracıklarını belirtmişlerdir. Bir katılımcı K22 “Müzik öğretmeni ihtiyacını bildirir. Bu alet eğer devletten gelen ödenekle alınamıyorsa, okul- aile birliği bütçesinden alınmasını sağlarız” diye görüş bildirmiştir.

Ortaöğretim kurumlarının Milli Eğitim Bakanlığında ödenek aldıkları ve bu nedenle ilköğretim kurumlarına göre bütçe konusunda daha az sıkıntı yaşadıkları bilinmektedir.

Katılımcıların Müzik Eğitimine Diğer Yöneticilerin Verdiği Desteğe İlişkin Görüşleri

Katılımcılara bu bölümde, “Müzik öğretmeninizin, diğer yönetimlerce (Milli Eğitim Müdürlükleri vb.) hazırlanan etkinliklere katılımını destekler misiniz?” sorusu sorulmuştur. Katılımcıların büyük çoğunluğu “destek veririz” diye yanıtlarken K13 “Müzik öğretmeni kendi menfaati için değil, okul için çalışacaksa veya İlçe Milli Eğitim’in çalışmalarında yer alacaksa destekleriz.” demiştir. K2 “Okulun sadece müzik öğretmeni değil, tüm öğretmenlerinin ilçeden gelen yarışma, gösteri vs. gibi etkinliklere katılmasını ister ve desteklerim; ama öğretmenler buna sıcak bakmıyor” diye görüş bildirmiştir. K27 “Öğrenciler aldıkları özel dersler sonucunda yarışmalara katılıp derece alıyorlar, öğretmenin bu konuda katkısı yok, çalışsa destekleyeceğiz.” Bu üç katılımcının yorumlarından öğretmenlerinin çalışmalarından memnun olmadıkları sonucuna ulaşılabılır. Diğer katılımcıların soruya ilişkin yanıtları ise şöyledir:

- Her türlü etkinliğe katılımı idare olarak destekleriz (K1, K4, K6, K9, K11, K14, K15, K18, K23, K24, K25, K26, K28, K29, K30).
- Öğretmenin her türlü etkinliğe katılımını sonuna kadar desteklerim, öğretmenler bu tür etkinliklere katıldıklarında, diğer okulların neler yaptığını görüp, kendi çalışmalarıyla, diğer okulların çalışmalarını kıyaslama imkanı bulacaklardır ve böylece kendilerini geliştireceklerdir diye düşünüyorum (K3).
- Her zaman destekleriz hatta şu an müzik öğretmenimiz ilçenin düzenlediği bir yarışmada jüri üyesi olarak görevli, dersleri boş geçiyor ama öğretmenin orada görevli olması okul için onurdur (K5).
- İlçeden gelen her türlü etkinlik için öğretmeni destekleriz hatta şu an öğretmenler korosu için öğretmenimiz ilçede görevli (K7).
- Her türlü etkinliğe katılmakta öğretmen serbesttir, duyuruyu öğretmene yaparız, isterse katılır. Öğrencinin işine yarayacak her türlü etkinliğe öğretmenin katılmasını isterim (K10).

- Üst yönetimden gelen aktivitelere, okulun adını duyuracağı için, öğretmenin katılımını destekleriz (K8, K12, K16, K19, K20).
- Öğretmenin her türlü etkinliğine sıcak bakarız, hatta diğer ilçelerin bile faaliyetlerine katılması için yönlendiririz (K17)
- Sadece İlçe Milli Eğitim'den gelen etkinlik önerilerine katılma değil, yeni projeler üretme konusunda da öğretmenimize destek oluruz, her türlü çalışmada öğretmenin yanında oluruz (K21).
- Öğretmenin diğer üst yönetimlerin çalışmalarına katılması hem okulun adını duyurur hem de öğretmenin kendini yetiştirmesini sağlar. Ders boş geçecek diye herhangi bir endişe duyulmasına gerek yok, ders bir şekilde doldurulur, fakat öğretmenin yetişmesi okul için daha önemlidir (K22).

Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik etkinlikler, okul içinde ya da dışında düzenlenen bazı hizmet içi eğitim çalışmalarına katılma, konferans, seminer vb. olabileceği gibi öğretmenleri, alanlarıyla ilgili eğitim fırsatlarından haberdar etme biçiminde de olabilir (Şişman, 1997). Katılımcı yöneticilerin verdikleri yanıtlar doğrultusunda, müzik öğretmenlerine bu konuda destek oldukları söylenebilir.

Bu bölümde katılımcılara, "Okulun müzik ile ilgili etkinliklere katılmasını sağlamak için başta Milli Eğitim Müdürlüğündeki üst yöneticiler olmak üzere tüm yöneticiler okulunuza destek verir mi?" diye sorulmuştur. 18 Katılımcı, (K1, K3, K4, K5, K7, K8, K12, K13, K14, K15, K16, K19, K20, K23, K27, K28, K29, K30) üst yönetimlerden destek alınamayacağını belirtmiştir. Üç Katılımcı (K2, K9, K10) bu soruyu, "Şimdiye kadar böyle bir talebimiz olmadı, o nedenle destek verirler mi bilmiyorum" diye yanıtlamışlardır. Dokuz katılımcı (K6, K11, K17, K18, K21, K22, K24, K25, K26) destek alınabileceğini düşündüklerini belirtmişlerdir. İki ortaöğretim yöneticisi katılımcı (K3, K5), "Üst yönetimlerin herhangi bir desteği olmaz; hatta genellikle okullardan destek isterler" diye belirtmişlerdir. İki katılımcı (K21, K22), "Keçiören İlçe Milli Eğitimin üst yöneticileri her çalışmamıza destek oluyor, gösterilere çıkarken her zaman teknik yardım, araç sağlama gibi

konularda destek alıyoruz” demişlerdir. K11 “Ulaşım konusunda üst yönetim bir kez destek vermişti ama daha çok kurumlar arası ilişkilerden yararlanıyoruz, örneğin askeriyeden daha çok destek alıyoruz” demiştir. K6 “Üst yönetimler öğretmenlerin aktivitelere katılabilmesi için görevli izinli sayılmalarını sağlıyor bunu bir destek olarak görebiliriz” diye görüş bildirmiştir. Öğretmenlerin ilçenin faaliyetlerine katılması ilçenin çalışmalarına destek olması anlamına geldiği için, öğretmenin görevli izinli olmasını sağlamak bir destek olarak değerlendirilmemelidir. Katılımcılardan sadece bir ilçeye bağlı iki okulun yöneticisi (K21, K22) net destek aldıklarına dair bilgi vermişlerdir. Diğer katılımcılar böyle bir destek almamışlardır, destek alabileceklerini düşünmektedirler. Katılımcıların verdiği bilgilere dayanarak ilçeler arasında farklı uygulamalar olduğu söylenebilir.

Katılımcıların Müzik Eğitimine Velilerin Verdiği Desteğe İlişkin Görüşleri

Bu bölümde katılımcılara, “Veliler çocuklarının müzik etkinliklerine katılmasını istemekte midir? diye sorulmuştur. Katılımcıların görüşleri şöyledir:

- Veliler öğrencilerinin müzik etkinliklerine katılmasını 1. Kademe istemektedir. Fakat 7. 8. sınıf öğrencilerin velileri müzik etkinliklerine çocuklarının katılmasını istememektedir. Hatta bazen 2. Kademe velileri öğleden sonra müzik dersine girmesin, dersane sınavına girmesi gerekiyor gibi taleplerle geliyorlar (K1).
- Veliler böyle bir taleple görüşmeye gelmediler, sadece 8. Sınıf velilerinin sınavlar nedeniyle bu tür etkinliklere çocuklarının girmesini istemediğini biliyorum (K2).
- Veliler çocuklarının sosyal faaliyetlere katılmasını çok istemektedirler fakat öğrencilerin bazıları diğer derslerden kaçmak amaçlı ya da bu tür etkinliklere katılırsam diğer derslere olumlu etkisi olur diye düşünmeleri sebebiyle diğer derslerine gereken özeni göstermemeye başlayınca velilerin bu olumlu bakışının değiştiğini gözlemliyorum (K3).
- Veliler hiçbir şekilde katılsın katılmasın diye bir taleple gelmemişlerdir (K4, K5, K14, K15, K17).

- Veliler her türlü etkinliği destekliyorlar (K6, K7, K10, K12, K13, K16, K23, K24, K25, K30).
- Veliler çok ilgili, çocukların etkinliklere katılmasını çok istiyorlar ama öğretmen pasif kalıyor, çalışkan değil (K27, K29).
- Veliler çocuklarının müzik etkinliklerine katılımını istememektedir, şikâyetler genellikle etkinlik olmamasına yönelik oluyor (K8, K9, K11). Veliler çok duyarlı değil sınav öncesinde son anda çocuklarını müzik etkinliklerinden alıkoyabiliyorlar (K19).
- Veliler özellikle yaz tatilinde müzik, spor etkinlikleri olsun istemekteler (K18).
- Velilerin bazıları SBS'ye kilitlenmiş durumda. Bırakın müzik etkinliklerini, bayramlara bile çocuklarının katılmasını istememektedirler (K20).
- Veliler öğrencilerin müzik ettiklerine katılmasını istediği gibi bir de velilerle öğrencilerin birlikte olduğu bir korumuz var. Velilerimiz de etkinliklere katılıyor (K21).
- Veliler öğrencilerini okullara kaydettirdiklerinde Milli Eğitimin her türlü programına uymak zorunda olduklarına dair sözleşme yapmış demektir, valilikten, bakanlıktan gelen her türlü etkinliğe katılmak durumundadır (K22).
- Sistem sınav üzerine kurulmuş durumda ve bunun değişmesi lazım. Müzik dersine veliler bile bu nedenle önem vermemektedir, sınav zamanı müzik dersine girmese de olur diye bakmaktalar (K26).
- Veliler destek verir ama 10. Sınıftan sonra çocuklar kendiliğinden, sınavlar yüzünden, müzik etkinliklerine katılmayı istememeye başlıyorlar (K28).

Katılımcıların çoğu velilerden destek aldıklarını ifade etseler de, bu desteğin öğrencinin “sınavlarını engellememe koşuluyla” olduğu katılımcılar tarafından ayrıca vurgulanmıştır.

Oysa bu konuda yapılan pek çok araştırmada, müzik eğitiminin öğrenciyi olumlu anlamda etkilediği yönünde sonuçlara ulaşılmıştır. Müzik eğitimi kritik düşünme, problem çözümü ve bu amaçlara yönelik iş birliği çalışmayı öğrenme gibi akademik ve kişisel becerilerin gelişmesini destekler. Sembollerin nasıl kullanılacağı, bilgiyi analiz etme, sentezleme ve değerlendirme gibi kavramaya yönelik beceriler müzik öğretiminde tam belirgin olmamakla birlikte çocuğun bu yöndeki becerilerinin gelişimini güçlendirici yöndedir. Müzik eğitimi, çocukta el

ve göz koordinasyonu, ritim, sembolleri tanıma, dikkat ve insan zekâsının diğer normlarının geliştiren bir nitelik de taşır (Şendurur ve Barış, 2002).

Bu bölümde katılımcılara “veliler müzik öğretmenin isteklerini (flüt aldırma, çocukların koroya katılımlarının sağlanması, diğer malzeme alımları vs. gibi) yerine getirmek konusunda sorun yaratırlar mı?” sorusu sorulmuştur. Katılımcıların yanıtları şöyledir:

- Şimdiye kadar bana böyle bir şikâyet gelmedi, bilmiyorum (K1, K2, K9, K14).
- Veliler öğretmenin istediklerini alma konusunda sorun yaratmıyorlar (K3, K6, K7, K12, K13, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30).
- Gecikmeli olarak biraz da öğretmenin baskısıyla yerine getiriyorlar (K4).
- Evet sorun yaratırlar; velilerin çoğu müzik öğretmenin taleplerine sıcak bakmıyor (K5, K8).
- Velilerimiz çok ilgili, hatta en son yaptığımız bir toplantıda bir veli kızının mandolin çalmayı öğrenmeye çalıştığını, bu konuda müzik öğretmenin kızına yardımcı olmasını istediğini belirtmiştir. Fakat müzik eğitim programının bireysel çalışmalara uygun olmaması, dersin içeriğinin ve saatinin yetersiz olması bu tür taleplerin karşılanmasına engel teşkil ediyor (K10).
- Velilerden bazıları müzik öğretmenin isteklerine sıcak bakabiliyor; örneğin bu yıl gitar çalmak ister misiniz? diye sordum. 19 kişilik sınıftan 10 kişi gitar aldı ve derse aktif katıldı (K11).

Katılımcıların verdiği yanıtlara göre velilerin müzik öğretmenin isteklerine destek oldukları söylenebilir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın bulgularına dayalı olarak ulaşılan sonuçlara ve geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Sonuçlar

Araştırmanın bulgularına dayalı sonuçlar aşağıda verilmiştir.

Araştırmaya katılan hem ilköğretim hem de ortaöğretim okul yöneticilerinin büyük çoğunluğu, müzik dersini, öğrencilerin kendini ifade edebilmesi, öğrencilerin yeteneklerinin keşfedilmesi, ince bir ruha sahip olmalarının sağlanması ve olumlu davranış geliştirmesine yardımcı olması bakımından gerekli ve önemli bulmaktadırlar.

İlköğretim ve ortaöğretim okullarının çoğunluğunda bir müzik öğretmeni görev yapmaktadır. İlköğretim okulu yöneticisi katılımcılar, normu karşılaması açısından, okulda bir müzik öğretmeni olmasını yeterli görmektedir fakat ortaöğretim okullarının öğrenci sayısı ve ders sayısının daha fazla olması nedeniyle bir müzik öğretmeni yeterli olmamaktadır. İlköğretim okulu yöneticisi katılımcıların çoğu müzik öğretmenlerini nitelik açısından yeterli bulmaktadır. İlköğretim okulu yöneticisi katılımcıların bir bölümü, müzik öğretmenlerinin yeterli donanımla mezun olmadıklarını, okullarında yaptıkları çalışmalarını yeterli bulmadıklarını belirtmişlerdir. Ortaöğretim okulu yöneticisi katılımcıların da büyük çoğunluğu müzik öğretmenlerinin nitelik açısından yeterli olduğunu düşünmektedirler. Ortaöğretim okulu

yöneticisi katılımcıların bazıları, müzik öğretmenlerinin üniversitelerdeki branşları ne ise sadece o konuda eğitim verebildiklerini, çok yönlü bir müzik eğitimi veremediklerini, kendi kültürümüzü yansıtan müziklerin daha çok üstünde durulması gerektiğini düşünmektedirler.

Katılımcı ilköğretim ve ortaöğretim yöneticilerinin hepsi okullarında en az bir müzik öğretmenin olmasını şart olarak görmektedirler. Ders ve öğrenci sayısına bakılmaksızın her okulda bir kadrolu müzik öğretmeni olması gerektiğini, olmaması durumunda da kadro açılması için uğraş vereceklerini belirtmişlerdir. İlköğretim okulu yöneticileri ve ortaöğretim okulu yöneticileri müzik öğretmeni kadrolarının olmaması durumunda kadronun açılması için uğraş vereceklerini belirtmişlerdir. Ortaöğretim okulu yöneticilerinin bazıları bu konuda uğraş verdiklerini belirtmektedirler.

Araştırmaya katılan ilköğretim ve ortaöğretim yöneticilerinin çoğu, Türkiye’de müzik öğretmenlerinin istihdamında sorunlar olduğunu düşünmektedir. Ders sayısına bakılmadan her okulda bir müzik öğretmeni kadrosu olması gerektiğini belirtmektedirler. İlköğretim ve ortaöğretim okulları yöneticilerinin çoğu, müzik öğretmenlerinin sayı olarak az olduğu, hatta kırsal kesimde müzik öğretmenlerinin hiç olmadığını belirtmektedirler. Ortaöğretim okulu yöneticisi katılımcıların bir kısmı, müzik dersine önem verilmediği için müzik öğretmeni kadrosunun az sayıda açılmakta olduğunu düşünmektedirler. Katılımcı ilköğretim okulu ve ortaöğretim okulu yöneticilerinin bazıları, müzik öğretmenlerinin piyasada daha fazla para kazanması nedeniyle müzik öğretmenliği yapmayı tercih etmedikleri görüşünde birleşmektedirler.

Araştırmaya katılan ilköğretim ve ortaöğretim okulu yöneticilerinin hepsi, müzik dersi saatinin bir saat olmasını yetersiz bulmaktadır. Dersin verimli, programa uygun işlenebilmesi için en az iki saat ders olması gerektiği görüşünü belirtmektedirler. Katılımcılar ders saatinin bir saat olması sebebiyle normun düştüğünü belirtmektedirler.

İlköğretim okulu yöneticilerinin çoğunluğu, müzik dersi saatinin artırılması için, müzik öğretmenlerinin kendilerinin çaba sarf etmesi gerektiğini düşünmektedir. Ortaöğretim okulu yöneticilerinin çoğu da müzik öğretmenlerinin üst yönetimlere müzik dersi saatinin yetersiz olduğunu anlatmaları gerektiği görüşündedir.

İlköğretim okulu yöneticileri ve ortaöğretim yöneticileri de müzik dersi için günün önemli olmadığı görüşündedir. Hem ilköğretim hem de ortaöğretim okulu yöneticisi katılımcıların çoğunluğu, müzik dersinin öğleden sonra olması gerektiği görüşünde birleşmektedirler.

İlköğretim okulu ve ortaöğretim okulu yöneticilerinin büyük çoğunluğu müzik dersinin genel ve özel amaçları ile ilgili bir bilgiye sahip olmadıklarını belirtmektedirler.

İlköğretim ve ortaöğretim okulu yöneticilerinin çoğunluğu müzik dersinin, branşı müzik olmayan diğer öğretmenler tarafından verilmesini uygun bulmamaktadır. Katılımcıların çoğunluğu, derslerin boş geçmemesi için başka branşların dersi doldurmasını, amacına uygun, verimli bir ders işlenemeyeceği için uygun bulmamaktadırlar.

İlköğretim okulu yöneticilerinin çoğunluğu okullarının korusu ve çalgı topluluğu olduğunu belirtmektedir; fakat koronun etkinliklere katılımı ile ilgili çok az ilköğretim okulu yöneticisi yorum yapmıştır. İlköğretim okulu yöneticilerinin bir kısmı müzik öğretmenlerinin korolarıyla yarışmaya katıldığı, kutlama etkinlikleri yaptığını belirtmektedir. İlköğretim okulu yöneticisi katılımcılarının çoğunun, müzik öğretmenlerinin performanslarından genellikle memnun olmadıkları anlaşılmaktadır. Ortaöğretim okulu yöneticisi katılımcılar da çoğunlukla koro ve çalgı topluluklarının olduğunu belirtmekte, etkinliklerle ilgili de çok az bilgi vermektedirler. Katılımcıların verdiği yanıtlardan, ortaöğretim okullarında çalgı topluluklarının, ilköğretim okullarına oranla daha fazla olduğu anlaşılmaktadır.

Katılımcı ilköğretim okulu yöneticileri de ortaöğretim yöneticileri de müzik öğretmenin etkinliklerini takip ettiklerini belirtmektedirler.

Araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticilerinin çoğunluğu, müzik dersinin zorunlu olması gerektiğini belirtmektedir. İlköğretim okulu yöneticisi katılımcılardan bir kısmı ise müzik dersinin tüm öğrencilere zorunlu olmasının yanında, yetenekli öğrenciler için ayrıca seçmeli müzik dersinin olması gerektiğini belirtmektedirler. Katılımcı ortaöğretim okulu yöneticilerinin çoğunluğu ise müzik dersinin seçmeli olması gerektiğini düşünmektedirler.

Araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticilerinin çoğunluğu, okullarında müzik odasının olmadığını belirtmektedir. Müzik odası olan ilköğretim okulu yöneticisi katılımcıların çoğu müzik odalarının etkili kullanıldığını düşünmektedir. Ortaöğretim okulu yöneticisi katılımcıların çoğunluğu okullarında müzik odalarının olduğunu ve müzik odalarının etkili kullanıldığını belirtmektedir.

Araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticilerinin çoğu, okullarında çok az müzik aleti olduğunu belirtmektedir. Çoğu ilköğretim okulunda sadece bir org olduğu belirtilmektedir. Araştırmaya katılan ortaöğretim okulu yöneticisi katılımcıların çoğunluğu ise, okullarında yeterli müzik aleti olduğunu belirtmektedir.

Araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticilerinden çoğu, müzik odalarında bilgisayar, projeksiyon aleti ve internet bağlantısının olmadığını, ilköğretim okulu yöneticilerinin bir kısmı sınıflarının çoğunda bilgisayar, projeksiyon aleti ve internet bağlantısının olduğunu belirtmektedirler. Ortaöğretim okulu yöneticilerinin çoğu okullarında bilgisayar internet bağlantısı ve projeksiyon aleti bulunduğunu belirtmektedirler.

İlköğretim ve ortaöğretim okulu yöneticisi katılımcıların hepsi okullarında müzikle ilgili ses sistemleri, teknik araç gereç olduğunu belirtmektedir. İlköğretim okullarından bazı katılımcılar ses sistemlerinin yetersiz olduğu görüşündedir.

Araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticilerin çoğunluğu, okullarında salon olduğunu; ama salonlarının çok amaçlı salon olduğunu ve bu salonları çok yeterli bulmadıklarını belirtmektedir.

İlköğretim okulu yöneticilerini bazıları salonlarının küçük olduğunu; ama kendilerine yettiğini düşünmektedir. Ortaöğretim okulu yöneticisi katılımcıların çoğunluğu ise salonlarının olduğunu belirtmektedir. Katılımcı ortaöğretim okulu yöneticilerinin bazıları salonlarını yeterli bulurken bazıları salonlarının yetersiz olduğunu düşünmektedir.

Araştırmaya katılan ilköğretim ve ortaöğretim okulu yöneticilerinin hepsi okul- aile birliği bütçesinden, müzik aleti alımı için, düzenli bir şekilde pay ayırmadıklarını belirtmektedir. Araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticilerinin çoğunluğu, okul –aile birliğinden müzik aleti alımı için pay ayrılmadığını belirtmektedir. İlköğretim okulu yöneticisi katılımcıların bazıları, okulların daha öncelikli sorunları olduğunu düşünmektedir. Çoğu ilköğretim okulunda temizlik işçileri okul-aile birliğinin bütçesiyle çalıştırılmaktadır. Okulun bakım onarım işleri, diğer ihtiyaçları okul-aile birliği bütçesinden karşılanmaktadır. İlköğretim okullarına devletten hiçbir yardım verilmemektedir. Bu nedenle çoğu ilköğretim okulu yöneticisi katılımcı bütçenin, bu tür sorunları çözmek amaçlı ayrıldığını belirtmektedir. İlköğretim okulu yöneticisi katılımcıların bir kısmı, müzik öğretmenin müzik aleti alımını talep etmesi durumunda, bütçeden pay ayıracıklarını belirtmektedir. Ortaöğretim okulu yöneticisi katılımcıların çoğunluğu ise, müzik öğretmenin müzik aleti alımı konusunda talebi olduğu zaman bütçeden pay ayırdıklarını belirtmektedir.

İlköğretim okulu yöneticileri ve ortaöğretim okulu yöneticilerinin hepsi, müzik öğretmenin diğer yönetimlerce hazırlanan etkinliklere katılımını destekleyeceklerini belirtmektedir.

İlköğretim okulu yöneticileri ve ortaöğretim okulu yöneticilerinin çoğunluğu, okulun müzik ile ilgili etkinliklere katılmasını sağlamak için üst yönetimden destek alamayacaklarını belirtmektedir. Katılımcıların verdiği bilgiler doğrultusunda ilçelere göre üst yönetimden destek alma durumunun değiştiği gözlenmektedir.

İlköğretim okulu yöneticileri ve ortaöğretim okulu yöneticilerinin çoğunluğu, velilerden destek aldıklarını ifade etmişlerdir fakat bu

desteğın öğrencinin “sınavlarını engellememe koşuluyla” olduğu katılımcılar tarafından ayrıca vurgulanmıştır.

Araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticileri ve ortaöğretim okulu yöneticilerinin çoğunluğu, velilerin öğretmenin istediklerini alma konusunda sorun yaratmadıklarını belirtmektedir.

Öneriler

Araştırmada ulaşılan sonuçlara göre geliştirilen öneriler aşağıda belirtilmiştir:

1. Bakanlık müzik öğretmenlerini, okulların müzik öğretmeni ihtiyacını göz önünde bulundurarak tayin etmelidir.
2. Müzik öğretmenlerinin nitelik olarak yeterli olabilmeleri için, üniversitelerde aldıkları eğitim ile ilköğretim ve ortaöğretim programlarında müzik öğretmeninden beklenen performans örtüşmelidir. Müzik öğretmenleri yetiştirilirken tek bir branş üzerinde uzman hale gelmesi yerine ilköğretim ve ortaöğretim okullarında aktif olarak çalışabilecekleri şekilde çok yönlü müzik eğitime tabi tutulmalıdır. Müzik öğretmenleri, birkaç aleti çok iyi çalabilir şekilde mezun edilmelidir. Müzik öğretmenlerinin daha nitelikli olmalarını sağlamak için, hizmet içi kursların yanında, diğeri okullarda özellikle de yurtdışındaki okullarda yapılan çalışmalarını takip etmeleri sağlanmalıdır. Yılda en az bir kez “Müzik Eğitimi Sempozyumu” düzenlenerek, çeşitli illerden gelen müzik öğretmenlerinin uzmanlar tarafından yeniliklerden ve yapılan uygulamalardan haberdar edilmesi ve fikir alışverişinde bulunması sağlanmalıdır. Başarılı bulunan çalışmalar ilçe, il ve ülke genelinde duyurulmalı; çalışmalarını yapan müzik öğretmenleri ödüllendirilmelidir.
3. Müzik öğretmenlerinin sayısını artırabilmek için Bakanlık öğretmen atamalarında daha çok sayıda müzik öğretmeni kadrosu

açmalıdır. KPSS'de müzik öğretmenlerinin alması gereken baraj puan düşük tutulmalıdır. Öğretmenlere verilen maaşların yükseltilmesi ile müzik öğretmenlerinin öğretmenlik dışında müzisyen olarak çalışmayı tercih etmeleri engellenmelidir.

4. Müzik dersinin saatlerinin yetersizliği üst yönetimlere bildirilmelidir. Müzik dersi saatlerinin artırılması için müzik öğretmenleri ile birlikte okul yönetimi de üst makamlara baskı uygulamalıdır. Okul yönetimi müzik dersinin bir saat olmasının sakıncalarının üst yönetimlere anlatılmasında, müzik öğretmenine destek olmalıdır.

5. Bakanlık müzik dersi saatini, haftada en az iki saat olacak şekilde düzenlemelidir.

6. Haftalık ders programında müzik dersinin saatleri, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak planlanmalı ve belirlenmelidir.

7. Okul yöneticileri tüm dersler için olması gerektiği gibi müzik dersinin de programı ve amaçları hakkında bilgi sahibi olmalıdır.

8. Müzik dersi, müzik öğretmenleri tarafından verilmelidir. Yanlış eğitimin verilmesi yerine hiç eğitim verilmemesi tercih edilmelidir.

9. Okul yöneticileri okulun korusu ve çalgı topluluklarının her etkinlikte yer alması konusunda müzik öğretmenlerini yönlendirmeli ve müzik öğretmenine bu konuda destek olmalıdır. Okulun korosunun daha fazla etkinliklere katılımını sağlayabilmek için müzik öğretmenini teşvik etmeli ve ödüllendirmelidir.

10. Müzik dersi ilköğretim ve ortaöğretim okullarında zorunlu ders olarak okutulmalıdır. Müzik dersinin önemi ve gerekliliği ile ilgili başta üniversiteler olmak üzere, müzik dernekleri, sendikalar kamuoyunu bilinçlendirme çalışmaları yapmalıdır.

11. Müzik dersinin verimli işlenebilmesi için her okulda müzik odaları olmalıdır. Müzik odaları, çağa uygun bir Şekilde internet bağlantılı, bilgisayar ve projeksiyon aletleri ile donatılmalıdır. Müzik odalarında dizekli tahta CD alar gibi donanımların ve öğrencilerin müzik aletlerini tanıyabilmeleri için her çeşit müzik aletinin bulundurulması sağlanmalıdır. Okullardaki ses sistemleri müzik etkinliklerinin verimli bir Şekilde yapılabilmesine uygun kalitede olmalıdır. Her okulda müzik etkinliklerinin sergilenebileceği uygun salonlar olmalıdır.

12. Bakanlık okullara bütçeden düzenli bir pay ayırmalı ve okullar ihtiyaçlarını verilen bu ödenekle karşılamalıdır.

13. Üst yönetimler okulların etkinliklerinde müzik öğretmenlerine gerekli desteği vermelidir.

14. Müzik derslerinin ve etkinliklerinin sınavlara engel değil, aksine öğrencilerin deşarj olmasının sağlanması açısından gerekli olduğu konusunda veliler bilgilendirilmeli ve bu konuda ikna edilmelidir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Akbulut, E. (2006). Günümüz Müzik Öğretmeni Nasıl Olmalıdır?. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı:20. S.34-41.
- Akgün, G. (2006). Müzik Öğretmenlerinin Lisans Eğitimlerinden ve Çalışma Ortamlarından Kaynaklanan Sorunları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. Ekim. Cilt:14, No. 2, s. 647–652
- Apaydın, T. (1990). *Kuruluşunun 50. Yılında Köy Enstitüleri*. Ankara: Eğitim-Der Yayınları 2.
- Aydın, B. M. (2007). *Köy Enstitüleri ve Toplum Kalkınması*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aydoğdu, T. (1996). *Cumhuriyet Döneminde Türk Müziği*, Vakıfbank ODTÜ İnönü Vakfı ve UNESCO Milli Komisyonu Cumhuriyet Haftası Etkinlikleri,"Cumhuriyet Döneminde Türk Müziği Semineri, Ankara.
- Balcı, A. (2004). *Sosyal Bilimlerde Araştırma*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Barış, D. A. ve Ece, A. S. (Eylül, 2007). *Cumhuriyetten Günümüze Toplumsal Kültürel Değişim Sürecinde Müzik ve Müzik Eğitimi*. İCANAS38 Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi.
- Bulut, D. (2008). İlköğretim II. Kademe Müzik Öğretmenlerinin Geleneksel Müziklerimizin Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi Mayıs*. Cilt: 32 No:1, s. 149–161.
- Cavalier, D. (1996). Music Education In America. <http://www.artistshousemusic.org/articles/music+education+in+america> adresinden 12.02.2011 tarihinde alınmıştır.
- Colwell, R. and Rodriguez, C. X. (2011). Music Education:Overview. (<http://education.stateuniversity.com/pages/2256/Music-education.html>) adresinden 11.02.2011 tarihinde alınmıştır.

- Cox, G. Ve Hennessy, S. (2004). Mapping Music Education Research in the UK. <http://www.bera.ac.uk/files/reviews/musicreview.pdf> adresinden 22.02.2011 tarihinde alınmıştır.
- Çınar, C. Çizmeçi, F. Akdemir, Z. (2007). 8 Yıllık Temel Eğitim Okullarında Müfredatın Gerektirdiği Mekân Standartlarının İstanbul Üzerinden Analizi. <http://www.megaron.yildiz.edu.tr/yonetim/dosyalar/02-04-Megaron-188-203.pdf> adresinden 21.05.2011 tarihinde alınmıştır.
- Çınar, E.(2006). XIX. Yüzyılda Osmanlı Devletinde Mesleki ve Teknik Eğitim. <http://www.os-ar.com/module> adresinden 01.12.2010 tarihinde alınmıştır.
- Çırakoğlu, O. C(2003). Bilim Eğitimi. <http://www.elyadal.org/pivolka/07/bilimeg.htm> adresinden 01.12.2010 tarihinde alınmıştır.
- Dursunoğlu, C. (1966). *İki Anı: Musiki Devrimimizde İki Merhale*. Ankara: Şark Matbaası.
- Fox, D. B.(2000). *Music And The Babies Brain Early Experiences* Music Educators Journal, 87(2), 28-32, .
- Erdal, G. G. (2006). Müzik Kurumlarının Yönetim Alanında Yönetmel ve Öğretimsel Boyutta Sorunlarının Çözümüne Yönelik Lisansüstü Bir Model Program Önerisi. oc.eab.org.tr/egtconf/pdfkitap/pdf/370.pdf adresinden 09.02.2011 tarihinde alınmıştır.
- Göher, F.M.(2006). İlköğretimde Kullanılan Müzik Ders Kitaplarının Uygulamadaki İşlevselliği. <http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/pamukkale/F-Golher.pdf> adresinden 05.05.2011 tarihinde alınmıştır.
- Gök, H. Gürol, M. (2002). Zaman ve Ergonomik Açıdan İlköğretim Okul Binalarının Kullanım Durumu. *Elazığ Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 12(2), 263-273.
- Gün, E. (2009). İlköğretim Okulları Müdürlerinin Müzik Derslerine İlişkin Yaklaşımları: Burdur ve Isparta İlleri Örneği.

http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/samsun/E_Gun.pdf adresinden 17 Ekim 2010 tarihinde alınmıştır.

- Gündoğdu, P.(2006). Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerinin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi. İstanbul.
- Güven, S.(2001). *Sosyal Politikanın Temelleri*. Bursa: Ezgi Kitabevi
- Hallam, S.(2001). *Learning in Music, Issues in Music Teaching* Florence: Routledge, s. 61-75.
- Kafurke, R. (2011). Overview of Music Teacher Training System in Germany. ecsite.cramgo.nl/DownloadView.aspx?ses=17514 adresinden 19.02.2011 tarihinde alınmıştır.
- Kalyoncu, N. (1988). *Alman Müzik Eğitimi*. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü, I. Müzik Kongresi, Bildiriler, Ankara, Evren Ofset, 1988, s. 189
- Kalyoncu, N. (2005). 20. Yüzyılın Birinci Yarısında Alman Müzik Eğitimi Etkileyen Başlıca Oluşumlar Ve Okul Müzik Dersi *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 1-19.
- Kılıç, I. (2008). Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretim Yöntem Bilgilerinin Araştırılması. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*. 26, 107-119.
- Kıvanç, E. (2008). *Köy Enstitülerinde Müzik Eğitimi*.
80.251.40.59/education.ankara.edu.tr/aksoy/reform/.../kivance.doc adresinden 03.02.2011 tarihinde alınmıştır.
- Kocabaş, A. Selçioğlu E. (2003). *İlköğretim 4. Ve 5. Sınıf Müzik Dersinin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri*. Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi. 8, 139–155.
- Kurtuluş, Y. (2001). *Köy Enstitülerinde Sanat Eğitim ve Tonguç*. Ankara: Güldiken Yayınları.
- Kutluk, Ö.(2010). Sınıf Öğretmenleri Adaylarının Müzik Eğitimleri ve Üniversitede Aldıkları Müzik Eğitimine İlişkin Görüşleri. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*. 29. 275-288.

- Küçüköncü, Y. (7–10 Nisan 2004). Türkiye’de Genel Müzik Kültürüne Etkileri Bakımından Cumhuriyet Döneminde Müzik Eğitimi ve Müzik Öğretmenleri. http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/Y-Kucukoncu_2.pdf adresinden 21.10.2010 tarihinde alınmıştır.
- Külah, İ.K. (2007). İlköğretim İkinci Kademedeki Müzik Dersi Yaklaşımlarının Analizi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi. Erzurum.
- Kütahyalı, Ö. (1994). Müziğin Toplumsal Becerileri. *Orkestra Aylık Müzik Dergisi*. 246.
- MEB (1991), *II. Maarif Surası*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB (2006) . İlköğretim Okulları Müzik Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu. (<http://ttkb.meb.gov.tr/>) adresinden 30.01.2011 tarihinde alınmıştır.
- MEB. (2009–2010). Örgün Eğitim İstatistikleri. (http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_organ_egitim_2009_2010.pdf). 11.02.2011 tarihinde alınmıştır.
- Munch, C.(1990). *Ben Bir Orkestra Şefiyim*. İstanbul: Afa Yayınları.
- Nilsen, A. (1994). The National Standards For Arts Education. <http://www.menc.org/resources/view/the-national-standards-for-arts-education-a-brief-history> adresinden 12.02.2011 tarihinde alınmıştır.
- Otacıoğlu, S. G.(2007). İlköğretim 5., 6., 7.Sınıf Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*. 21, 134-139.
- Ödekan, A.(1995). *Türkiye’de Kültür*. Türkiye’nin Sorunları Dizisi, İstanbul: Yeni Yüzyıl Kitaplığı.
- Özen, Y. Gül, A. Gülaçtı, F. (2007). Demokratik Eğitim Politikası (Eleştirel Bir Yaklaşım). *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*. 9, 2.
- San, İ. (1982). Sanat Eğitimi. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/509/6228.pdf> adresinden 05.03.2011 tarihinde alınmıştır.
- Say, A. (2005). *Müzik Sözlüğü*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

- Sun, M. (1968). *Türkiye'nin Kültür, Müzik, Tiyatro Sorunları*. Ankara: Kültür Yayınları.
- Sun, M. Seyrek, H. (1993). *Okulöncesi Eğitimde Müzik*. İzmir: Mey Yayınları.
- Şen, Ü. S. (2010). Sanat Eğitiminde Bilimsel Araştırma Yöntemlerinin Kullanılması. <http://e-dergi.atauni.edu.tr/index.php/SBED/article/viewFile/194/187>
Adresinden 07.03.2011 tarihinde alınmıştır.
- Şendurur ,Y. Barış D. A. (2002). Müzik Eğitimi ve Çocuklarda Bilişsel Başarı. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 22 (1), 165-174.
- Şengül, C.(2001). Müzik Eğitim Bölümlerinin Giriş-Yetenek Sınavlarına Başvuran Adayların Müziksel İşitme-Yineleme Sınavındaki Soru Tiplerine Göre Başarı Durumlarının Belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi. Ankara
- Şişman, M. (1999). *Öğretmenli Mesleğine Giriş*. Ankara : Pegema
- Yayıncılık Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, (2011). Milli Eğitim Şuraları. <http://ttkb.meb.gov.tr> adresinden 06.02.2011 tarihinde alınmıştır.
- Tanrıkorur, C.(1998). *Müzik Kimliğimiz Üzerine Düşünceler*. İstanbul: Ötüken Neşriyat A.Ş.
- Tanrıkorur, C.(2003). *Osmanlı Dönemi Türk Musikisi*. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Tanrıverdi, A. (1993). Müzik Eğitiminde Yaylı çalgıların Yeri ve Önemi. *Orkestra Dergisi*. 240, 3.
- Tanyeli, D. (2007). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Derslerinde Karşılaştıkları Sorunlar ve Nedenlerine İlişkin Görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Tarlakazan, B.(2003). Atatürk ve Sanat Kavramı Üzerine Düşünceler, *Bilge Dergisi*, 10.
- Töreyn, M. A.(1997). Türkiye'nin İlköğretim Kurumlarındaki Müzik Eğitimi Sorunu.

<http://www.beethovenlives.net/index.asp?ID=422> adresinden 21.10.2010 tarihinde alınmıştır.

- Tunç, A. Z.(2009). Köy Enstitülerinde Sanat Eğitimi ve Dönemin Yöneticilerinin Sanata Yaklaşımları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*. 26, 30.
- Türkoğlu, A. (1983). *Fransa, İsveç ve Romanya Eğitim Sistemleri*. Ankara: Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları
- Türkoğlu, P. (2004). *Tonguç ve Enstitüleri*. İstanbul: Şefik Matbaası.
- Uçan, A. (1994). *Müzik Eğitimi*. Ankara: Say Yayınları.
- Uçan, A. (1994). *Müzik Eğitimi, Temel Kavramlar- İlkeler- Yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A.(2005). *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar, İlkeler, Yaklaşımlar ve Türkiye'deki Durum*. Ankara: Evrensel Müzikevi.
- Wallace, W. T. (1994). Memory for music: Effect of melody on recall of text. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition*, 20 (6), 1471–1485.
- Winter, N. D.(2010). How Using Songs Affect Productive Vocabulary Acquisition Of English Language Learners. Hamline University: Minnesota.
http://www.hamline.edu/education/pdf/ESLcapstone_nwinter.pdf adresinden 24.01.2011 tarihinde alınmıştır.
- Yayla, F. (26–28 Nisan 2006). Üniversiter Yapı İçinde Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sistemi. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Denizli.
- Yazıcı, T. (2009). İlköğretim Müzik Dersinin Uygulamasında Karşılaşılan Sorunların, Öğretmen Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi. (Trabzon İli Örneği). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi: Trabzon.
- Zoraloğlu, Y. R. Şahin, İ. Fırat, N. (2005). İlköğretim Okullarında Kaynak Sorunu. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*. 3(12).

EK 1

**OKUL YÖNETİCİLERİNİN MÜZİK EĞİTİMİ POLİTİKASINDA VE
UYGULAMALARINDA YAŞANAN SORUNLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ
GÖRÜŞME FORMU**

Görüşme;

Tarihi : .....

Saati : (Başlangıç)..... (Bitiş).....

Yeri : .....

Katılımcının;

En Son Bitirdiği Okul (Fakülte ve Program) : .....

Cinsiyeti : .....

Meslekteki Hizmet yılı : .....

Yöneticilikteki Hizmet Yılı : .....

Bu okuldaki Hizmet Yılı : .....

AÇIKLAMA

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Politikası Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Teftişi Programında yüksek lisans öğrencisiyim. 'Ankara İli Kamu İlköğretim ve Ortaöğretim Okulu Yöneticilerinin Müzik Eğitimi Politikasında Ve Uygulamalarında Yaşanan Sorunlara İlişkin Görüşleri' başlıklı yüksek lisans tezimde kullanılmak üzere, görüşlerinize ihtiyaç duymaktayım.

Tezimde kamu ilköğretim ve ortaöğretim okullarındaki müzik eğitimi politikalarında ve uygulamalarında yaşanan sorunlara ilişkin okul yöneticilerinin görüşlerini belirlemeyi amaçlamaktayım. Bu kapsamda size bazı sorular yönelteceğim. Vereceğiniz cevapları, izin verdiğiniz takdirde, kısaca kaydedeceğim veya not alacağım. Sizden aldığım bilgileri tezde kullanmanın dışında hiçbir kimse ya da kuruma vermeyeceğimden lütfen emin olunuz.

Ayırdığınız zaman ve katkılarınız için teşekkür ederim.

Zahide Betül ÜLKE
Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Teftişi
Yüksek Lisans Öğrencisi

GÖRÜŞME SORULARI

- **Müzik dersine ve genelde müzik eğitimine nasıl bakıyorsunuz?
Lütfen görüşünüzü açıklayınız.**

.....
.....
.....

1. Müzik öğretmenlerinin okullardaki istihdamı

1.a) Okulunuzda kaç müzik öğretmeni vardır? .....

Müzik öğretmenlerini sayı ve nitelik açısından yeterli buluyor musunuz? Lütfen görüşünüzü açıklayınız.

.....
.....
.....

1.b) Okulunuzda müzik öğretmeni olmasaydı müzik öğretmeni norm kadrosu açılması için uğraş verir miydiniz? Lütfen görüşünüzü açıklayınız.

.....
 .....
 .....

1.c) Türkiye’de müzik öğretmenlerinin okullardaki istihdamı konusunda ne tür sorunlar yaşadığını düşünüyorsunuz? Lütfen görüşünüzü açıklayınız.

.....
 .....
 .....

2. Okullardaki müzik dersinin saatleri

2.a) Müzik dersinin haftalık ders saati sizce yeterli mi? Lütfen görüşünüzü açıklayınız.

.....
 .....
 .....

2.b) Eğer müzik dersinin saatini yeterli bulmuyorsanız, Türkiye’de müzik derslerinin saatinin artırılması konusunda neler yapılabileceğini lütfen açıklayınız.

.....
 .....
 .....

2.c) Müzik derslerinin hangi gün ve saatlerde olması daha uygundur? Lütfen görüşünüzü açıklayınız.

.....
 .....
 .....

3. Müzik dersi programları

3.a) Müzik dersinin genel ve özel amaçları hakkında neler düşünüyorsunuz. Lütfen görüşünüzü açıklayınız.

.....
 .....
 .....

3.b) Müzik dersinin genel ve özel amaçlarına uygun bir öğretimin, müzik branşı öğretmenleri dışında başka öğretmenlerce de (sınıf öğretmeni, teknoloji tasarım vb.) verilmesi sizce uygun mudur? Lütfen görüşünüzü açıklayınız.

.....
 .....
 .....

3.c) Okulunuzda müzik ile ilgili ne tür etkinlikler yapabilir? Lütfen görüşünüzü açıklayınız.

.....
 .....
 .....

i.Okulun korusu var mı? Varsa koro ne tür etkinlikler yapıyor?.....

.....
 .....

ii.Okulun çalgı topluluğu var mı? Varsa ne tür etkinlikler yapıyor?.....

.....
 .....

3.d) Müzik öğretmeninizin etkinliklerini takip eder misiniz? Lütfen görüşünüzü açıklayınız.

.....
 .....
 .....

3.e) Müzik dersinin zorunlu veya seçmeli ders olması konusunda ne düşünüyorsunuz? Neden?
 Lütfen görüşünüzü açıklayınız.

.....
 .....
 .....

4) Okulların / dersliklerin müzik dersi açısından fiziki donanımı,

4.a) Okulunuzda müzik odası var mı? .....

Varsa,

Sayısını lütfen belirtiniz.....

Müzik odasının etkili olarak kullanıldığını düşünüyor musunuz? Lütfen görüşünüzü açıklayınız.

.....
 .....
 .....

4.b) Müzik odasında müzik aletleri (Piyano, Org, Vurmalı çalgılar, zil, üçgen zil, flüt) var mı? .....

Varsa,

Sayısını lütfen belirtiniz .....

Müzik aletlerinin etkili olarak kullanıldığını düşünüyor musunuz? Lütfen görüşünüzü açıklayınız.

.....
 .....
 .....

4.c) Müzik odasında bilgisayar, internet bağlantısı ve projeksiyon aleti var mı? .....

Varsa,

Sayısını lütfen belirtiniz .....

Bu aletlerin etkili olarak kullanıldığını düşünüyor musunuz? Lütfen görüşünüzü açıklayınız.

.....
 .....
 .....

4.d) Okulunuzda müzikle ilgili teknik araç gereçler (mikrofon, ses sistemi cihazları gibi) var mı? .....

Varsa;

Sayısını lütfen belirtiniz .....

Bu araç gereçlerin etkili olarak kullanıldığını düşünüyor musunuz? Lütfen görüşünüzü açıklayınız.

.....
 .....
 .....

4.e) Okulunuzda müzik etkinliklerine uygun salon var mı? .....

Varsa,

Sayısını lütfen belirtiniz.....

Salon yeterli mi? Neden? .....

Salonun etkili olarak kullanıldığını düşünüyor musunuz? Lütfen görüşünüzü açıklayınız.

.....
 .....

4.f) Okul (Okul – Aile Birliği) bütçesinden müzik aleti alımı için her yıl ne kadar pay ayırırsınız?.....

Bu pay sizce yeterli mi? Neden?

Bu bütçenin etkili olarak kullanıldığını düşünüyor musunuz? Lütfen görüşünüzü açıklayınız.

.....
 .....

5) Müzik eğitiminde diğer yöneticilerden aldıkları destek alanlarında yaşanan sorunlar

5.a) Müzik öğretmeninizin, diğer yönetimlerce (Milli Eğitim Müdürlükleri vb.) hazırlanan etkinliklere katılımını destekler misiniz? Lütfen görüşünüzü açıklayınız.

.....
 .....

5.b) Okulunuzun müzik ile ilgili etkinliklere katılmasını sağlamak için (araç sağlama, koro için müzisyen ihtiyacını karşılama vs.) başta Milli Eğitim Müdürlüğündeki üst yöneticiler olmak üzere tüm yöneticiler okulunuza destek verir mi? Lütfen görüşünüzü açıklayınız.

.....
 .....

6) Müzik eğitiminde velilerden aldıkları destek alanlarında yaşanan sorunlar

6. a) Veliler çocuklarının müzik etkinliklerine katılmasını istemekte midir?

Size bu konuda başvurular oluyor mu? (Müzik etkinlikleri olsun ya da benim çocuğum katılmasın vs. gibi taleplerle karşılaşılıyor musunuz?) Lütfen görüşünüzü açıklayınız.

.....
 .....

6.b) Veliler müzik öğretmeninin isteklerini(flüt aldırma, çocukların koroya katılımlarının sağlanması, diğer malzeme alımları vs. gibi) yerine getirmek konusunda sorun yaratırlar mı? Lütfen görüşünüzü açıklayınız.

.....
 .....